

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Septembrie 2019 (Anul XI) Nr. 127 (9/2019)

BOEM@

Septembrie 2019 (Anul XI) Nr. 9 (127) - 40 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Iași
editată cu sprijinul A.S.P.R.A.

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

9 / 2019

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru

Redactori: Constantin Oancă, Paul Săn-Petru,
Tănase Dănăilă, Denisa Lepădatu, A.G. Secară,
Victor Marola, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca
Cipolla (Italia), Mircea Marcel Petcu (Tulcea),
Lidia Grosu (Chișinău), Dumitru Anghel (Brăila),
Melania Cuc (Bistrița), George Filip (Canada),
Petru Jipa (Germania)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: 0726 337376, 0740 596225

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răs-
pund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format e-
lectronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.

o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică de-
cât în mod excepțional articole apărute anterior în alte
publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Mihaela Farcaș (p.6), Ignatie Grecu (p.7), Augustin Arse-
nie (p.8), Camelia Florescu (p.10), Eugenia Rada Ioniță (p.20),
Stejărel Ionescu (p.21), Pr. Gabriel Constantin (p.29), Maria Fili-
poiu (p.32), Laurențiu Dumitrache (p.33)

Proză: Ioan Romeo Roșianu: Onoare târzie (p.4), Angela Burtea:
Mătușa Ana (p.22), Florin Logreșteanu: Extraterestrul (p.30), Stella
Dobrogeanu - Perdix: George Bacovia (p.35)

Cronică de carte: A.G. Secară-Halibey: Lego-poezia, din cuvinte,
reducții de lacrimi, rugăciuni cvasi-abstracte (p.16), Constantin Stan-
cu: Speranța stă cu sabia în mâna dreaptă (p.25)

Note de lectură: Ionel Necula: G.S.P. – Întoarcerea zeiței (p.9), Flo-
rică Dan: Un poet al clipei - Mihai Mercicaru (p.24), Tudor Ciuc:
Irizări secvențiale la o variantă de iubire (p.28)

In Memoriam: Petre Rău: Avram Babușcă / Ultimul fluier / Vestea la
Galați – fragmente din romanul “Mogoșoaia – istoria unei tragedii”
(p.11),

Eseu: Cristian Biru: Teoria omului invizibil (p.3), Eseu: Lăcră-
mioara Manea: Stella Dobrogeanu - Perdix (p.35)

Umor: Vasile Florică: Versuri (p.34)

Interviu: Victor Marola: De vorbă cu Ioana I. Cistelecan (p.18)

Din valurile vremii: Arthur Rimbaud: Versuri (p.27)

Cărți: Redacția: Cărți primite la redacție (p.39)

Grafică:

Coperta I: Vladimir Kush – Still life with mandolin

Coperta IV: Adam Martinakis – Cocoon

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Cristian BIRU

Teoria omului invizibil

Una dintre teoriile literare care stau la baza criticii literare dogmatice este o teorie, pe care eu am numit-o teoria omului invizibil. Demersul însă îi aparține lui Adolphe Hippolyte Taine, considerat părintele istoriei literare, cunoscut ca un profesor foarte riguros, preocupat de principiile estetice și teorii ale artei. Este de neconceput ca o judecată de valoare emisă de Taine să nu fie în numele unui principiu estetic sau, mă rog, al unei coincidențe filozofice. El a încercat să-și explice concepția estetică de la baza istoriei literare prin precuparea metafizică, până la urmă, față de omul care nu se vede, omul din spatele textului. Am recitat de curând o istorie a literaturii engleze scrisă în franceză și am observat teoriile lui aplicate pe textele lui Charles Dickens. Din punctul meu de vedere teoriile literare nu sunt aplicabile pe texte unice și irepetabile cum sunt textele scriitorilor în general, mă refer la scriitorii originali și nu la epigoni, peste care poate fi aplicată orice teorie. Numai să pui cap la cap niște idei literare, este un lucru interesant în sine. Dacă ar fi după mine, aș aduna toate teoriile într-un muzeu ca pe niște exponate. Contemplarea teoriei în sine este o căutare a capodoperei. Faptul că ea este aplicată pe un text este o problemă minoră, istorică. Nu mă tentează deloc să fiu un istoric literar, mă simt ca un spălător de cadavre care-și pierde timpul citind și multe opere mediocre din moment ce aveam atât de puține capodopere. Presupunând însă că aș scrie o istorie a literaturii din orașul în care m-am născut de exemplu, eu aș aduna teoriile mele literare într-o încăpere dar nu le-aș lăsa să iasă prin oraș la vânzătoare de scriitori.

Totuși vreau să fac teoria omului invizibil pentru a-mi crea cadrul de studiu al unei istorii literare posibile pentru folosul comunității din care provin teoretic și practic. Aș fi interesat să scriu de exemplu o istorie superficială și recentă a "Noduri și Semne", un cenaclu despre care sunt convins că este o mișcare literară autentică din moment ce a influențat personalități accentuate. Nu e vorba doar de amintiri, care ele insele pot fi niște forțe lăuntrice importante, numai ca aceste forțe pot avea un efect de fata morgana dintr-un deșert, în sensul că te îndepărtează de obiectivitate pe care tu, istoric literar fiind, o consideri un izvor de apă din pădure, când de fapt este vorba de albia seacă a unui pârâu. Dacă formarea unui autor este influențată așa cum credea Taine de rasă, mediu și moment, rasa fiind o mulțime de predispoziții înnăscute și ereditare, mediul fiind un vas care conține această rasă iar momentul, un fel de clipa ideal, un ideal de clipă, care adună toate coincidențele, sunt convins că "Noduri și semne" a fost o astfel de forță care poate fi încadrată oriunde, în orice tip de forțe care pot ține de rasă, climat și mediu și chiar amprenta distinctă a coincidenței. Problema este că pe mulți dintre acești oameni care au citit poezie la

"Noduri și semne" îi cunosc personal, am dat mâna cu ei, am băut un pahar cu vin, îi cunosc cât de înalți sau cât de scunzi sunt, grasi sau slabi, tineri sau bătrâni îmbrăcați cu stil sau fără, îi am în memorie ca pe niște fotografii. O istorie a literaturii care ar scoate aceste fotografii în evidență nu mi-ar fi de niciun folos. Ar fi interesante doar ca efect pedagogic de a atrage atenția unei clase de elevi. Ce interesant, domnul profesor îi cunoaște pe scriitorii din manuale despre care vorbim astăzi la lecție! Nu știu pentru cine ar fi interesant să-l explic dintr-o fotografie a memoriei mele subiective pe Iulian Grigoriu, un tip înalt cu ochelari, cu o privire vie și ascuțită, citindu-și textele ermetice lăsat ușor pe spate ca un tenor care interpretează o arie odihnindu-și mâna pe mobila unui pian, fiecare vers fiind citit egal ca intensitate și accent ca și cum ar fi îngânat o muzică mistică. Sau pe Zimbru, cu pletele în vânt privind asistența la fiecare vers, ca și cum acolo stă densitatea poetică în acea privire de care e bine să ai aminte. Nu mai spun de blândul meu prieten, Dumnezeu să-l ierte, Panait Căpățână care își recita versurile printre gingiile fără dinți, versuri pe care automat le lua de la capăt prefăcându-se că le uită, tocmai să atraga atenția asupra metaforei. Ar fi culmea să-l uit pe Ion Avram cu, care-și citea proza legănându-se, fumând țigară de la țigară, deschizând ochii ca o broscuță la fiecare dintre refrenele sale buciurate – "te duc-te-aduc, te duc-aduc".... Nu cred că ar fi un câștig estetic, dacă-ăș expune publicului aceste fotografii până la urmă personale. Imaginați-vă că pe strada Domnească din Galați, chiar acum au coborât din troleibuz, Mihai Eminescu și Ion Creangă. Exact acum ei se îndreaptă spre Universitate unde au o întâlnire de cenaclu. Dacă vă uitați la ei din trafic sau de pe trotuarul de vizavi îi vedeți ca pe un jucător de baschet și un pitic. Cine mai știe că Ion Creangă era așa înalt? Și ce mai contează? Cine mai știe ca Mihai Eminescu era așa scund? Și ce importanță mai are?

Practic istoria literară recentă ar trebui să se bazeze pe oamenii care nu se văd, pe sufletele lor și aici intervine metafizica pe care i-o reproșez lui Taine ca om de știință literară și mare pedagog de idei, dar pe care nu te poți abține să nu i-o admiri în spectacolul ei irezistibil, și care de fapt dă o altă imagine a unui dogmatic despre care se credea că a importat cartezianismul în istoriile literare pozitivistice și atât. Să vorbești despre suflete, este chiar esența metafizicii, ești un fel de preot care a făcut din artă un fel de religie, sau din religie un poem al artei. Este ca și cum ai fi într-o intersecție și se anunță că Shakespeare traversează în acest moment strada dar nu-l vede nimeni și nimeni nu-l poate fotografia pentru un suvenir sau pentru o curiozitate, cum arată în realitate, era gras sau slab, drept sau cocoșat, frumos sau urât, era existând sau nu era.

Ioan Romeo ROȘIANU

ONOARE TÂRZIE

Pasul îi era nesigur în pustiu noapții de octombrie. Alunecase de câteva ori și era destul de murdar pe haine. Totuși, se vedea de la o poștă, în croiala lor, mâna unui meseriaș adevărat. Legănându-se, își târa făptura pe jumătate dormitând pe străzile burgului de la poalele muntelui înalt. Bura încet din nori. Era ud până la piele, dar nu-i păsa. Călca hotărât prin beznele nopții și prin băltoacele străzilor defundate de atâta ploaie. Stropi reci îi șiroiau pe fața obosită. Și el surâdea. Oarecum tâmp. Nici el nu știa de ce o făcea. O făcea și-i era de ajuns. Gândurile i se învâlmășau în mintea îmbăcsită de tutun și alcool.

Mergea adus de umeri, de parcă toată greutatea norilor i se pogorâse pe făptura-i firavă.

Sau poate chiar viața-i strivea sufletul, își mijise ochii și scruta cu ei întunericul depărtării. Zadarnic însă. Nu putea zări la mai mult de câțiva metri în față. Sulițele ploii ce se întetșe-ntr-un timp erau groase și dese. Vântul, parcă profitând de situația creată, îi sfichiua obrazul neras.

- Mai mult pe cel drept, i-a trecut, ca un fulger tăios, prin minte. Și a râs.

Gulerul ridicat al pardesiului decolorat de-atâta purtat nu-l ajuta cu nimic. Picături rebele de ploaie i se strecurau și după ceafă. Înghețându-l.

- Mama dracului! a șuierat printre dinții-i regulați. Ploaia pustiu.

Și, parcă voind să-și verifice veridicitatea gândului, și-a dat capul pe spate, privind în ciudat norii.

- Ce ți-am făcut Doamne de mă bați în halul ăsta? a mai gemut.

Nici măcar vântul ce se strecura indiferent printre casele scufiindate-n beznă nu i-a răspuns.

Sictirit de liniștea ce domnea în juru-i și-a continuat ceva mai grăbit drumul. Nici el nu știa prea bine unde voia să ajungă, și nici măcar încotro îl va duce drumul pe care se afla Hoinărea de ceasuri bune pe străzile îngenecheate în noapte și ploaie. Fără nicio țintă.

Odată ajuns într-o intersecție de străzi s-a oprit locului. Cu mâini tremurânde a dat să-și scoată o țigară dintr-unul din buzunarele pantalonilor. A trebuit să se cotrobăiască puțin prin buzunare până și-a găsit și chibriturile. A scăpărat un băț și-a încercat să-l ascundă-n căușul palmelor. Strecurându-i-se printre degete, vântul i l-a stins. A-njurat șoptit, aprinzându-și un altul. C-o plăcere de narcoman a tras în piept întâiul fum. Simțea cum i se dizolvă-n trup rotoalele de nicotină.

- Poate și-n suflet, mai știi?! i-a străfulgerat prin minte un gând.

Fără să mai privească în juru-i, a luat-o pe drumul din dreapta. Călca direct prin băltoacele din ce în ce mai dese și mai adânci.

Boem@ (127) 9/2019

- Oraș pustiu al pustiurilor, a mormăit în ciudat, ce dracului mai caut eu în tine, în măruntaiele tale? De ce nu te-oi fi părăsit până acum?!

Un motan i-a tăiat în fugă calea și s-a refugiat sub streașina unei case. A fluierat scurt, dar motanul nu s-a sinchisit de el. La adăpost fiind, își scutura blana neagră. Și udă.

- Săracul! s-a surprins el zicând. E ud tot!

Dar, după un moment de tăcere, vreme-n care se opri-n loc, și-a continuat gândul:

- Ce dracului se întâmplă cu mine, sunt de tot râsul lumii. Numai că, spre norocul meu, nu mă vede nimeni acum. Și chiar dacă ar fi să mă vadă vreun careva, tot n-ar avea de unde ști acel careva că eu compățimesc un biet motan. Fie el și negru. Nu?!... Și totuși, am făcut-o! De parcă eu nu aș fi tot în aceeași situație. De parcă eu, în aceste momente, aș fi la adăpost de răcorile nopții și neînmuat de nenorocita asta de ploaie care tot curge din cerurile parcă sparte. De parcă-aș fi acum în vreo odaie încălzită, cu o ceașcă de cafea în față și cu vreo femeiușcă alături.

Parcă electrizat de propriul său gând, tresărind, a continuat:

- Nu, nu, nicio femeie! Gata!

După ce a mai privit o dată în juru-i, încă temător și voind să se asigure că, totuși, nimeni nu l-a auzit și văzut, a mai tras o otheadă-n spre motanul aciuit sub streașina acelei case și s-a urnit iarăși în întunericul nopții, înfruntând rafalele ploii. Ajuns la o nouă răscruce de drumuri, o palidă lumină, ce cu greu se strecura printre stropii deși, a răzbătut până la el. Scrâșnind din dinți s-a apropiat de ea. Când a ajuns la câțiva pași, a rămas împietrit locului.

- Drace! a exclamat. Sunt la „Creața“, în chiar marginea orașului.

O vreme a privit ușa deasupra căreia spânzura, legănată de vânt, o firmă gălbejită, de pe care vopseaua căzuse-n mare parte, făcând literele greu de distins. Apoi, ridicând din umeri, a pășit hotărât prin noroiul din fața intrării.

- Oricum, și-a zis, dacă tot o știu, ce-mi mai trebuie să citesc?!

Din interior răzbateau până la el acordurile unui pian hodorogit și vocea Diței, o femeie pe care-o știa de mai multă vreme, o femeie în patul căreia se și strecurase de câteva ori. Din greșeală, îi plăcea lui să spună. Deși, continua el întotdeauna când era vorba de femei, o făcea de bună voie și nesilit de nimeni.

A zis-o și-acum și a apăsă, hotărât, pe clanța ușii. În prag s-a oprit puțin, rotindu-și privirile prin sala joasă, ascunsă-n fumul gros și greu de respirat.

- Inchide, bă, ușa! a tunat vocea cuiva. Nu vezi că intră vântu-aicea?

- Intră pe dracu'! i-a răspuns șoptit, închizând, totuși, ușa.

A pășit încet, ocolind cu grijă mesele, privind pe sub sprâncene, cu coada ochiului, pe mușterii. S-a rezemat de teigheaua barului, uitându-se lung la birtaș.

- O vodcă! i-a zis, după o vreme.

(continuare în pag. 5)

- Mare, mică? I-a iscodit acesta.
- Mare, mare, s-a grăbit să-i răspundă. Păi ce, eu sunt o juma' de om?!

După ce și-a primit paharul, a privit atent spre masa cartofurilor. Erau patru la masă, și-un buchet bun de chibiți în jur.

Taverna era scufundată-ntr-o semiobscuritate plăcută. Muzica gema trist, îndemnând la băut și la uitarea neca-zurilor de peste zi.

Bogdan și-a plătit „dubla” și s-a dus spre masa de joc. Odată ajuns acolo, după ce-a privit puțin peste umărul unui chibiț, s-a îndreptat spre-o altă masă, acolo unde patru zdrahoni trăgeau cu nesaț din mahorcile de proastă calitate, urmărind cu ochi vicleni și atenți zarurile ce se rostogoleau pe masa soioasă, geluită, din lemn de brad. Fumul iute l-a făcut să strâmbe imediat din nas. Și-a scos din buzunar o „domnească” și, după ce și-a aprins-o, a îndrăznit o întrebare:

- Am și eu un loc?

- Dacă ai biștari, da, i-a răspuns unul. Cum nu?! a mai continuat tot fără să-l privească.

- Am și vreau să-i joc cu voi, a îngâimat Bogdan.

Cei care până atunci nici nu catadicsiseră să-i acorde vreun pic de atenție, s-au uitat lung la el. Vreo doi se tolăniseră în scaune și-l măsurau cu priviri viclene. S-au uitat și unul la altul. Cu subînțeles.

Un chibiț, la un semn al unuia de la masă, i-a adus un scaun. Ceilalți i-au făcut loc, mișcându-și scaunele.

- Șezi! I-a îndemnat unul. Câți bani ai?

- Nu-ți fă probleme, l-a liniștit Bogdan, cred că mai mulți decât ai tu!

- E bine atunci, a mormăit un altul. Șezi!

Și el a șezut.

- Jumate-jumate, 800! a mormăit careva.

Era un lungan cu o pălărie de fetru, decolorată, trasă pe ochi. Bogdan a apucat să-i descopere, să-i observe, la o privire frugală, o cicatrice adâncă în obrazul neras.

- Merge, Albule, merge! i-a răspuns un țigan gras, în care Bogdan l-a recunoscut pe fiul bulibașei țiganilor pripășiți prin marginea aceea a orașului. Burtică era poreclit. Având bani din te miri ce făcuți, își cumpăraseră de ceva vreme o casă arătoasă prin centrul orașului. Dar tot țigan era!

Zarurile aruncate s-au rostogolit pe masa de lemn, urmărite de ochi holbați de-atâta atenție.

- Unu-unu, Albule! le-a citit Burtică. Era bucuros. Ai pierdut!

- Perechi, la pace! a cerut acesta.

- Vax! Mă duc mai departe, i s-a răspuns.

Țiganul a adunat cu gesturi încete, regizate, zarurile. Și-a înfipt privirile-n Bogdan, care era în dreapta celui numit Albu, și i-a zis:

- Zii o vorbă, mă! Dau cu tine acu'.

- Zic, i-a răspuns Bogdan liniștit.

- Păi zi odată! s-a rățoit la el țiganul. Ce tot te scremi atât?!

- Aștia toți, ce vine! a ridicai indiferent din umeri Bogdan, după ce s-a scotocit prin buzunare și după ce-a pus pe masă un șomoioag de bani.

O vreme s-a făcut liniște. Nici muzica nu se mai auzea Bogdan a putut să audă respirațiile întretăiate ale celor din jur.

Țiganul, cu gesturi reținute, a zdrăngănit zarurile-n palmă.

- Merge, i-a zis.

Toți cei din crâșmă, ca la o comandă, se strânseseră în jurul mesei lor. Veniseră până și cartoforii să vadă ce se întâmplă.

Sec au sunat zarurile pe masa de lemn. Bogdan le-a oprit cu mâna dreaptă.

- Tăietel! i-a zis țiganului.

Ca-ntr-un adevărat ritual, acesta le-a cules, cu gesturi încete și largi. Ca să nu-i intre fumul în ochi, își dăduse capul pe spate. A bătut iarăși zarurile în palmă. îndelung.

- Ducă-se! a spus Bogdan. Mai mult pentru sine.

Babaroasele s-au oprit chiar în mijlocul mesei.

- Doi-unu! le-a citit careva.

- Văd și io, bă! Ce, sunt cumva chior? I-a repezit țiganul.

Bogdan a început să numere bani mototoliți. Cei din jur așteptau cu respirații întretăiate.

- Opt mii patru sute sunt, Burtică. Dacă nu crezi, numără-i! i-a zis el țiganului.

- Da', nu merge tot la pace?

- Ba da! a aprobat Bogdan lăsând banii jos și apucând zarurile. Merge!

- Atunci un para-ndărăt! l-a îndemnat Burtică.

Zarurile s-au oprit arătând un șase-șase. De nervi, țiganul și-a stins pe dosul palmei stângi țigara. Vreme de-o clipă mirosul de came arsă l-a înlocuit pe cel de fum.

- Tot la pace? a întrebat foindu-se în scaun.

- Merge! i s-a răspuns.

Și iarăși zarurile au arătat un șase-șase păgubos pentru țigan.

- Noroc! a rostit sentențios Bogdan, ridicându-se. Plec, Burtică! Văd că nu mai ai nici tu, și că nici alții nu mai au de joc.

- Pleacă-n mă-ta! a scrâșnit acesta din dinți. Pleacă, bă, odată! a mai tunat, văzând că Bogdan se uită lung la el.

- Plec! i s-a răspuns. Chiar și-n mama Deci, ca să fim corecți, nu cu ea ai tu treabă, nu cu ea ai avut.

- Păi, pleacă odată!

- Totuși...

N-a mai apucat să-și îplinească vorba. Țiganul l-a înșfăcat de reverul pardesiului pe care nu-l dăduse jos.

- Pleci acum, când îți zic io, că altfel o-ncurci rău de tot! Auzi bă, moacă?

Aranjându-și gulerul boțit, Bogdan a pășit spre ieșire. Dița a dat să-i taie calea. Cu mâna stângă a dat-o de-o parte, în palmă i-a îngrămădit un teanc de bani. Nici măcar n-a privit-o.

Bogdan mergea grăbit, cufundat în multele-i gânduri. Le simțea seci, înșurubându-i-se-n minte, înnebunindu-l cu goliciunea lor. Arar treceau oameni pe lângă el. Spre centrul orașului. Dându-i binețe. Unii. Cei care-l știau. Și-l știau mulți în urbea răstignită la poalele muntelui al cărui vârf nu-l atinsese niciodată în suișurile sale. Îl salutau și ceilalți, cei care nu-1 știau. Nu-i durea gura. Pe el îl durea. Parcă. Le răspundea dând din cap și imitând un zâmbet.

După ce-a ezitat puțin, Bogdan s-a hotărât să facă

(continuare în pag. 6)

cale întoarsă Voia să-i dea țiganului banii înapoi, aurul pe care i-l câștigase. Gândul că mai putea face o faptă bună îi dădea puteri. Deși era vlăguit.

Răceala dimineții l-a făcut să se adune sub pardesiu. Și-a înfundat cu greu mâinile-n buzunare și a grăbit pasul. Mătura cu privirea cărarea invadată de ierburi.

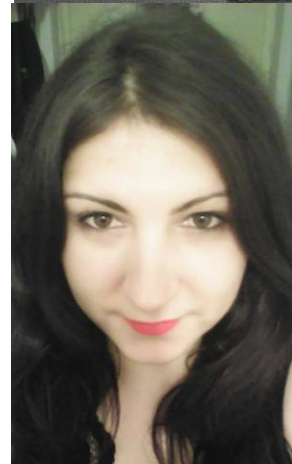
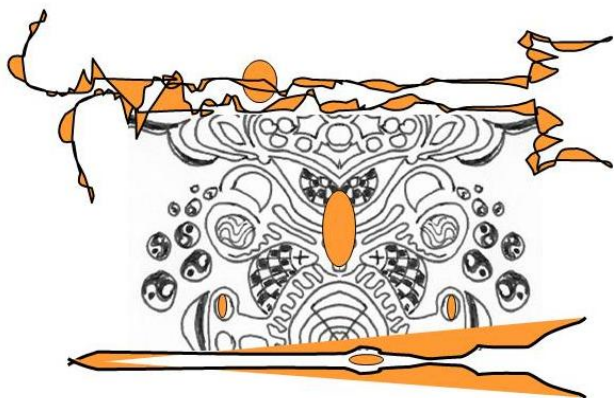
Foșneau încet, a taină, frunzele copacilor. Vântul se strecura, abia simțit acum, printre ele. Îi legăna și lui o şuviță rebelă, pe fruntea înaltă în acea curbă-a cărării a mai apucat să vadă chipul plin de ură al țiganului căruia-i câștigase tot. Și mâna ce strângea un cuțit cu lamă lată. Și, culmea! a mai remarcat și mânerul făcut din corn de cerb. Apoi a simțit o căldură mare în dreptul inimii. Din ce în ce mai intensă. S-a simțit lovit o dată, de două ori, de trei ori... A mai zărit chipul fostului partener de joc aplecat deasupra-i. Când l-a tras de pe cărare în desișul pădurii. Nu prea departe. Niște mâini care-l cotrobăiau prin buzunare a mai simțit.

- Ce prost! i s-a mai înșurubat în minte un gând. I-i dădeam oricum. Că doară de-aia mă întorceam din drum, nu?!

O ceață străvezie s-a scoborât încet, înnegurându-i pri-virile. Ceva-l ardea tare-n preajma inimii. Căldura-l inunda.

A mai simțit când Burtică i-a găsit pistolul, având impresia unei unde de bucurie pe chipul acestuia. Răutăcioasă. Apoi, scurt, ceva rece la tâmpla dreaptă. A urmat auzul unei detunături pe care pădurea și liniștea dimineții au dus-o până departe. Capul i-a căzut într-o parte, sprijinindu-se de umărul stâng. N-a mai apucat să audă foșnetul de frunze și ramuri date de-o parte de trecerea țiganului.

(Fragment de roman din volumul în pregătire
„Întunericul speranței”)

Mihaela FARCAȘ

Clarobscur

Cu mâna stângă urmez linia orizontului
Și lumina se preface în mătase neagră.
Deșir în minte stările euforice,
Metamorfozându-mă din primăvară în toamnă.

Cu tot trupul trăiesc jocurile luminii,
Mimând o exaltare ce nu-mi aparține.
Plimbându-mă prin parcuri privesc oamenii
Considerând fericirea ca fiind o stare bizară.

Narcisism

Poezia este o extensie a scheletului
Catedralei sentimentelor în care
Nu se mai roagă nimeni
Și demoni joacă pe corzile neuronilor
Ce-nfloresc asemeni magnoliilor albe.
Sunt eu însămi un demon
Ce s-a trezit în templul sinelui,
Ființă a elogierii unor flăcări
Doar presupuse, niciodată dovedite.
Te hrănești din exagerarea condiției mele
Fără să privești în sufletul meu labirintic.
Tu, în inocența ta evidentă,
Nu te mântui prin mine!

Pseudopsihoză

Aceea a fost ultima încercare de mântuire,
greșeala de a sorbi prin epidermă și iris
profanul
sculptat în geometrie sacră.
„Frumosul” palpită doar în exteriorul meu,
ca un străin cu miros de cireș înflorit.
Este distant... și neverosimil,
clar precum suprealismul în note discordante
desenate pe portative umile
încleștate în clavicule.
Din malul râului răsărea obsesia morții,
conștiința fatală
îmbrățișând iluzia de sens creată
în ceasuri fugitive, amnezice
în setea lor de absolut.
Acum văd, privesc prin fluiditatea memoriei
Totul.

Ignatie GRECU**Sub evantaiul nopții**

Noaptea-și desface evantaiul înstelat
peste satul meu cu case însingurate.
Fântânile rând pe rând au îngenunchiat
cu ciuturile la cer ridicate.

Obosit, drumul mai poartă-n spinare
urme de pași, de copite și de roți.
În umbra liliacului în floare,
greierii istoviți de cântec au adormit toți.

Numai un câine bătrân și orb mai latră
răgușit din când în când:
Cineva trece pe drum sau i se pare
o umbră cunoscută șchiopătând.

În fundul grădinii pârâul străvechi
susură viu sub șubreda punte.
Pietrele au prins mușchi vede în urechi,
scăldate întruna de unde.

Cine să fi plâns

Cine să fi plans oare, când și pentru ce
de au răsărit atâția trandafiri pe alee?

Câte lacrimi indurerate au picurat
în pământul sărac de lângă drum,

de au dat în floare atâția trandafiri
umplând cu mireasma lor
întreg văzduhul zilei?

Statuia unui poem

A-ngălbenit pădurea de parcă cineva
pe frunte cu frunza ei s-ar fi șters.
Cineva cu trudă lucrând în tăcere
la șlefuirea unui vers.

Cu dalta condeiului cioplind întruna
piatra hârtiei la masa lui de scris.
Spre a scoate, în sfârșit, la lumină
statuia vie a unui mare poem,
întrezărit odinioară în vis.

Psalm

Mărgăritarul unui vers
cu trudă mare eu am cules
din cărți adânci, de taină grele,
din tinerețile mele,
când harfa dulce mângâiam
și oile tătâne-meu pășteam.
Eu cel mai mic dintre fărtații mei
(Domnul; nu a binevoit întru ei).

Lumina Lui cea strălucită,
din raze vii alcătuită
în timp, subțire, lin s-a tors
din caerul cel luminos
al strălucirii noi a lui Hristos!...

Decât să povestesc

Decât să povestesc iarăși despre mine
mai bine aș vorbi despre fântâni:
paznici credincioși ai copilăriei mele,
ochi pururi înlăcrâmați printre gene de salcâmi,
în care odinioară s-au oglindit nopți pline de
stele,

luna întreagă fără ca noi să știm,
cerul de primăvară în toată splendoarea
ca aripa desfăcută în zbor a unui heruvim...

Lângă Troiță

Floarea-soarelui
stând dreaptă,
lângă Troiță,
parcă ar spune
zâmbind tuturor
celor care trec zilnic
prin fața ei:

-Iată, am înflorit,
sunt gata să vă slujesc
oglundindu-vă chipul
în chipul meu!

Augustin ARSENIE

Demult încerc să îmi așez tăcerea
Sub un mesteacăn de cuvinte
Pale ca și glasul unei
Iele tremurânde-n necuprins de zare.
Ieri tâlcuiam din amintiri și strigăte rămase
Pe rafturile unei morți prea vechi,
Azi însă caut crucea
Să o pun la straja vorbeii
Ce a pierit odată cu amurgul fad.

Deja clepsidra s-a topit de câte ori
Neauzite șoapte s-au închis
În sticla ei etern tâlcuitoare.
Un val cu trupul zdrențuit se urcă
Înghițind cu sine
Drumuri unul după altul
Și niciun port în urma lui nu lasă
Să își trezească farul amorțit.
Corăbii vin cu moarte și amar la sân
Purtând tăceri mistuitoare, săgeți de foc...
Gonesc în zare mirosuri aspre, de temut
Iar păsările ca într-o-mbrățișare
Păstrează liniștea
Bătrânei mări ce se inundă în lumină.

Ai presărat lampadare aprinse
Pe calea-mi străjuită de spini,
De frunzișuri aspre și amare
De aceea noaptea
Te urmăresc după glasul de roze.
Mort e totul aici:
Și simțul de zbor, și chiar pasul ce altădată
Mă ducea spre ucigașii mei!
Oștiri negre vinovate de sânge și ploaie
Se predau printre cântece de consolare,
Valurile calde înlocuiesc
Talazuri de-aramă ce până ieri loveau
Ziduri ridicate de flori.
Cad frunzele ca lacrimi deschise
Se flutură spre pământ și-acoperă
Ultimul puls al timpului preschimbat
În eternul cu gust de tăcere.

M-am ghemuit cu tâmpla la piatra,
La tina din spatele morții
S-aud boema cântare
Și strigătele poemului-vreasc.
Din noaptea aceasta vorbele schimba-se-vor
În pași, în priviri și tăceri estompate
Așternute peste linia vieții.
Nu cer zilelor din carnea și fructul
Luminii gustate în salt
Spre ultimul chip sfârâmat de pasu-mi beteag,
Ci locul în care izvoarele albe
Încă dau suflu chemării de sus legănate
Pe valuri în murmur de-amurg.

E singur colțul în care se-ncheagă
Truda iubirii de zbor;
Și prea înaltă atingerea lirei
Ce-și caută zestrea ascunsă
În valuri vecine cu cerul.
Frig ca nicicând m-asaltă și
Captivă îmi ține cântarea
Chiar de aș vrea s-o așez în creastă de munte,
Căci numele zării și pulsul de foc
Îmi mistuie crezul.
Moarte! ai chipul mai dulce
Decât urmele vergii în sânge și tină
Iar fumul exilului îmi roade-n tăcere
Și ruga și lanțul plin cu rostiri.

Mi s-a lăsat în ochi lumina caldă, netemută
Ce mă-ntreba cum totul este fulg de-argint,
Cum lama ce desparte noaptea
A rătăcit și s-a bontit de frig.
În palme-mi ninge cu tăceri rănite
Cu aripi de văzduh tăiate cald
Și-n urma-mi se ridică sterp, lucind
Doar taine dintre cele ascunse
De genele de munți sub piatra lor.
Nu cânt,
Țin numai ochii în pământ
Și spun cuvinte uzi, bătute rar de vânt.
Îmi amintesc de zâmbete, de frunze vii,
De cărți uitate-n rafturile vremii,
De ziduri înfrățite cu-alte case
Ce astăzi sunt doar cremenii adunate-n rând.
Au fost aici atâtea vise sparte,
Au fost priviri răpite prematur...
Le mângâi dar n-am să le deștept nicicând.

Ionel NECULA

G.S.P. - Întoarcerea zeiței

Ceea ce surprinde, cu precădere, la poeta Geta Stan Palade este hărnicia, dispoziția nereprimată de a privi lumea afectiv, emoțional și de a da seama de ea prin metafore, prin intermediul exercițiului liric. Dacă-i adevărat ce spunea Eminescu, că-n orice om io lume își face încercarea – și n-avem nici un motiv de îndoială, atunci putem spune și despre autoarea volumului de versuri **Întoarcerea zeiței** (Editura Ateneul scriitorilor, Bacău, 2015), că-n orice fapt de viață și de existență ternă există și un sâmbure liric, pe care doar cei dăruți cu har îl descoperă și-l așează în partitură poetică.

Or, Geta Stan Palade are această aptitudine de a desfolia un obiect și un fapt existențial oricare, până când ajunge la acel grăunte poetic pentru a-l semna și pentru a-l așeza într-o partitură lirică.

Volumul despre care ne-am propus să vorbim în aceste rânduri se deschide cu o generoasă prefață semnată de prof Lucian Strochi, a cărui concluzie poate servi de paradigmă și îndreptar oricărui comentator al poeziei semnată de autoarea de la Neamț. Le reproducem și noi tocmai pentru funcția indicativă și valoarea lor oximoronică. *Adevărul*, spune comentatorul e că *poezia Getei Stan Palade se citește cu creionul în mână și cu mintea trează și inima deschisă*.

Nu știu cât de trează mi-a fost mintea și cât de deschisă inima, dar chiar am lecturat acest volum de versuri cu creionul în mână și pot recunoaște că lectura lui m-a convins încă odată că avem de-a face cu o poetă matură și împlinită, că stăpânește bine tehnica versificației și știe locul metaforei într-un exercițiu liric. Îmi place să cred că această carte va reprezenta un moment de referință în evoluția ulterioară a poetei.

Cartea este structurată în trei diviziuni distincte, fiecare decupându-se din alte tainițe și din alte sensibilități ale personalității autoarei. **Visul Penelopei**, bunăoară se ecranează din același simțământ cald și vechi de când lumea al castității și al fidelității necompromise, așa cum vechii greci îl fixase așa de fericit în legenda Penelopei, din care Homer a făcut pretextul **Odiseii** sale. Departe de a fi un accident, descinderea în mitologia vechii Elade este deseori activată de autoare în ideea de a conferi poeziei sale noime și fundamente indelebile. Și în alte volume anterioare, mitologia greco-romană constituia pretextul unor frecvente resorbții tocmai pentru a conferi versurilor sale mai multă consistență și probitate. *Am traversat, Sire/ Europa/ într-o diligență/ trasă de vrăbii/ cu hotare străjuite de crini/ și statui de lumină/ cum le visase cândva/ Penelopa// Chiuiau daiarelele vântului/ de dragoste pastorală/ păstrată din vechimi/ în miezul cuvântului,/ orgă de fluturi/ brodată cu arnici,/ candelă triumfală//.* (**Visul Penelopei**).

Uneori, poezia este adusă într-o ritmică populară, devine zglobie și sprințară și nu se poate spune că nu-i

GETA STAN PALADE
ÎNTOARCEREA ZEIȚEIEditura
Ateneul Scriitorilor

reușește sau că nu ademenește, că nu-i stă bine în această ipostază declamatorie. *Dui, dui, dui.../ dumă Doamne sus pe grui/ te-am visat aseară, Sire/ neblagoslovit de fire/ pe-un tăpșan de mă-năstire împletindu-mi/ cununiță, inel alb pentru dom-niță!..// Despiciând amiaza-n două, îmi dădeai/ să sorb din rouă, pajura-n azur când plouă/ cu dorințele-amândouă//* (**Ceremonii**)

Filonul mitologic devine, așadar, un leit-motiv la care poeta revine adesea, tocmai pentru a conferi versurilor sale temeinicie, esență și un substrat etnic - niciodată erodat și niciodată epuizat Chiar atunci când se împregnează de substanță etnică iar filonul mitologic colorează un cadru autohton, versurile d-nei Stan se așează într-un peisaj mioritic precum florile într-o glastră cu motive populare și cu bemoli emoționali la cheie. *Ninge cu nuferi/ peste sat/ ca-n urmă cu sute de ani/ când ne strigam/ cu nume de păsări și arbori/ purtând în palme privighetorile inimii!* (**Dintr-un lujer de floare**).

S-a spus despre poezia d-nei Stan că vitaminizează curentul expresionist și chiar cred că autoarea cochetează cu expresionismul, numai că maniera în sine este vitaminizată cu nuanțe proprii, *sui generis*, în care frenezia vieții, bucuria de a trăi are o proveniență interioară, nu se exprimă în forme prototipale, și nu se legitimează dintr-un program estetic, ci mai mult dintr-o tensiune interioară, dintr-o vibrație subiectivă, care nu poate fi reprimată. *Ting, deng, dang! Ting, deng, dang/ clipele așteptării bat țepene./ Doamne, tristețea noastră-i pe ducă/ ning stelele peste gorgane// Mi-ascult rădăcinile zvâcnind sub stâncă:/ Ting, deng, dang! Ting deng dang/ în ce veac de iubire am ajuns?/ Toamnele frunzelor noastre au plâns/ ne caută-n codru izvoarele* (**Șoapte divine**).

(continuare în pag. 10)

În cel de al doilea florilegiu al cărții, cel care dă și titlul volumului **Întorcerea zeitei**, predomină poezia de dragoste, poezia pornită dintr-un preaplin nestăvilit și care caută o formă lirică de răsfăț. Nu spun că această diviziune a cărții este consacrată exclusiv sentimentului de dragoste, pentru că el există peste tot în poezia d-nei Stan, spun doar că este predominant, că majoritatea poeziilor din acest compartiment mustesc de dorințe pătimașe, de pulsații pasionale, de clocot emoțional. *De-atâta fericire mi-e teamă/ Doamne,/ să nu mor/ în rădăcina livezilor (Tărâm de dor).*

Se-nțelege că dragostea vine cu tot cortegiul de active colaterale, de la tandrețe la mângâiere și de la gingășie la trădare. Iată, bunăoară, cum este văzută tandrețea: *Mă-nile tale,/ iubitule/ îmi par/ două privighetori/ îndrăgostite// aducând/ Steaua Polară în palme/ să-mi lumineze odaia,/ împărăția singurătăților noastre!// Totul/ îmi pare atât de firesc/ încât îmi vine/ să te tutuiesc/ cu numele/ tatălui nostru ceresc!... (Tandrețe)*

De multe ori poeta este încercată, precum Rilke odinioară, de responsabilități demiurgice și simte pe umeri o povară hipopotamică a grijilor lumii. *Merg pe drum/ purtând grijile lumii/ în spinare/ fiecare clipă trăită,/ tumultul orelor/ mi-a fost imprimat/ în discuri solare (Autumnală).*

Mai acut se simte această povară în cea de a treia diviziune a volumului, **Purtând pe umeri răsăritul**, deși această răspundere genuină coexistă alături de alte teme lirice, cum ar fi această frumoasă **Elegie**: pe care o reproducem în întregime: *larba tânără-mi șoptește/ adoratul solz de pește:/ Am fost floare și cuvânt/ legănându-mă pe vânt// Prin deam steaua/ ca-ntr-un clește/ înălțată vulturește/ și dansam/ cu ea plângând!...// Dar de când îți sunt cadână/ roua-n palme mi se-adună/ până când de la o vreme,// Împărate Diogene,/ am să te sărut pe gene,/ până când voi fi pământ/ să ne legănăm pe vânt/ cu cerul rămas sub pleoape/ și cu dorul tău aproape!--- (Elegie)*

Nu știu câte comentarii a cumulat poeta Geta Stan Palade în marginea celor zece volume de versuri, dar cred că Petru Isachi a citit-o bine când a conchis, în postfață, că autoarea *s-a născut romantică și-a devenit o poetă expresionistă capabilă să revină la noua tradiție. Adică la acel tezaur de valori clasice ce-i dau dreptul și forțele necesare întoarcerii la centru și, mai ales, posibilitatea de a se exila în absolut, prin proiecții onirice mediteraneogetice.* Îl confirm întru totul și-l complinesc cu convingerea că peste tot poeta invocă divinul și multe din poeziile sale i-ar justifica un loc printre cei ce constituie galeria poezilor consacrați poeziei creștine. Știu că filonul biblic a devenit, după lungile decenii de interdicție atee, o temă asumată de mulți poeți, dar puțini dintre ei dovedesc sinceritatea și naturalețea poetei din Neamț. Impostura se observă ușor și nu ține la drumuri lungi.

Dar dincolo de toate aceste considerații provizorii (poeta este încă în plină vigoare productivă) ar trebui să subliniem apăsător abilitățile sale lirice, apetența pentru o poezie glazurată, vascularizată de metafore adânci, revelatorii, cum le-a numit Blaga, ceea ce conferă dispunerilor lirice o tentă metafizică, și de multe ori chiar o fundamentare transcendentă.

Camelia FLORESCU

Dor de bărbatul pe care nu l-ai avut...

Dacă trupul ți-a fost cu nesaț mângâiat
De acel care-apoi te-a iubit și uitat,
Dacă arzi și acum amintindu-ți de el
De suspini și tresari azi, mereu și la fel

Dacă ochii-ți privesc către zare cătând
Aripi slobode-n zări sau vânare de vânt
Dacă-ncet îți ridici capul leneș spre cer
Și te cerți cu himere și plâns efemer

Mâna, poarta, răscrucea și tot chinul tău
Cerule tot, zâna bună și zmeul cel rău
Ceasul spart în secunde, de gând atârnat
Iarba rea, plumbul serii și vidul presat,

Toate iernile prinse-n album la dospit
Dansul alb, sânul tău, gol, timid, adormit
Brațul lui, murmur surd și tot focul din voi
Oarbe vieți, patimi dulci călcând timpul greoi

Sunt doar răni scrise-n tine, doar lacrimi ce dor
Urme ample de cuiburi văduvite de zbor
Sunt oglinzi sparte-n dungă, ogoare ce ard
Măști de clovni fără haz, măști de clovni fără fard

Nu-ncerca să te minți, nu-ncerca să aduni
Dintre toți anii scurși pe cei calzi, pe cei buni
Și nu pune la porți lacăt greu pe trecut
L-ai iubit, te-a iubit, însă nu l-ai avut.

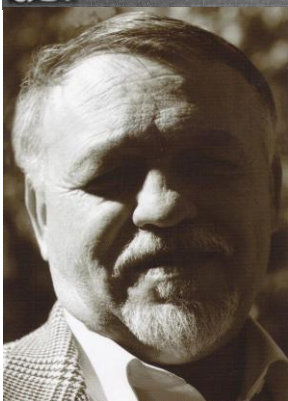
Cântec pentru rana din vis

Plouă febril a tine, a spaimă și a gol
Cu zeii toți de humă prelinși pe anii mei
Aud cum urlă timpul mășăluind domol
Și cum desface ora-n secunde fără chei

E-o geană de zăpadă sub cetină în gând
Și cerbii tăi mă poartă pe crupă maiestuos
Orice pretext mi-e cântec și te întreb plângând:
Ai mai trăit vreodată ceva așa frumos?

Se laudă mirenii că mi-au săpat mormânt
Lichenii dorm sub lespezi de slove ce-au deschis
Și tolba de durere purtată de cuvânt
Și ochii mei albaștri și rana ta din vis

Petre RĂU

Pe 10 septembrie se împlinesc 30 de ani de la marea catastrofă navală din 1989, când prin scufundarea în Dunăre la Galați a pachetului Mogoșoaia și-au pierdut viața peste 200 de suflete nevinovate.

(fragmente din romanul-document
„Mogoșoaia – istoria unei tragedii”)

Avram Babușcă
(Toamna profețiilor)

Avram Babușcă trebuia să plece a doua zi la oraș. Avea multe în plan: să facă rost de niște pâini, să cumpere roșii din piață, poate niște zarzavat pentru toamna abia începută. Pâinea era rară, nu se dădea decât pe cartelă. Cu mare dificultate se puteau găsi acolo două-trei pentru nevoile familiei. Și chiar dacă le obțineai, uneori era greu să ajungi cu ele acasă. Pe vapor urcau, din când în când, înainte de plecare, câte un echipaj al miliției și controla bagajele pasagerilor. Nu de puține ori, zeci de pâini au fost confiscate de la oameni. Cei prinși erau încondeiați și admonestați. Unii aveau de plătit amenzi sau puteau avea necazuri la serviciu, pe linie de partid sau de sindicat. Alții, cei care își puteau permite, îi mituiau pe milițieni, dându-le imediat “dreptul”, ca să ajungă cu pâinile acasă.

Era vremea când fiecare se descurca cum putea. Avram, om cu experiență, un bătrân al satului, înțelept și respectat de toți cei care îl cunoșteau, găsise soluția ideală prin care reușea întotdeauna să facă rost de câteva pâini de la oraș, măcar o dată pe săptămână. Meseria sa de tâmplar, rară prin aceste locuri, l-a scos și de această dată din încurcătură. Lucra în portul Bazinul Nou, acolo unde se angajaseră mulți dintre piscanii săi care aveau o meserie. Împlinise deja șaiszeci de ani pe 3 aprilie și se pregătea să iasă la pensie.

Lucrătoarele de la centrul de pâine de la Spicul îl cunoșteau foarte bine. Nea Avram era clientul lor fidel, cu toate că se arăta pe acolo doar la câteva zile. Din când în când le aducea câte “o mică atenție”, un cadou, de regulă vreuna din “operele” sale, toate din lemn geluit: un fund de mămăligă, chisoaie, insectare, sucitoare, făcălețe, scaunele, băncuțe, lăzi, crinte pentru brânză, capace de găleți, piedestale de flori, mici dulapuri și rafturi care se potriveau oriunde și oricum.

- Tare mai sunt de treabă fetele astea de la Spicul, îi spunea el uneori soției sale Iana, care ajungea și ea, câteodată, la oraș și apela la ele în numele lui.

Vârsta nu i se citea pe față. Părul se împotriva să albească. Deși trecut prin multe greutăți, încercat de multe

lipsuri și griji, a reușit să le depășească pe toate. Nu-și dădea în vileag, cu ușurință, sentimentele. Cu mare greutate scoteai o vorbă de la el. Ochii săi negri și oboșiți purtau amprenta unei veșnice credințe că nimic nu se primește pe gratis. Pentru el totul a însemnat muncă, numai muncă. După inundații, ploaie nemiloase, veri secetoase și câte și mai câte, a trebuit de multe ori să ia viața de la capăt, așa cum se întâmplă des prin acest colț uitat de lume.

Acum era în concediu și abia aștepta să reincepă treaba. Nu era obișnuit să stea așa, zile întregi, fără să aducă un ban în casă. Cu tâmplăria nu reușea să scoată mare lucru, abia de-i ajungea pentru a acoperi nevoile imediate. Salariul, însă, îi dădea o siguranță anume, la care nu putea și nici nu era pregătit să renunțe.

Mai erau câteva zile până să înceapă serviciul. Dar și pe acasă mai avea câte ceva de făcut. Avea de cules via, corcodușele, avea de încheiat două căzi promise unor vecini, și toate până la mijlocul lunii. Avea de măsurat un hambar de cereale pentru Tudor Dulgheru, apoi trebuia să-l și construiască. Și asta în schimbul a câtorva kilograme de brânză, foarte rară și ea pe atunci.

De la feciorii săi care locuiau în Galați aștepta un răspuns când vor putea să vină la cules. Le trimisese deja vorbă, cu câteva zile în urmă. Ieri fusese sârbătoare, mâine este duminică, când să le facă singur pe toate? De aceea, acum trebuia de zor pe acoperișul damului.

- Avrame, îi strigă Iana, mai ieri, de Sfânta Mărie, când să te odihnești și tu, tare te mai dureau toate

(continuare în pag. 12)

alea. Iar azi nu te mai rabdă treaba! Mai lasă meștereala, că a apus soarele și mâine-i Sfânta Duminică! Ți-am pregătit schimburi, ți-am fiert o oală de apă să te speli, să te bărbieresti și să ne strângem și noi mai devreme în casă, că acu' se-ntunecă.

- Doar să închei acoperișul ăsta și vin îndată, răspunse Avram continuându-și treaba sus pe scară. Tu mergi de-ți vezi de-ale tale și mai bine mi-ai pregăti o tavă de chiroști, că tare mi-i poftă...

A tăcut lana și a plecat la ale ei. Niciodată nu s-a întins, nici la vorbă, nici la glumă, prea mult cu bărbatul ei. Nici dragoste prea multă nu arăta că-i poartă, dar nici, doamne ferește, vorbe fără prag între ei n-au fost.

"Trăsni-te-ar, măi Neculai, măi! Mai bine te făcea mă-ta un curcan și pe mine mama un căcat, și tu să vii să mă ciuchi", își alinta bărbatul în toiul petrecerilor o nevastă din sat. Poate de vină era numai aburul ce o învăluia pe sub basma, după ce se cinstea și ea cu câte-un pahar de vin, dar așa vorbe!... Urâte vorbe, zicea lana. Nici ajutată, nici alintată, dar nici înjurată și nici îmbrâncită n-a fost lana vreodată de bărbat-su.

Abia după ce se întunecă afară de-a binelea, pe Avram îl năpădiră alte treburi. Grija cu care se pregătea pentru plecarea de a doua zi la oraș părea, oarecum, nefirească. Bărbieritul la lumina becului din curte nu-i stătea deloc în obicei. De regulă, se culca devreme. Niciodată nu mai stătuse la televizor până la sfârșitul programului. Sâmbăta era singura zi când programul TV mai depășea uneori miezul nopții. S-a uitat singur, absent, la toate emisiunile. Și totuși sufletul său părea cuprins de o oarecare neliniște. Înainte de culcare și-a pregătit sacoșele pe care urma să le ia cu el, a pus într-una din ele cele două capace din lemn pentru vânzătoarele de la pâine și a zăbovit multă vreme prin curte.

Cerul părea nou. Era curat și vibra. Avea prea multe stele, niciodată nu a stat să observe atâtea. Liniștea nopții era tulburată doar de orăcăitul câtorva broaște prin bălțile din apropiere. Gândul îi zbura către bătrânul fluviu care își ducea liniștit apele la vale. De la distanța la care se afla i se păru că-l aude ușor. Niciodată nu-l mai ascultase așa, ca pe un susur de izvor pierdut în liniștea unei păduri întunecate. Satul era căzut într-un somn adânc. Nicio lumină nu se mai zărea pe nicăieri.

După ce a revenit în cameră, și-a întins pe marginea patului, cu multă grijă și încetinală, hainele pe care urma să le îmbrace a doua zi: o cămașă în carouri, un pulover verde cu anchior, pantalonul bleumarin pe care îl purta la ocazii mai speciale. Verifică dacă portofelul cu toate actele era la locul său, în buzunarul de la spate al pantalonului. Lana îi pusese cu grijă pantofii negri la marginea patului. Își desfăcu ceasul de la mână, îl întoarse și îl puse pe nopțieră.

Era trecut de unu noaptea. Vaporul pleca la ora cinci și la patru ar fi trebuit să fie în picioare. Somnul, însă, nu venea, deși era istovit de treburile gospodărești de peste zi. Lana ar fi vrut să meargă ea a doua zi la oraș. Toată seara a încercat să-l convingă pe Avram, dar bărbatul ei n-a vrut nici în ruptul capului. Treburile lui erau mai importante. Avea multe cunoștințe în Galați, fii, rude, cumetri și prieteni pe care, în limita timpului, ar fi putut să-i viziteze. Însă, argumentul cel mai important era acela că intenționa să se intereseze de niște porumb. Recolta din anul acesta, ca de

altfel în toți anii din urmă, fusese foarte slabă, nu i-ar fi ajuns nici până în iarnă. În ultimii ani obișnuia să cumpere câțiva saci de porumb de prin satele de dincolo de Galați, unde era mai ieftin.

- Treci și pe la băieți? Îl întrebă binevoitoare în după-amiaza aceea lana, ieșind după el în curte.

- Nu cred că mai am timp. Vreau să mă întorc cu vaporul de 8, să dreg butoaiele, că vine culesul. Alde Gheorghiuță cred că lucrează mâine, iar Mihai e pe la munci agr-cole, la Nicorești. Poate vin ei încoace, la sfârșitul săptămânii viitoare, să culegem via. Dacă pot, le mai trimit o vorbă.

- Măi, omule, dar e duminică mâine, n-ai ce lucra! îi spuse lana, amintindu-i că nu se cade să faci păcate și să muncească în ziua sărbătorii lui Dumnezeu.

Dimineața, Avram se sculă devreme, după un somn doar de trei ceasuri, agitat și confuz. Își adună toate cele pregătite din timp pentru drum și se îndreaptă în grabă către vapor. La debarcader îi întâlni pe toți cei patru membri ai familiei lui Ștefan Pletea, cărând de zor saci plini cu pepeni pentru a-i vinde la oraș.

În apropierea pontonului, Avram privi din nou cerul. Era neschimbat. Avea, la fel, prea multe stele. Și, ca și cum gândul prinse dintr-odată viață, una dintre ele se desprinsese de pe cer și alunecă peste Dunăre. Într-o singură secundă dispăru, precum o himeră, în spatele pădurii de sălcii.

ULTIMUL FLUIER

O ceață groasă se lăsase deasupra orașului. Părea că se scurge la vale, ducând cu ea răsuflarea bătrânului fluviu. Soarele aștepta dincolo de malul drept. Abia reușea să arunce câteva raze lungi și roșii spre orașul dezmoțit, luminând partea inferioară a balcoanelor. Un motor zumzăie pe apă. Două femei vorbesc în șoaptă, sub streășina unde se aduna lumea la coadă la lapte. Portul se umple cu miresmele răcoroase ale dimineții. Ceața nu dă semne să dispară curând. În timp ce mă strecor cu prietenul meu pe lângă Zahana la vale, după câteva încercări eșuate de a cumpăra băutură de pe la alimentarele și crășmele din cale ne oprim dezamăgiți pe marginea trotuarului.

- Nea Mitea, ce-aș mai da eu de pământ cu încuiații ăștia! Auzi, prostie! Să interzică omului să bea o licoare dimineața până la zece! Și eu ce să fac? Cum să ascult treaz gugumăniile odraslelor lor? Știi, nea Mitea? I-am adus în restanțe aproape pe toți! Toate odraslele ștabilor din târgul ăsta au azi de dat restanță cu mine!

- Restanță? Da' ce-i aia, dom' profesor?
- Nea Mitea, dacă eu te-aș întreba cât fac doi și cu doi, sigur știi...
- Patru, bre, ce dracu!...
- Dar, dacă-ți pun o întrebare mai grea, știi să răspunzi? Câți copii ai pe acasă, nea Mitea? -
- Apoi... să mă gândesc, dom' profesor!...
- Aaa! Păi, vezi? Trebuie să te gândești! Așa... Asta înseamnă că, până te mai gândești mata, eu

(continuare în pag. 13)

aș avea timp să beau o sută de șliboviță și, când ne întâlnim, te întreb iar, ai înțeles?

- Păi, musai oi ști, dom' profesor! Că pân-atunci am timp să mă gândesc...

- Da, ai să-mi răspunzi, dar se cheamă că ai fost în restanță, pricepi?

- Așa, bre? Hai, c-am înțeles! Adică restanță înseamnă că dumnealor au datorie la matale. Așa-i, dom' profesor?

- Da, și încă ce datorie! Dar, știi una? Eu nu vreau să-i întreb azi de această datorie. E scris pe ușă că astăzi se dă restanța la matematici cu tovarășul profesor Pavel. Dar eu nu mă duc. Și ce dacă? Parcă ei se-nghesuie să vină la cursuri? Uită-te bine, ce am eu aici?! Uite, nea Mitea! Fluierul! L-am șterpelit dimineață din casă. Ai mei mă știu la restanțe. Da' eu am chef de un borș de pește și vreau să-mi văd prietenii din baltă. Ce zici, nea Mitea? Mă iei?

- Cum să nu, dom' profesor! De când mă tot întrebă tovarășii mei: măi, nea Mitea, da prietenul tău, profesorul, te-a cum uitat în vara asta! Ce știu ei, dom' profesor, ce-i aia doctorat? Da' nici eu nu le-am explicat. Îi las să moară proști. Ha, ha, ha! Dom' profesor, da o șliboviță chiar c-ar merge până la vapor! Hai prin spate că știu eu o puicuță pe-aici care mă servește mereu. Hai dom' profesor! Să mă fălesc și eu oleacă cu matale...

Nea Mitea mă trage după el în spatele crâșmei. Până la plecarea vaporului mai sunt vreo douăzeci de minute, iar Palatul Navigației este la doi pași, așa că avem tot timpul.

Nea Mitea bate la o ușă din spatele zahanalei și-i deschide de îndată o matahală de femeie.

- Iar ai venit, potlogarule! N-ai mai trecut cu peștele ăla promis, pe la mine!

- Hai, fă! Ce țâpi așa la mine? Nu vezi că sunt cu dom' profesor? E de la facultate, fă, proasto! Ei, ce zici? Vezi cum se uită la mine oamenii dăștepți?

Matahala căscă ochii spre mine și mă măsură din cap până-n picioare. Nu-i scăpă nimic. Își mută privirea apoi la nea Mitea.

- Dumnezău să te-nțaleagă! Ce-o fi văzut domnu' ista la tine, nu pricepl...

- Fă, tu vezi haina, tu vezi bețivul, da' dumnealui, om ascuțit la minte, vede omul din mine. Ia, vorbește-i oleacă despre mine, dom' profesor! Spune-i cum vrei să scrii matale despre mine. Să audă și ea ce bărbat deosebit are în fața ochilor.

- Nea Mitea, dacă doamna tot ne-a primit, nu se cade ca noi s-o supărăm și tot la fel nu se cade nici ca dumneaei să ne mai țină mult pe uscat, închei eu.

Femeia, văzându-se că i se ia apărarea, mai mult derutată, mă întrebă:

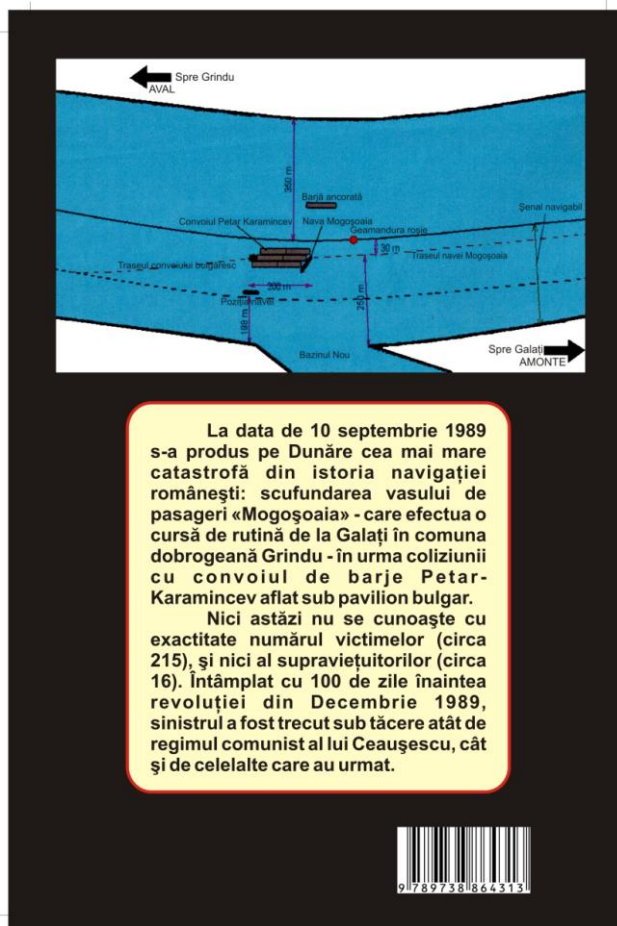
- Ce vreți să serviți, domnu' profesor?

- Fă, intervine nea Mitea. Dom' profesor servește, și încă cu mare plăcere, băutura mea preferată. Adu o jumă' de șliboviță. Face dânsul cinste...

Aproape că mă pufni râsul. Grăsana se uită iar lung la mine, așteptând să încuviințez că voi achita eu comanda. A înțeles repede.

- Dar n-o beți aici, că mă uscă ăștia! mai adăugă ea, fluturând cu degetul către nea Mitea.

- Plătesc eu, nea Mitea, zic, neluând în seamă cele spuse de femeie. Iar ca să se înțeleagă că îi fac vânzare, mai adaug: Dar pe doamna aș ruga-o să-mi mai dea și două sticle la pachet, s-avem la baltă.

Nevăzând nici urmă de glumă pe fața mea, femeia dispăru înăuntru legănându-se ca o găscă.

Povestea cu plata mă amuză teribil. De fiecare dată plăteam eu. Nea Mitea nu a cerut niciodată nimic de la mine, în afară de băutură. Cred că asta ne-a legat pe noi doi. Sunt convins că într-o cârciumă l-am cunoscut, deși nu-mi amintesc sigur asta.

- Nea Mitea, îl surprind, îndată ce am rămas singuri, cu gând să-l șicanez. Da' parcă ziceai că-i o puicuță... mamă, mamă!

- Dom' profesor, se apără el, să fiu dat dracu' ce puicuță bună era acum cînșpe ani!...

- Dar ciorba? Ciorba cum e acuma, nea Mitea?

- Las-o, dracu', dom' profesor, mai apucă să zică el și își înghiți cuvintele, căci zdrăhoanca reveni cu sticlele dosite într-o plasă.

Nea Mitea a înșfăcat din brațele ei neprețuita marfă comandată. M-am cotrobăit prin buzunare după bani. Am așezat fluierul pe masa liberă de alături și am scos, în sfârșit, o bancnotă de o sută de lei. E-rau banii de pe meditații pe care îi promisem cu o zi în urmă. I-am plătit grăsanului cu vârf și îndesat datoria, ne-am luat rămas bun și am pornit către gara fluvială.

- Dom' profesor? mă întrebă nea Mitea în drum spre vapor. Mai scriți la cartea aceea?

- Care carte, nea Mitea? mă fac eu că nu înțeleg.

Ne oprim din drum. El umblă prin sacoșă și-mi întin-de o sticlă. Știam bine unde bătea întrebarea lui și, ca să câștig timp, i-am pus și eu una. În așteptarea răspunsului lui, adulmec mireasma ademenitoare de șliboviță.

(continuare în pag. 14)

- Ei, cum care carte? Aia de care mi-ați vorbit data trecută în baltă, că aveți de gând să o scrieți... Aia despre locurile acelea din baltă...

- Păi, încă nu mi-am conturat clar subiectul, îi spun. Îmi voi fixa mai bine ideile și, într-o bună zi am să mă apuc de ea. Dar, lasă, că mai vorbim noi despre asta. Hai, acum, la vapor, că e târziu...

Se apropia ora opt. Pasagerii mai urcă încă pe vapor, într-o înghesuială de nedescris. În schimb, la casa de bilete nu e coadă deloc. În timp ce urcăm pe vapor, observ că ceața mai persista încă, înspre malul celălalt al fluviului. Ne strecurăm cu greu, printre ceilalți, în marea aglomerație.

Ultimii urcați mai caută locuri. Marele flux de oameni ne duce automat în hol și apoi către salonul de clasa a doua. Băncile din sala mare, așezate câte două, spate în spate, sunt toate ocupate. Sacoșe, saci plini, plase de tot felul sunt înghesuite printre pasageri, pe bănci sau pe alături, făcând dificilă deplasarea de colo-colo. Câțiva copii mici sunt urcați sus, pe tejgheaua barului care nu mai avea de multă vreme vreă altă utilizare. În salon nu ne simțim în largul nostru: e prea cald și prea înghesuială. Când forfota se mai liniștește, preferăm să ieșim pe punte.

Cursa are întârziere. Aflăm că vaporul nu poate pleca încă, din cauza ceții.

- Ce faci, bătrâne? Nu ți-e frig în mânicuțe scurte? Întrebă un tinerel când îl descoperi pe nea Mitea în înghesuiala de pe puntea tribord.

- Apoi, ce să-i faci, măi, nepoate? Nu vezi că vremea asta-i schimbătoare? răspunse acesta întinzând nehotărât mâna să i-o strângă. Tu, ce faci? Iar la pescuit?

- Păi, cum alta? Poate azi am mai mult noroc...

Dinspre malul celălalt ceața începe parcă să se împrăștie. Deasupra orașului mai plutește un nor roșiatic-gălbui, care tremură ca un abur fierbinte, părând că dansează. Câțiva nori de fum, albi și groși, se zăresc în depărtare, deasupra portului mineralier. Par să vină dinspre combinat. Dar și ei dispar încetul cu încetul printre coroanele galben-verzui ale sălcilor.

Pe holul primei punți aglomerația nu mai este prea mare. O bună parte din pasageri, în special cei tineri, au preferat să urce pe puntea superioară. Acolo sus câțiva copii aleargă printre picioarele celorlalți, la tribord, ca și la babord, printre băncile de la promenadă, dintr-un capăt într-altul, se zbenguiesc peste tot. Ocolesc grupurile de pasageri și se fugăresc într-o mare veselie.

Pe puntea în care ne aflăm, un individ se chinuie de zor să sprijine o bicicletă de parapet. O prinde și o leagă strașnic cu o sârmă.

Nea Mitea scoate iar sticla din sacoșă și mă îmbie să iau eu prima înghițitură. Un șuierat gros și înfundat străpunge ceața până la noi. Mă gândesc că se anunță plecarea. Șuieratul acesta mă face să tresar ca dintr-o visare adâncă. Și, dintr-odată simt că-mi lipsește ceva: fluierul.

- Fluierul! Fluierul! Nea Mitea, l-am uitat pe mal, la cârciuma aia...

- Lasă, dom' profesor, că l-om găsi la întoarcere...

- Nu se poate, mă frământ eu. E de la bunicul meu...

- Dar s-a anunțat plecarea, adăugă el, vrând să mă convingă. Nu mai este timp...

- Nu-i adevărat! intervine un cetățean de lângă noi, care a ascultat și a priceput totul. Nu pleacă vaporul până nu se

ridică ceața asta...

Vorbele lui mi-au reîntregit speranța. Îl văd pe șeful de echipaj pe aproape. E încă preocupat cu ultimii pasageri. Îl întreb cât mai staționăm. Îmi răspunde vag:

- Să treacă ceața asta! Apoi, îmi face un semn cu capul, a încuviințare.

Abia atunci îmi dau seama că vaporul stătea cu mo-toarele pornite, gata să plece în orice clipă. Aud ca pentru prima oară zgomotul lor înfundat. Mă uit la ceas: vaporul ar fi trebuit să fie plecat de cinci minute. Dar fluierul meu este o pierdere prea grea, cu care nu mă împac deloc. În baltă eram foarte apreciat cu el. Eu nu aveam, ca toți ceilalți, undițe și scule pescărești. În schimb, aveam fluierul. Toți mă plăceau cu el și mă rugau să le cânt. Mă și aplaudau de multe ori. Învătasem să cânt doar câteva melodii populare, care îmi plăceau cel mai mult. Le repetam de sute de ori și nu mă săturam niciodată.

Fluierul era singura moștenire de la bunicul meu cu care, spun toți ai mei, semănam foarte mult. Țineam la el ca la ochii din cap. Nu-l rătăcisem niciodată. Acasă a-veam unele probleme cu ai mei, care nu prea mă înțelegeau. Deseori mă retrăgeam în biblioteca mea și, în loc să citesc, cântam din fluier. Dar cum să nu-i deranjezi pe mulți într-un bloc?

În baltă era cu totul altceva. Acolo mă simțeam în largul meu iar pescarii nu se sinchiseau când mai falsam câte-o melodie. Cred că lor le plăcea cu adevărat...

Am pășit balustrada. Încă mai urca lume la bord. M-am strecurat pe puntea îngustă, printre ultimii pasageri și am urcat pe chei. Din urma mea am auzit câteva reproșuri care m-au determinat să mă întorc cu fața.

L-am văzut pe nea Mitea care mă striga și îmi făcea semne disperate, fluturând sticla deasupra capului. L-am văzut pentru ultima oară în viața mea

Vestea la Galați (Marea catastrofă)

Bomba a explodat repede. Dinspre port veneau tot felul de zvonuri alarmiste, care înghețau, fără excepție, orice inimă cu care intra în contact. Catastrofa de care se vorbea nu putea fi decât una imaginată. Mințile oamenilor refuzau să creadă așa ceva. Toți vroiau să se ducă acolo, să vadă, să afle, să-și mai liniștească bătăile nebunești ale inimilor.

Se strângeau grupuri-grupuri. Bărbați și femei, copii și bătrâni, deopotrivă. Fiecare rupt de la treburile lui obișnuite. De cum vedeau fețele livide ale celor din jur înțelegeau imediat că este vorba de ceva ce nu s-a mai pomenit pe aceste meleaguri.

Vestea tenebroasă plutea prin aerul înțepenit și răcoros al toamnei abia începute. Ființe mișcătoare, cu fețele încremenite, se adunau la un loc. Mai întâi ascultau ce spuneau alții, pe drum. Apoi o zbugheau către locul acela înspăimântător. În papuci, cu picioarele goale, în salopete sau halate de serviciu, în haine de casă, așa cum îi apucaseră vremea și

(continuare în pag. 15)

vestea cea groaznică. Ici-colo se auzeau țipete de spaimă. Desprinse printre copaci, printre blocuri, pe trotuare. De după fiecare colț de stradă. De după fiecare piatră. Din întregul oraș trezit complet dintr-o mare amorțeață.

Unii erau deruțați, nu știau unde să alerge mai întâi. Să o ia la fugă către port? Să se repeadă acasă la copii, la mâncarea lăsată pe foc, la grijile obișnuite, la ușile uitate deschise, fără supraveghere?

Lumea comenta groaznicul accident petrecut cu numai un ceas în urmă. Teama se cuibărea ușor, în fiecare suflet. Chinul, de asemenea. Fiorii străpungeau fără milă inimile. Orașul părea definitiv trezit pentru un mare pelerinaj pe tărâmul spaimei și durerii. Peste tot domnea neliniștea. Frământarea se întindea ca o pecingine. Mulți așteptau înfrigurați vești despre ai lor. Ferestrele se întredeschideau pe furiș pentru a pândi un bocet care izbucnea instantaneu în mijlocul străzii.

Peste oraș plutea, ca un nor proaspăt și greu, incertitudinea. Trecătorii pășeau nesiguri. Nu se puneau întrebări, de teama răspunsurilor incredibile care puteau veni. Erau pericole la tot pasul. Răspunsuri care loveau ca o bombă și scrijeleau suflete.

De după ferestre se auzeau glasuri temătoare, înăbușite și mâniașe. Lumea asculta peste tot știrile. Dorea să afle o variantă oficială a cumplutului accident. Degeaba. Nicio știre nu anunța marea catastrofă. Nici măcar Europa Liberă. Nici măcar BBC-ul. Ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. Unii se întrebau dacă povestea aceea înspăimântătoare, care ajungea până la urechile lor, era sau nu adevărată. Poate că a fost doar un vis urât, care se va destrăma cu prima lumină care va atinge privirea.

Au urmat ore în șir în care oamenii își puneau unul altuia întrebări și își dădeau singuri răspunsuri. O făceau așa cum n-au mai făcut-o niciodată până atunci. Nu se mai săturau ascultând în stânga și în dreapta ipoteze, vești noi despre cei dispăruți, despre cei descoperiți, despre cine mai fusese pe vapor, despre felul în care autoritățile interveneau ca să controleze situația, despre vina bulgarilor.

O mulțime de lume continua să coboare constant în porturile orașului. Unii se grăbeau să ajungă mai repede aproape de locul fatal. Urcau în diferite mașini sau pedaleau pe biciclete. Alții mergeau pe jos, pentru a avea timp suficient să asculte de la însoțitori incredibila veste. Orașul era străbătut, de la un capăt la altul, de o mare de oameni, fără încetare și fără oboseală. Se simțea nevoia unei epuizări fizice, care s-o acopere pe cea psihică, deja întinsă la limite extreme. Poveștile se repetau de fiecare dată când cineva părea să fi aflat mai multe amănunte. Erau reluate des, cu detalii noi.

Cine a adus primul vestea în oraș? Nimeni nu știa exact. Toți presupuneau că vestea a venit dinspre portul Bazinul Nou. Acolo, câțiva muncitori au asistat, se pare, de pe mal, la naufragiul navei Mogoșoaia.

Nimeni, însă, nu știa cum s-au petrecut lucrurile. Nimeni nu putea confirma că a văzut nava scufundându-se. Au auzit doar niște țipete. Au văzut prin ceață doar un colț de chilă scufundându-se în apă, au văzut convoiul bulgăresc care făcea niște manevre ciudate. Pe barjă erau mai mulți cetățeni, de diferite vârste, români și bulgari. I-au văzut pe toți trudind să salveze câteva suflete care se zbăteau neputincioase în apă. Au simțit disperarea și frământarea acestora. Dar nimeni, nimeni n-a văzut niciun

Epava navei Mogoșoaia

vapor prin preajmă. Și din acest motiv era greu să se înțeleagă ce se petrece acolo. Era însă cineva despre care, ziceau ceilalți, ar fi văzut cel mai bine totul. Dar acum nu se mai afla acolo. Se zicea că a ar fi avut pe cineva pe vapor și, nefiind sigur, a plecat disperat acasă, să verifice.

Pe mal veneau niște pescari. Alergau. Lăsaseră în urmă toate sculele în baltă și alergau spre port. Erau înspăimântați. Nici ei nu știau exact ce s-a petrecut. Susțineau că au văzut vaporul Mogoșoaia venind la vale, către Grindu. După care, ziceau, s-a așezat deasupra lui un nor gros de ceață. Apoi, când s-au uitat puțin mai târziu, norul de ceață dispăruse. Însă, odată cu el, dispăruse și nava Mogoșoaia de pe luciul Dunării.

Povestea asta a prins dintr-odată viață. A fost preluată din gură în gură și repetată până la epuizare. Era ascultată mereu cu răsuflarea tăiată. A circulat din om în om. S-a îndreptat în scurt timp spre inima orașului.

În portul Bazinul Nou au sosit primii supraviețuitori. Lucrurile iau o nouă turnură. Toți își îndreaptă atenția că-tre proaspeții eroi. Lumea află din nou lucruri îngrozitoare. Toți își fac cruce, privind spre locul acela bestemat. Se aud țipete de disperare. Dinspre oraș coboară puhoi de oameni. Dau buzna, unii peste alții. Își pun întrebări. Mereu își pun întrebări. Alții încremenesc pe unde îi prinde povestea și ascultă.

Iată că își fac apariția primele oficialități. O mașină a directorului de la Asociația Fluvială a Dunării de Jos - AFDJ. O alta a directorului de la NAVROM. Opresc mai departe de locul acela aglomerat. O mașină a miliției intră în mare viteză și oprește aproape de buza cheiului. Spațiul durerii este umplut cu mașini de tot felul. La scurt timp apar și soldații. Și pompierii. Și salvările. Se încearcă să se facă ordine. Lumea este rugată să se îndepărteze, pentru ca organele de ordine să-și facă treaba. Apoi, cei prezenți sunt împinși, încetul cu încetul. După porți, după garduri, după zidurile de mașini care au umplut zona.

Adi G. SECARĂ-HALIBEY

Lego-poezia, din cuvinte, reducții de lacrimi, rugăciuni quasi-abstracte (eseu)

Valentina Balaban, *Sincopa destinului*, Ed. PIM, Iași,
2018

În continuarea demersului său liric, de o eleganță aparte, Valentina Balaban pune accent acum pe o autenticitate a meditativului anunțată încă de la primul poem, „La dejunul răsăritului”, asumându-și și adevărul epistemologic al anti-artisticității naturii propriu-zise, pentru care Frumusețea este în sine, apriorică, departe de construcțiile atât de omenești ale culturii (și populare), capabile să arunce pe piața ontologică fantezii cu paparude, p.53, hobbyți, zâne, care „cern infinitul cu arcușul/ zeilor pe ritmul ploii/ într-un vals al nuferilor sărutați...”, p. 67, elfi, p.35, ori spiriduși „ce-nvârt lotusul,/ pe nimbul energiilor creatoare”... (p.11)

Această atitudine anti calofilă filează și ea „scânteii de idei subtile/ tocmind angrenaje din zile în file./ pe amprenta prezentului etern/ se aștern frecvențele matricei/ spre Tine...” (p.11)

Căderea în misticism ar putea fi facilă, dacă în hora cu limbajul, amintind de regretatul Ioan Toderiță (am mai făcut această apropiere, când Destinul nu învinsese!), dar și de un clasic precum Ion Barbu (păstrând, iarăși, proporțiile harului și poate cele ale trudei), cochetând și cu onirismul controlat (se înfruntă „Torentul viselor”, p.61), nu s-ar ajunge la probleme ale condiției umane, precum... „Șantajul pleoapelor/ spre/ curcubeul simțirilor înfometate/ de inedit.” (p.12).

Astfel, V. Balaban devine o poetă „angajată” a contemporaneității infiltrante în eternul sufletesc, hăituind (și Poezia), dând, în ultimă instanță, și Poveștii (prozaice) ceea ce este al Cezarului - poemul „Hăitașă”: „Rostogolită pe-un fir de praf/ ce nu îmi aparține.../ Hăitașă a energiilor,/ restartată temporal/ în experimentul albastrului planetar/ pe avatarul căii iertării,/tânjind spre sursa iubirii/ primordiale,/ recuperată pe-o cruce Cristică./ într-o dezlănțuire mistică și-un crin.../ Închin primăverile/ ce mi-au aprins cununa/ și-mi zămislesc începuturile/ povestindu-mă...”

Rezultă (și) o baladă a unei eliberatoare de fluturi, propovăduind autenticitate, unicitate, dar și un Crez veșnic nou, în pofida oricărui trecut și în ciuda oricărei vechimi: „Într-Unul invidiat de doi/ ce schimbă macazul spre tunelul/ nălucilor, cu ieșirea înfricoșată/ pe-o cale deraiată/ pe lacrima căinței,/ semnalizată spre trezirea voinței,/ implorând veghetorul/ să anuleze/ răscrucea din Crez, spre Unul.” (p.14)

Atentă și la „barbaria scripturii” (culturii, să ne

Boem@ (127) 9/2019

Valentina Balaban

Promoția destinului

Priviri răsărite din lentilele
genealogice ce rostogolesc
secundele prin chipuri asumate,
la promoția destinului
într-un pastel unic
captat sub pleoapa zorilor
ce despică clepsidra oglinzilor
cu fir viu prăfuit
peste viitorul trecut
în implozii imaginare.

Sincopa destinului

edtura pim

aducem aminte de cultii ofițeri naziști!), nu îi este indiferent cum va intra în istorie, se vrea, probabil involuntar, o Clarice Starling gata să înfrunte criminalii în serie (a se citi specia umană): „Din necuprinsul firii,/ cuprinsul inimilor/ crucificat în primăverile mieilor/ neierțați de ura nefătaților,/ multiplicând barbaria scripturii/ ce ferește pântecul cu plânsetul/ puilor oprîți din zburdat,/ sub privirea mamelor disperate/ de-o creație «superioară»/ ce sacrifică simbolul purității,/ uitând de iertare și iubire.../ Empatizez cu mieii.../ Inima sângerează pe verdele crud,/ spălat de zăpada mioarelor.” (p.16)

Desigur, un Lecter ar criticii literare ar găsi și alte savori, „Nostalgii” (alt titlu), pentru un „paradis al emoțiilor” numai bune să fie transfigurate gustativ-liric!

Cu o substanță lirică din ce în ce mai solidă, mai neașteptată, păstrând însă candoarea zborurilor prime, Valentina Balaban are o... „Confirmare de primire” (titlu de poem de la p.17) în rândul alchimiștilor cuvântului-faur, cu sprijin solar. Nașterea se desfășoară în continuare, „peste fruntea trufiei”, se așteaptă „nimbul zâmbetului”, alte titluri de poem care revendică sublinierea unui artificiu de creație interesant, titlurile tuturor poemelor fiind sintagme preluate din „carnea” poemelor. Desigur, se mai observă „jaloanele încercărilor”, p.20, o altă frăție a inelelor te poate surprinde, la urma urmelor totul, chiar și Poezia, esențializând, poate fi doar un joc de lumină și de umbre (ca în „Diamantul”, p.23), un joc între irațional, număr de aur, amintit în „Alchimii solare” și Rațiunea Arhitectului care poate huzuri „în haremul universului”, dar alege joaca cu oamenii, joaca de-a iubirea cu cele mai bizare creații ale sale, din perspectiva unui anume Rău, oamenii care ale g câteodată alte reflecții (și reflexe) decât cele care ar trebui:

„Coincidențe captive/ într-un fenomen-morișcă/ printre reflexe deciptate/ în instanța suspinelor/ spre un ideal vizibil,/ îngemănat pe remiza destinului/ sub aripa heruvimului/ într-un lego de formule magice/ pe jetonul gândului/ cu rosul cuvântului/ reflectat...” (p.25).

(continuare în pag. 17)

Într-un fel, poezia sa este o poezie-lego, cu care se poate juca și naivitatea, pansată „trist” la pagina 26, dar și înțelepciunea, reflectare a unei anumite alienări, născută între un anume dat și un vis al libertății care a apărut, dacă tot vorbeam de gustativ mai sus, după ce s-a mușcat un misterios fruct oprit... Da, arlechinii poeziei pot juca acum lego, „sfidând firescul” patologic sau nu...

Conștientizarea actualei stări a poeziei, trasă pe roata cu milioane de brațe a poezilor (a se re-citi cu atenție „Paradisul emoțiilor” din care, la propriu, mulți poeți sunt exilați! Dar și... „Platforma-program”, p.36, unde se „perturbă creația pe-un rod ales/ codoșit de un șarpe cemproșcă venin/ pe-un spin ce viermuiește livezile viitoare/ în blestemul zeilor ce-au deschis arena/ celor din treime și ateilor/ arbitrați himeric de un jude/ luciferic, pictând cu întuneric/ ramul programat lacrimilor...”), duce la Valentina Balaban la o provocare a temerilor (p.33), mântuirea posibilă fiind dedicarea Totului pentru „lăstar”.

Dar „sincopa destinului” poate fi chiar incertitudinea la care specia a fost condamnată de Natură sau de către Dumnezeu, de către rațiune sau irațional, de către stele sau de către frumusețea misterioasă a acestora. De-o „coloratură efervescentă”, poezia care încă mai caută certitudinea incertitudinilor a Valentinei Balaban poate fi percepută ca o tainică armă cu ajutorul căreia poți ajunge în universuri diferite, „sub obrocul întregirii/ minunilor infinite...”

Operând fără teamă cu aceste minuni, cu „cingătoarea infinitului”, punând în balanță clipele și erele, Valentina Balaban pare a fi o reîncarnare a vreunei zeițe hinduse condamnată la poezie și la o iubire blestemată pentru un necunoscut șaman (vezi p.39; „Șamanul a pus ochii pe vioară”, cânta Bob Dylan!), cele câteva sute de brațe ale sale țesând penelopic țărâna însetată a lutului prea muritor...

Generând și fiori prin dialogul său experimentalist și quasi-abstract, quasi-ermetic cu Poezia, transformă cartea într-un fel de amuletă, apropo de „amuleta lui Eol”, p.52, nu neapărat o amuletă personală, doar scrisul, scrierea nu sunt doar pentru uz personal, ci (și) pentru un muzeu al gândirii metaforice, unde conspirației soarelui „în bulbul iubirii divizat spre croaziera/ sevei din nucleul privirilor/ printre fluturii stelari/ din bagheta magică a ursitoarelor/ ce activează arcul lui Cupidon/ peste timpul ofertelor/ ventilate incognito de Universul/ germinat prin inimi întregite/ într-un perpetuum mobile/ prepovestit...” (p.55) i se va acorda spațiul cuvenit...

Preambalat, preliricizat, expandat textul nu este propus unui cititor leneș, ci unuia dornic de ludic, poate și de un gen mai puțin popularizat, liricul S.F. ori fantasy, apărând (la un moment dat, p.56) „Turnesolul rostitelor”: „Prezent proiectat pe turnesolul/ rostitelor detonate spre paspartuul/ Timpului ferecat de Crăiasa Zăpezilor/ ce blochează ferestrele cu zăbrele/ din țurțurii acuzatori de... Lumină/ găsind vină iubirii cristalizată în racla/ cu flori ale deșertăciunilor/ spre izbânda prințului Aișor.”

Poate este un anume trend, să nu uităm, că de pildă, anul trecut Robert Gabriel Elekes publica „O dronă care să mă vrea în sfârșit doar pe mine”, la Casa de Editură Max Blecher, tot de curând a apărut și traducerea la „Pot roboții să facă dragoste”, „Estetica inumană” a lui Felix Nicolau e apărută din 2014 ș.a.m.d., dar deocamdată

Valentina Balaban nu merge, parcă, cel puțin la prima lectură (și în acest volum), atât de departe, deși Imaginația este în prim plan, ba chiar este și acuzată de o anume deschidere a tavernei orgoliilor. Par (alt) exemple, chiar un poem numit mai sus, „Torentul viselor”:

„Duelul energiilor/ la masa planetară, monitorizat/ angelic prin fusul aprins/ ce mărșăluiește raze crucificate/ din torentul viselor între inelele/ prinse în valsul emoțiilor/ cuvântate enigmatic/ peste universuri expandate/ pe curiozitățile filetate/ Timpului...”

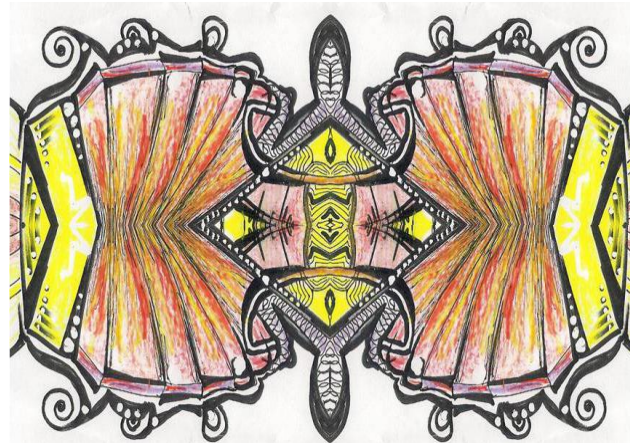
Dar poate cea mai bună definiție a poeziei Valentinei Balaban este dată tot de către poetă (aceasta ca să nu fim acuzați, ca în cartea numitului Elekes care, ironic, după cum observa Doris Mironescu, că ar putea exista un viitor istoric al literaturii spărgător de parole, printre cei mai tari, „care o să găsească / pe last.fm ce muzică am ascultat / pe instagram, cu ce sau cine m-am pozat / pe rimeaza.ro, ce rime am căutat / pe messenger, cu ce prieteni poeți am chatuit / pe goodreads, ce carte am citit / pe tinder, cu ce necunoscută m am...”, dar asta era varianta lui Elekes): „Lumină zidită vremelnic/ într-un paradox lăuntric.” (p.64).

Lumină râvnind la o anume muzicalitate și armonie la care arcușul mai sus citat, nu chiar sub ochii lui Bob Dylan, bate un aproso sub tornada fluturilor, „sub bagheta dirijorului/ Tată.”

Martor ne poate fi și inorogul cu pintenii „potcoviți/ cu timp magic din morișca cuvintelor”... Finalul cărții chiar pulsează sub zvâcnirile Luminii!

Între „atela istoriei” și „magia timpului anti-timp”, Valentina Balaban este, în ultimă instanță, un paradox, dar care dă și Luminii care-a răsărit sub teiul cu iubire, Luminii eminesciene, dreptul ei: doar mulți români întru Eminescu iubesc!

„Pe cumpăna tăcerilor” (titlul penultimului poem din carte) „răsar minunile Luminii”!!!

Victor MAROLA

De vorbă cu Ioana I. Cistelecan

Victor Marola: *Fiți binevenită, Ioana Cistelecan, în lumea iubitorilor revistei Boema. Prezența dumneavoastră în paginile periodicului de literatură dunărean este un eveniment special.*

Ioana Cistelecan: Vă mulțumesc mult pentru invitație, sunt onorată.

V.M.: *Relatați retrospectiv împrejurările în care ați simțit că literatura a devenit "spațiul" în care vă simțiți cel mai bine din punct de vedere sufletească?*

I.C.: Am crescut, cum s-ar zice „sub amenințarea” cărților; la noi acasă, pe rafturile destinate colecției de porțelanuri specifice perioadei comuniste, tronau cărți. În gimnaziu, din păcate, am avut o profesoară de română care ne dicta zeci de pagini de comentarii, noi neavând permisiunea de a înlocui niciun cuvânt cu un sinonim, de a introduce nicio cratimă... așa se face că nu pricepeam defel pasiunea cu care prietenii alor mei (scriitori ori simpli filologi), prieteni ce se adunau la cafeaua cu nechezol duminica, discutau teme culturale... căci – vă dați seama – în mintea mea literatura însemna învățat pe de rost pagini întregi. Întâmplarea a făcut ca la liceu, o dată ce m-am transferat de la Oradea la Tg. Mureș, să am parte de o profesoară cu vocația lecturii, pe care trebuie s-o nominalizez: Luminița Chiorean. Era și ea o intrusă în oraș, la fel ca mine, ea mutându-se de la Piatra Neamț, pare-mi-se. A fost cea care m-a învățat că un text este interpretabil în varii game, atâta timp cât păstrează o legătură de bun-simț cu acesta; a fost cea care ne-a sugerat titluri critice spre a ne ghida la interpretare. Ea a fost cea datorită căreia m-am îndrăgostit de textul literar, ea a fost cea care mi-a propus să analizez în scris poemele lui Aurel Pantea (poet tare drag mie) și m-a publicat în revista Liceului Pedagogic. S-a petrecut prin a 11-a și de atunci am înțeles că, deși viața mi-ar fi înmăit mai lesne fără suspiciunea unora, cum că sigur tata a scris în locul meu, nu voi putea ființa fără lectură și scris. Acesta a fost momentul conștientizării virusării mele cu literatura și, respectiv, cu scrisul, să zicem. Am început, evident, să gust taifasurile culturale de la noi din casă, m-am îndrăgostit pur și simplu de optzeciștii care ne vizitau, am crescut cu poveștile și umorul lor și-i priveam cu vădită fascinație, ca pe niște copii teribili care se jucau frumos de-a literatura la infinit. Am rămas mai apropiată de ei decât de propria mea generație literară.

V.M.: *Bogdan Petriceicu-Hașdeu, filolog poliglot din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, este privit cu rezervă de Răzvan Voncu (Universitatea din București), despre care afirmă că nu avea studiile finalizate și totuși a funcționat ca profesor la Universitatea din Iași, devenind ulterior membru al Academiei Române. Care este opinia dumneavoastră față de acest aspect?*

I.C.: Sunt o serie de personalități culturale, nu doar din **Boem@ (127) 9/2019**

Poeta I.I. Cistelecan

spațiul românesc, care au rămas în memoria culturală ca valori incontestabile chiar dacă nu au făcut dovada unei diplome. Nu-mi dau seama cu cât e mai preferabil sistemul actual de promovare și de recunoaștere ierarhică pe baza unei hârtii academice, din moment ce – dacă privim în jur – cu toții putem identifica *n* exemple de non-valori în funcții semnificative, pe toate palierele și cu toții putem nominaliza indivizi care au toate atuurile profesionale, dar care din pricina sistemului nu sunt vizibili și gloria lor e în altă parte. Nu cred în valoarea dată de o patalama, cred într-un profesionalism pe bucățica fiecăruia, nu în omul multilateral dezvoltat. După cum vă puteți da seama, nu sunt tocmai în pas cu vremurile...

V.M.: *Să presupunem că ați fi preocupată de Geografia literară a culturii române. Ce orașe și localități de referință ați marca pe harta Transilvaniei începând din 1730 până în prezent?*

I.C.: Din 1730 ar fi multe și n-aș vrea să păcătuiesc prin omisiune. N-am cum să nu pomenesc clasicii, interbelicii și modernii literaturii autohtone (pe care cu toții îi putem localiza pe hartă), dar m-aș opri mai degrabă la valul optzeciștilor și al copiilor teribili ai acestora, milenariștii: Clujul, Alba Iulia, Tg. Mureșul, Baia Mare, Satu Mare, Bistrița, Oradea, Arad, Timișoara – toate reprezintă fără doar și poate poli culturale locuite de scriitori autentici, unele dintre aceste centre promovând școli, cenacluri, cultivând lectura și scrisul cu fidelitate și devotament, unele excelând în activități culturale, unele fiind mai harnice, altele mai... molcome, mai ardelenești. Dar - per ansamblu - m-aș declara mulțumită de vivacitatea și de vioiciunea scrisului transilvan.

(continuare în pag. 19)

V.M.: Unele voci din poezia contemporană consideră că primele trei decenii ale secolului al XX-lea constituie un regres în istoria literaturii române. Eticheta de „curent pășunist” este ușor malițioasă?

I.C.: Eticheta aceasta are și ea, ca toate etichetele este-tice, un rol în esență didactic, orientativ, adjuvant. Dacă e să privim înapoi (fără mânie), curentul pășunist a fost o fază, o etapă în progresia literaturii autohtone; acum, cât mai rezistă din ea la o lectură a omului post-modern, post-structuralist, post-... e o cu totul altă discuție și-n acest context sintagma poate părea malițioasă, desigur. Să zicem doar c-a fost un popas literar.

V.M.: Se poate vorbi de o conștiință a identității și apartenenței la un spațiu anume, reflectată în operele scriitorilor români. Din acest punct de vedere, Ioan Alexandru a fost un tribun mimetist sau un exponent al temelor și motivelor specifice mentalului colectiv transilvănean?

I.C.: Ioan Alexandru a încercat mai multe registre lirice (așa cum li se întâmplă și altor poeți) și a crescut, a evoluat până la vocea care i-a articulat cel mai sonor interiorul. Prefer să-l rețin ca semnând poeme religioase, cred că aici a fost chemarea sa într-ale poeziei. Poate că adevărul e undeva la mijlocul distanței între ștanțările pe care le propuneți dvs în întrebare, cam așa se întâmplă de obicei. Cred că fiecui poet, scriitor are până la urmă publicul său, mai extins ori ba, dar există. Că în această ecuație intervin mai mulți factori e de la sine înțeles, că gustul și cultul pentru lectură primează e la fel de adevărat, însă m-aș feri de simbolizări în extremis, care nu se pot compensa ori tolera mutual.

V.M.: Ce teme îi apropie în plan literar pe Vasile Voiculescu de Radu Gyr?

I.C.: Amândoi au suferit în închisorile comuniste, ambii au găsit ca posibile căi de supraviețuire în temniță *cuvântul* și *divinul*. Atât poemul lui Vasile Voiculescu, cât și peomul lui Radu Gyr constituie un *topos* locuit de divin și amprentat de stazele relației lor sinusoidale personale cu divinul. Poemul religios ori cu tematică sau tentă religioasă le este specific amândurora, precum și „binefacerile” unui sistem opresiv ca experiență biografică și, prin urmare, ca progresie substanțială, structurală. Fiecare a valorizat liric religiosul, divinul, în gama-i proprie.

V.M.: Ce ne puteți spune despre poezia scrisă pe coala minții? Oferiți-ne câteva exemple în acest sens.

I.C.: „A scrie” poezie în spațiul carceral comunist e un fel total impropriu de a spune, vă dați seama. Deținuții nu aveau dreptul la peniță, călimară, creion și foaie de hârtie, dar au improvizat pentru a supraviețui. Sunt mai multe tehnici de „a scrie” în Gulag (mi-am permis să-l scriu cu majusculă pentru a-i conferi valența de supra-realitate, supra-teroare!) și toate se regăsesc azi articulate, deconspirate în paginile memorialisticii de închisoare, semnate de scriitori autentici ori de simpli suferinzi, damnați care-au actat ca versificatori sau ca memoratori, depozitari ai textelor în exercițiul mental. Nichifor Crainic descrie în memorialistica sa astfel de strategii, dar am să vă dau alte două exemple în acest sens. Pavel Vădraru, de pildă, mărturisește că în 8 ani de temniță, a conceput poezii, texte religioase și a reținut vreo 4000 de cuvinte din limba germană. Șiretlicurile la care recurge și inventivitatea pe

care le probează în efortul de conservare a creațiilor în scris sunt remarcabile: „Aveam hîrtie de la cutiile de carton care fuseseră cu medicamente, le băgam în apă, le lăsam să se zvînte un pic și după aia scoteam foi din ele, le călcam cu gamela, cu cana de apă sau cu sticla și se făceau bune de scris. Scriam cu hipermanganatul pe care mi-l da pentru ciupercă sau infecții. Scriam și pe talpa bocancului. Aveam bocanci cu talpa de cauciuc, luam săpun, făceam zoală de săpun, așa, mînjeam talpa, dădeam cu DTT și-atunci scriam cu un cui sau cu acul.” (cf. Dumitru Andrecă, *Drumuri în întuneric*, Fundația Academia Civică, 1998, p. 207-208). Un alt exemplu la-ndemână ar fi Lena Constante, care nu suferă de orgoliul de a fi creator, scriitor: „Am noroc. Pe unul din pătratele de ziar de la closet găsesc în ziua aceea un fragment de poezie. Pentru mine, o comoară. Începutul unui poem aparținînd unuia din cei mai mari clasici ai noștri. Îl învâț pe dinafara. Prea repede. Atunci, vers după vers, mă strădui să-l traduc. În franceză. Era, în sfîrșit, o ieșire. Prima. (...) Mi-a trebuit timp ca să-mi dau seama că ritmul este cel care naște fascinația poeziei și nu numărul egal de silabe sau rima. Ca să înțeleg că ritmul este dat de accentul tonic al cuvintelor. Prin simetria ritmului ales, pereche sau nepereche, cu toate variantele posibile. Astfel, ore de cercetare anevoioase se scurgeau în fiecare zi. Fără hîrtie, fără creion. Evaziune într-un vis pe care îl simțeam mai real decît realitatea” (Lena Constante, *Evadarea tăcută*, Editura Florile Dalbe, București, 1995, p. 24-25). Mai sunt, firește, și altele, o grămadă, dar aleg să mă opresc aici. Sunt doar o mostră de „bucurie a suferinței” și de conservare a spiritului în condiții de detenție inimaginabile pentru majoritatea dintre noi, fie juni, fie copti într-ale vârstei.

V.M.: În afară de Mihai Eminescu și Lucian Blaga, ce alți scriitori români sunt traduși în limba engleză, care au intrat în literatura universală?

I.C.: Grație mobilității în spațiul virtual, a vitezei excesive cu care se mișcă veacul, grație programelelor culturale internaționalizate *in extremis*, a susținerii a tot felul de asociații precum Pen Club ori ICR și altele, nu la fel de cunoscute sau vizibile, azi sunt încurajați și promovați, respectiv traduși autori tineri sau relativ tineri (și-mi vin în minte la repezeală numele lui Robert Șerban, Claudiu Komartin, Dan Coman, ca să nu mai vorbim de Mircea Cărtărescu!), autori pe val, care sunt traduși nu știu dacă neapărat în engleză, dar cu siguranță traduși, exportați care va-să-zică altor culturi, altor gusturi estetice, ceea ce - zic eu - e nemaipomenit pentru dinamica literară a noastră. E, obvios, o deschidere mai mult decît benefică.

V.M.: În paradigma culturală postmodernistă doar metafora dă greutate în valoarea literară a unei poezii?

I.C.: Ei bine, poemul trebuie să rostească un adevăr lectorului post-modern, nu doar să-i gâdile în mod plăcut urechea și să-i încânte privirea. Dincolo de autenticism, de fragmentarism (căci toți suntem

(continuare în pag. 20)

fragmentați/ fragmentari, nu-i așa?), dincolo de experimentalism, de ludic, de teribilism și așa mai departe, poemul a cărui metaforă nu reușește să articuleze, să insinueze barem un adevăr, să ne zgâlțâie chiar și minimal, nu știu cât rezistă, de fapt. Cred în acest balans între imago și idee, trăire, între liric și poveste.

Ioana Cistelecan la cina la „Pavel Dan”

V.M.: Încropiți într-un paragraf profilul psihologic al studentului la litere din Oradea?

I.C.: Of, n-aș vrea să închei într-o notă pesimistă; de aceea, dati-mi voie să fac un exercițiu de imaginație și să schițez un portret virtual al studentului la Litere, nu doar în Oradea. Mi-aș dori așadar ca studentul la Litere să sufere de plăcerea de a citi, plăcerea barem, dacă nu vocația, că numărul aleșilor într-o profesie e redus, desigur; mi-aș dori să demonstreze un mimim bun simț față de sursele bibliografice și să găsească de cuviință să le precizeze ori de câte ori le utilizează; aș mai îndrăzni să-mi doresc ca studentul la Litere să nu descarce rezumatul cărții de pe internet, să nu se declare satisfăcut de Wikipedia, să nu dea Copy-Paste, să-și folosească mintea la interpretarea unui text, să scrie corect, să fie curios, să pună întrebări cuminiți ori incomode, să nu vină la Litere cu impresia că va învăța de la 0 o limbă străină, ci ca să-și desăvârșească abilitățile de comunicare în acea limbă (căci la Litere avem dublă specializare: română – limbă străină ori cumul de 2 limbi străine)... ei, multe mi-aș mai dori...

V.M.: Vă mulțumim că ne-ați introdus într-un ambient cultural deosebit.

I.C.: Eu vă mulțumesc!

Eugenia Rada IONIȚĂ

Plecată

Ai dispărut în unda înserării,
Pe un drum ce arde viu fără chemare,
În necunoaștere de zi, trec albăstrite clipe
Și ghiociei din arta încercării.
Ți-aș da în pumni un strop de apă vie,
Filozofii de timp, un arc de încercare,
Dar trec în grabă cerbii de hârtie,
Un stol de păsări ducând tristețile pe mare.

Rămânere

Ești numai cântec,
Floare atinsă de triful ciocîrliei,
Miros de primăvară din seraiul lunii
Pe care scrisorile de altădată
Desfac ușor mușcatele-n fereastră.

Ești picătura stelelor secând izvoarele de lacrimi,
O boală care învie ramurile învechite,
Un templu la care se soarele se închină
Mirajul spiralei pe care zările le îndură.
Retează simțul vinețiu ca para,
Motiv de rătăcire în candela de cais,
Pricepe ce ai putea pricepe,
Puțin din socoteala mugurelui naiv,
Ce mai târziu va fi mișcarea frunzei
Atinsă în asfințit.
Ești cum ai putea să fii,
O aureolă, răvășitor april...

Ca să ceri

Ca să ceri licoarea nemurii
Înfășoară tăcerea zăpezilor
În prea curatele fire de crini.
Nu strivi geana pe care ploaia
Curățește păcatele, salutul dat de vreme
Ca o recunoaștere...

Stejărel IONESCU

Aisha, fata de foc

se spulberă vântul,
limbi de foc rumegă pământul și-l urcă la cer,
sâni mari agățați de pântece apetisante
alăptează omenirea,
mamele singuratice umblă nebune prin cimitire
pentru a adopta mormintele în funcție de sex,
numai Aisha, fata de foc încă dezleagă hățurile
talăngilor,
clopotele cad în haos, și cu ele se desprinde haosul,
Aisha își mută privirea lăncedă
pe iluzia morții dintre viață și neviață,
dintre moarte și nemoarte,
și cu văzul ei nevăzut
defăimează încă odată spirituala substanță,
dizgrațioasă, ia realitatea spiritului
impregnându-l în reflexia morții.

blestem de moarte e femeia

e blondă, e brunetă sau roșcată,
e vinul alb sau roșu, sau rozeu
te amețește și chiar te îmbată,
femeia nu-i decât un alizeu,
te i-a de mână și te poartă în lume
te duce pe țărâm necunoscut,
te poartă în mările vulcanice, cu spume,
femeia nu-i decât un obiect brut,
te așează în pat cu lenjerie albă
și te iubește în taină nesperat
la gâtul tău o porți precum o salbă,
femeia nu-i decât un fulger fulgerat,
te poartă în văzduhuri neumbrate
și ca un șarpe te încolăcește,
brusc te rupe de realitate,
când ea cu altul se iubește,
femeia, doamne ce durere
femeia e și of, dar și iubire
femeia, uneori e mângâiere,
iar alteori e vinul de nuntire.

femeia doamne, femeia

femeia e toamna ce umblă prin hăuri,
miroase a gutuie și a tescovină
își târâie rochia prin mii de tăuri
și bea iar în crame, precum o străină,
vrea doar iubire, dar e suspin,
nisipu-i fierbinte sub copite de cai,

ea, nu-i decât paharul de vin,
veninul ce curge în joc de parai,
femeia, e licărul nopții cu ploaie,
ceara lumânării în altarul cel sfânt
e apa ce curge în șuvoaie,
lacrimi de rouă, purtate de vânt,
e poemul ce-l scriu cu raze de lună
pocalul de vin ce fierbe-n pridvor
e valul de mare de după furtună,
pădure de brazi în licăr de izvor.

iubire de-o noapte

în brațe te strâng, glorie nebună,
cu tine mă îmbăt sub arini la izvor,
străbaterem întinderi, taigaua cea brună
pe dune de noapte să facem amor,
ești insalubră ca un bou-vagon,
dar afrodisiacă pe cuponul de pensie,
pensie de colectiv pe un carton
unde noapte de noapte îmi ești o obsesie,
eu sunt don juanul din parcul cu tei
tu ești mireasmă în cameră de hotel,
din pahar de cristal poți să mă bei,
apoi să mă arunci într-un bordel,
devorat să rămân peste noapte și nopți,
plătit cu un euro, noapte de noapte,
să pot să îmi trag viața la sorți
hrănindu-mă cu țâța ta de lapte.

blestemul de mâine

nu te blestem acuma, ci doar mâine
când voi citi din nou scrisoarea,
în care tu m-ai făcut câine,
fără să-mi cunoști valoarea,
apoi voi coborî jos în beci
și-am să mă îmbăt de atâta fericire
căci tu prin anii mei n-ai să mai treci,
și n-ai să mai cunoști a mea iubire,
blestemul meu îți va cădea de sus,
și-n creștet el te va lovi,
iar tu vei fi un presupus
cât eu pe astă lume voi trăi,
am să mă îmbăt, atâta am să-ți spun
am să mă îmbăt de atâta fericire,
cu timpul ce-i pierdut, eu mă cunun
și timpului îi dau a mea iubire,
tu, nu mai ești, nu mai ești
din viața ta demult eu am plecat,
nu ți-a rămas decât tu să asști
la filmul vieții ce s-a voalat.

Angela BURTEA

Mătușa Ana

S-au dus florile cireșilor, curgând ca pletele albe pe umerii pământului în căutarea sărutului care statornicește veșnicia satului românesc, și-au prins rod bogat, cântărind acum cât bobul de grâu. E datul lor și-al altor flori să fluture în vânt, apoi să lege rod bogat spre desfătarea ochiului și-al cerului curat, iar eu să stau și să culeg nectarul dorului din nor și din poiana florilor... Să fac risipă, de-aș putea, pe-aripea zorilor de zi, și-n umbrelul pe lungi cărări s-astup un gol, s-astup un dor...

Am intrat în ograda aproape pustie a mătușii Ana, sora vitregă a tatălui meu, dar nu înainte de-a sta câteva clipe în fața porții admirând în tăcere minunea locului, apoi m-am oprit în fața ușii din dosul casei, căci toți ai lor pe-acolo intrau, rareori prin ușa din față, aceea fiind destinată preotului și pentru împlinirea unor evenimente majore din viața familiei

-Care-i acolo? Se auzi un glas răgușit ce răzbătea prin ușa deschisă a unei magazii.

-Rada, mătușă, Rada lu' Costache și-a lu' Zița! Să nu-mi spui că nu mă mai cunoști!

-De cunoscut te-oi cunoaște, doar ai supt și la țâța mea, când erai cât lingura, dar timpul a trecut și ochii m-or lăsat, iar voi departe-ați mai plecat!

O mână de om rămăsese, căci prin puloverul de lână, pe care-l purta până ieșea din primăvară, i-am simțit trupul firav și costeliv, iar fața, măcinată de vânturile vieții, anevoie amintea de chipul minunat al femeii de odinioară. Încercam s-o fac din ochi, așa cum era în vremea copilăriei mele, mărunțică și grăsunică, rumenă în obraji ca un bujor, cu ochi mari, blânzi și frumoși, limpezi ca seninul cerului.

-Da' stai oleacă jos, trage un scaun mai aproape, să-mi stea și mie cloștile, căci am pus deja vreo două sau ești pe fugă iar?

-Pe fugă nu-s, dar nici prea mult timp liber n-am! am zis, întrebându-mă în sinea mea: *de unde atâta putere?* Curgeau boabele de porumb cu iuțea în poala ei, iar mașinăria aceea pe care o ținea în palma dreaptă era înfășurată cu multe cârpe, semn că fragilitatea mâinii ei era evidentă. Dar tot evidentă era și tenacitatea cu care o mânua. Merge mâna, mătușă, merge, nu s-encurcă! Am continuat eu.

-Mâna merge cu ce-l deprinsă de la tinereță, Radă! Puterile mi s-au împutinat, în rest...is ca nouă! Ce, îți par schimbată?

Și se porni mătușa pe-un răs, de care nu credeam că mai este în stare. Cât de naivă eram! Făcea haz de necaz de când o știam, continuând și-acum să râdă cu poftă ca-n anii tinereții. Nu o rai chipul mătușii mi-apărea aievea și n-aveam cum s-o uit, căci fusese

singura dintre neamuri care intra în vorbă cu noi (eu și fiul ei) altfel decât ne-am fi așteptat. Cu zâmbetul mereu pe buze, ne spunea: *Luați viața în glumă, altminteri veți fi bătrâni înainte de vreme! Pomul vieții se duce, se scutură și vine chinul! Azi urci, mâine vii la vale și dacă nu-ți faci rând și la muncă, și la horă, lesne cazi, anevoie te ridici!*

Nu reușisem întotdeauna să iau viața în glumă, dar măcar încercasem și, pe alocuri, îmi făcusem rând și la horă, căci la muncă nu mă codisem niciodată.

-Nu ți-ai pierdut pofta de-a râde, mătușă, e mare lucru!

-Nu mi-am pierdut credința, fata mea, căci de-acolo vine și bucuria! Fără Dumnezeu eram moartă până acum! Cine era să-l îngroape pe cei duși, dacă muream și eu? Și de-am căzut la pământ, n-am rămas acolo înțepenită, ci mi-am căutat de drum! Cui îi folosea jeluirea mea? Bietul Culiță a murit demult, e oale și ulcele acum! A murit ca un câine, fără lumânare, fără-mpărtășanie, și câte n-am făcut ca să-l scot la lumină, căci drag mi-a mai fost, iar cât am 22rait n-am avut ochi decât pentru el. Mi-am iubit bărbatul c-a fost bun cu mine, nu m-a bătut, nu m-a njurat, nici afară nu m-a dat!

Auzi, fusese bun cu ea! Scurt și cuprinzător: n-o bătuse, n-o-njurase...

-Văru' Sică a mai venit pe-acasă? Am întrebat roasă de curiozitate.

-Văr-tu? Din Paște-n Crăciun, da-i bine că vine și-atunci! Muncește mult, Radă, muncește cu capu' și nu-i totuna cu munca noastră!

Și dintr-odată, mătușa răsturnă boabele de porumb într-o găleată, apoi dădu să se ridice, sprijinindu-se de peretele magaziei.

-Dă-mi mâna, mătușă Ana, dă-mi mâna să te ajut!

-Da' ce, eu singură nu pot? Mâine o să fie cineva cu mine? Nu vreau, Radă, ne vreau să mă-nvăț cu nărav! Cu ajutor de sus le-oi duce pe toate! Silă mi-a fost de cele fandosite!

Am zâmbit, clătînând din cap, mătușa nu se dezmințea, n-avusese timp de alint, iar văru' Sică îi semăna perfect, poate de aceea îl iubisem atât de mult și ne împăcasem atât de bine. Și el mă iubise!

-Gata, am isprăvit, e de-ajuns! Adăugă ea. Hai să mergem sub șopron să duc porumbul valvârtej, apoi intrăm în casă! Un pahar de apă vei bea și tu la mine!

După ce așeză porumbul la locul potrivit, își dezlegă și-și scutură șorțul prins în brâu, apoi își lepădă puloverul de lână, basmaua și halatul din pânză albastră.

Dintr-odată, în fața mea s-a înfățoșat o altă femeie. Cu haine pe măsură, curată și îngrijită, pe care, dacă n-ai fi văzut-o și-n minatele anterioare, n-ai fi crezut că munca fizică îi este floare la ureche. Zâmbind, și-a ridicat cerul ochilor spre mine, spunând:

-Dacă n-am eu grijă, cine altcineva?

Înțelegeam tot, un alt cuvânt ar fi fost de prisos.

Și-am intrat laolaltă în casa copilăriei mele,

(continuare în pag. 23)

capitonată cu amintiri de neuitat: pereții albi, cu ștergar la icoană, o scoarță nouă, lucrată din canură frumos colorată, aceleași perne mari, îmbrăcate cu fețe din damasc apretat și-un dumnezeiesc miros de mere coapte îmi gădilă nările, răscolind clipe de neuitat.

-Intră, Radă, intră, nu te opri în prag, căci iese bruma de căldură! Primăvara asta e tare capricioasă, un pui de foc dimineața înseamnă mult pentru bătrânețele mele!

-Mere coapte, mătușă! am exclamat, zâmbind. Nu-i nimic schimbat în casa asta!

-Așa ți se pare, Radă, toate sunt schimbate, căci toate se măsoară în ani. Doar sufletul mi-a rămas tânăr, în rest... totu-i dus.

Și se așează mătușa pentru câteva clipe pe un scaun, cu spatele lipit de sobă și cu mâinile adunate căuș în poală, privindu-mă cu atenție! Tresări, lăsând lacrima dorului liberă să se rostogolească pe obraji.

-O vezi? mă întrebă ea, în timp ce așeza pe masă ceva de-ale gurii. Cu pasărea asta, care-mi bate-n geam, îmi ostioiesc aleanul și-mi alung singurătatea. E prietena mea, știe când intru în casă și-ncepe să vorbească în limba ei. Mi-amintește de Sică, câte păsări nevinovate nu prindea el cu fel de fel de capcane! Știi că mă-nțelege, parcă-i om, nu alta?

Așa aflasem care-i era dorul, ce chip are și cine îi alunga singurătatea. Un astfel de dor purtam și eu, deși nu îndrăznisem niciodată să-i dau un nume, doar ochii albaștri, ca ai mamei lui, își găsiseră loc într-un colț al inimii și scânteiau din când în când, spre a nu fi uitați. Și nu-mi era rușine să le zâmbesc și să-i încredințez că acolo vor rămâne pe veci.

Din nou, mătușa Ana m-a surprins, întrebându-mă:

-L-ai mai întâlnit pe Sică?

-De foarte mult timp, mătușă, mi-e teamă că nu l-aș mai cunoaște, dacă l-aș întâlni. Eu la răsărit, el la apus, așa ne-au dus cărările...

-Cum v-ați mai risipit, Radă! E plină lumea de-ai noștri! Și lui îi este dor, nu-i dată să nu-ntrebe de tine când ajunge-n băătăura casei. Nici el n-a uitat mirosul de mere coapte și, mai ales, cel de bostan, că tare-i mai plăcea!

Pe televizor, într-o ramă, cât o carte de mare, o fotografie recent făcută, după spusele mătușii, în care familia lui Sică zâmbea fericită și împlinită.

Și-n liniștea trăirilor noastre a pătruns vocea stridentă a vecinei Tinca, o babă urăcioasă și pusă pe flecăreli, de care oamenii se fereau și nu voiau să intre în cârdășie cu ea, căci gura ei mergea mai iute ca acceleratul și nu prea avea nimeni timp s-o țină departe de casă, căci intra ca o pisică și te trezeai cu ea până în prag, dacă nu chiar înăuntru.

-Ană! Ană, ieși c-a murit vecinu' Lae!

Mătușa mă privi supărător de indignată și ieși valvârtej s-o-ntâmpine pe baba Tinca, iar prin ușa întredeschisă se auzi:

-Când, Tincă?

-Acu', Ană, acu'! S-a dus săracu', a chinuit destul!

Ți-a plecat amurezu', Ană, cine-ți mai deschide poarta?! Se auzi vocea femeii, urmată de chicote turbate.

-Du-te cu Dumnezeu, Tincă, și leagă-ți gura, că

spurcată mai e! Asta n-o auzii până acum, femeie nebună și fără treabă!

Vădit tulburată și ușor stânjenită de ultimele vorbe aruncate de Tinca, mătușa se-ntoarse cu capul plecat și ochii ușor împăienjeniți.

-Tinca! Ce să-i ceri? Moare omu' și gura-i merge ca melița. Auzi tu, amurezu' meu! Femeie fără căpătâi! Nici să mori nu mai poți de nebuna asta, zise ea, plină de năduf.

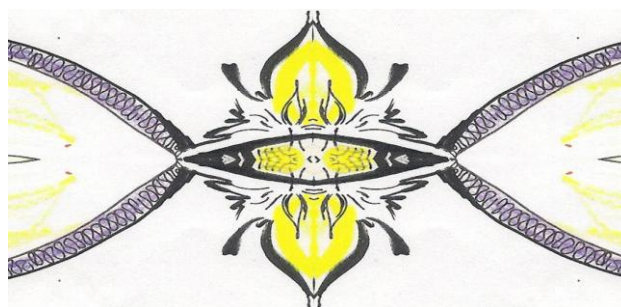
Câteva secunde mi-am deschis poșeta, făcându-mă că am trebuință de-o batistă, ceva, pentru a-i da răgaz mătușii să-și revină. Era vizibil disconfortul pricinuit de baba Tinca, deși încerca să-l ignore. Prezența mea acolo și atunci incomodase într-un fel.

-Nu te îndârji, mătușă! Încearcă să-i curm supărarea. Baba Tinca n-a fost niciodată altfel, nu-i de-acum, mi-o aduc bine aminte! Pui temei pe vorbele ei tocmai dumneata?

-Știu că o piatră aruncată de-un nebun într-un lac n-o scoate un sat întreg, dar mai știu că omu-i om și n-are întotdeauna țigla pă casă. Până o fi îngropat bietul Lae multe se vor țese, da' fir de borangic anevoie se va zări, c-așa e lumea!

Mult n-am mai zăbovit, dar până la plecare am reușit să trecem peste supărare și să depănăm alte și alte amintiri, căci rostul omului e să poarte în suflet frumosul.

Mi-am luat rămas bun de la tot ceea ce mă înconjurase timp de un ceas și-am plecat pe drumul meu, spre răsărit, privind cu luare aminte în jur. Presimțeam că alte mere coapte n-am să mai mănânc din mână mătușii și totul se va transforma în amintire, că fotografiile din rama cât o carte nici măcar nu vor mai fi atinse de mâna mea, baba Tinca nu va mai năvăli să tulbure viețile oamenilor, iar sora vitregă a tatălui meu va licări constant în sufletul meu prin albastrul ochilor lăsați moștenire vărului Sică...

Florică DAN

UN POET AL CLIPEI - MIHAI MERTICARU

În Piatra-Neamț, își face îndeajuns simțită preocuparea pentru lirica niponă poetul de real talent Mihai Merticaru. Dovada o constituie volumul intitulat **Împărăția clipei** cuprinzând poeme de inspirație niponă, în stil haiku, care apare sub egida Editurii Convorbiri literare. Volumul e scris pe neașteptate și m-a surprins de la bun început prin poeme haiku la care nu ajungi decât după un îndelung exercițiu. Între timp, profitând probabil și de donația de carte pe care profesorul și poetul Florin Vasiliu, mentorul și fondatorul revistei **Haiku**, a lăsat-o Bibliotecii G.T.Kirileanu Piatra-Neamț, s-a documentat în tihnă, îndelung, ajungând să stăpânească nu numai abc-ul micropoemului nipon, dar și o bună parte din tainele lui. Poemul de inspirație niponă pe care îl scrie, îl preferă în forma sa clasică, cum este și firesc, de la începuturile creației în domeniu. Cele 17 silabe ale haiku-lui le urmărește cu obstinație, fiind unul dintre cei mai fideli autori de haiku în acest sens. N-am să mai vorbesc de kigo, kireji, utilizarea adecvată a substantivului și verbului, accentul pe negativitate al creației sale, desfășurarea acțiunii la timpul prezent, finalul poemului într-un substantiv, folosirea inspirată și uneori multiplă a contrastelor. Autorul posedă însă și știința, și măiestria transpunerii în practică și a altor criterii de profunzime (cu caracter estetic), ce înfrumusează un haiku autentic : **ryuko** și **fueki**, **yo-haku**, **wabi** și **sabi**, **karumi**, **hosomi**, **shibumi**, **shiori**, **mushin** etc. Prima pereche de contrarii desemnând efemerul și eternul apare în evidență în multe poeme, din care voi reda numai trei în rândurile de mai jos.

- **Aici pe munte/ între lumină și hău -/ o floare de colț;**

- **Câmp imens de flori -/ cade pe pământ o stea/ în mii de țandări;**

- **O capră neagră/ pe coamele munților -/ umbra în ceață.**

Floare și munte, floare și stea, capră și munți sunt cuvintele marcate de efemer sau de etern, după caz.

În primul haiku întâlnim și o altă valoare estetică, aceea de **wabi** în sensul, aici, de singurătate, a florii de colț, postate între lumina din ceruri, parcă impregnată în petalele florii și hăul ce se cascadează în josul pantei, pe care s-a înfățișat privirii autorului. Cuvântul (complementul de loc) **aici** are și el o valoare sugestivă pregnantă, lăsându-ne pe noi, cititorii, să găsim acel loc văzut, cândva, undeva, în Carpații Meridionali.

În poemul al doilea observăm că eternul este dublu reprezentat și prin apariția substantivului **câmp**. Vrând-nevrând trebuie să sesizăm și perechea de contrarii: singular (**câmp**) și plural (**flori**). Și încă un lucru interesant, acel etern reprezentat de cuvântul **stea**, trăindu-și traiul devine, efemer, prin prăbușirea pe pământ și transformarea stelei în țandări.

Perechea singular – plural este de remarcat și în poemul al treilea sub forma: capră neagră – munți. În plus este introdusă și tema umbrei, așa cum autorul poate desluși animalul de munte într-o zi cețoasă. Iată cât de complicat poate deveni haiku-ul când îl iei la bani mărunți.

Mergând mai departe în sensul celor menționate mai

Boem@ (127) 9/2019

Poetul Mihai Merticaru

Mergând mai departe în sensul celor menționate mai sus, trebuie arătat că valoarea estetică **yo-haku**, apropiată alteia numită **mushin** prin negativitatea pe care o conțin, înseamnă **spațiu vid**, **gol**, cu sensul de totalitate vidă, pentru exprimarea lingvistică. Poartă această pecete următorul poem: **Cerul de stele/ în lacul din pădure -/ mulțime vidă**. Reiese la o citire atentă că în lacul din pădure nu se reflectă nici o stea, cerul fiind acoperit de nori.

Exemplu de **wabi** (singurătate) am dat mai sus. Să vedem unde îl regăsim pe **sabi** care înseamnă **izolare**, **tristețe**, ca stare interioară, dar mai ales **pătină a vremii**, **veșted**, **ruginiu**, cum a fost consacrat de Basho. Cel mai reprezentativ mi se pare următorul: **Livezi întinse/ păsări, flori și stupine -/ paradis pierdut**. Mi se pare suficient de sugestiv cu ce s-a întâmplat după revoluție în țara noastră și nu numai. Fiecare poate căuta această imagine acolo unde crede că s-a aflat într-adevăr și are proprie cunoștință.

Karumi, termen din zestrea esteticii haiku, introdus tot de Basho, mai greu de identificat și de realizat are înțelesul de **ușurință**, **dezinvoltură**, **firesc** (după definirea de către niponologul Blyth). Basho o definește ca **frumusețe rafinată**, **strălucire sau limpezire**. De data aceasta am câteva exemple:

- **Cu prețul vieții/ răspunde la întrebări -/ o margaretă;**

- **Migdal în floare/ mult mai viu decât viul -/ tablou de Van Gogh;**

- **Mare în spume -/ oare se naște iarăși/ o Afrodită?**

- **Apus de soare -/ limba de clopot bate/ în ambele lumi.**

Asemenea poeme-perle sunt greu de găsit. Autorul însă, nu știu cât timp le-a gândit, dar le-a

(continuare în pag. 26)

Constantin STANCU

**Speranța stă cu sabia în mâna dreaptă
(Dumitru Tâlvescu și mirajul timpului:
Cornucopia)**

Dumitru Tâlvescu evadează în mod repetat în domeniul poeziei, caută locuri de liniște sufletească, noduri spirituale unde se pot lega evenimentele. În colecția „Poetul pribeag printre nori”, la Editura „Școala ardeleană” din Cluj-Napoca, poetul a lansat volumul *Cornucopia**, în anul 2018. Un volum bogat, Tâlvescu povestește narațiunea lirică, leagă temele preferate, ideile poetice, așteptările și regretele sale, chemă amintirile la cascada versurilor bine temperate. Mizând pe structura clasică a poeziei, apelând la motivele moderne, la ideile personale care îmblânzesc stările de peste zi, el aduce în atenția cititorului o poezie curată, marcată de interogații, revelații, iubiri târzii și speranțe calme. Peisajul este unul obișnuit, marcat de uzura străzilor și a gărilor de așteptare.

Povestea vieții de fiecare zi se transformă în poeme, se aude glasul unui înger sterp, se transmite bucuria de a scrie, sunt libertăți, refugii și abandonuri. Poetul pedalează pe o tristețe echilibrată, pe un gând în amurguri fără crize, pe semne de piatră, pe susurul apei, pe drumuri atinse de luminile anotimpului, pe vise deșarte, pe neliniști, pe curgerea străzilor prin geografia zilei.

O temă care se repetă în economia volumului este **timpul**... Poetul este captat de acest fluviu care năvălește peste ființa lui: un timp nou, popasul timpului, o seară de Anul Nou, starea de zi, incertitudinea timpului, liniștea timpului, totul focusat în anotimpul poetului... Se remarcă o stare de criză a ființei, o recuperare a memoriei, un poem desfrunzit în toamnă...

De remarcat la Dumitru Tâlvescu dorul după un Dumnezeu al sentimentelor blânde, unul capabil să înțeleagă, un Dumnezeu protector în fața răului... Este un sentiment care rupe rutina săptămânală, rutina anotimpurilor: „Dumnezeu ne pune zilnic la încercare/ De undeva de sus, sau de niciunde oare?/ Zâmbind ușor el lasă răului domnie/ Ca să despoaie oamenii de frică și armonie./ În drumul lor haotic, plin de ocări și rele/ Ei pustiesc biserici, se pun zăvoare grele/ Într-un deșert întins alungă-n zbor speranțe/ Spre șarpele cel negru care are în priviri gloanțe/ Mai fac un semn la Domnul și mușc adânc din zile/ Când ploaia alungă-n zare, doar vise inutile” (*Dumnezeu?*, p. 37).

Criza vârstelor fără poeme se simte, *prezentul este asasinat fără scrupule*, întrebările fac legea în viața poetului: „La întrebări, răspunsurile-s mute/ Privirile,

nedumerite îmi rătăcesc cernute/ Pot doar în gânduri să mai înviu o lume/ Așa cum o doresc, dar n-are nume” (*Trecerea*, p. 20).

O tristețe nedefinită se degajă din motivul sării de așteptare, totul s-a dus, trenuri care nu sosesc, gări pustii, bănci jupuite pe care stă timpul obosit. Dar există **o gară în vis**, acolo vine ultimul tren, urcarea în ultimul vagon se face greu, cu baston, cu speranța în ființă: „Trenul meu mai vine, sau aștept în van?/ Gara mă apasă ca un bolovan/ După-atâta vreme, în sala de așteptare/ Sunt încă tot singur, fără alinare” (*Sala de așteptare*, p. 44).

Dragostea dintre bărbat și femeie radiază un sentiment al siguranței, al descoperirii trupurilor, a chipurilor frumoase, al stărilor unice, timpul se pietrifică, cei doi devin unul, o legătură care amplifică misterul: „Ce piele ai femeie,/ Și sânii cum îți curg/ Ca două lacrimi albe/ oprite în amurg” (*De dragoste*, p. 43).

Poetul este personajul principal al acestei narațiuni lirice, poetul care nu scrie cu pumnalul la gât, el reclădește amintiri pe alte coordonate, din lacrimi îi cresc flori de argint, *hoinar într-un timp staționar*, dăruind lumii poeme... Poetul, ca personaj tragic, sigur, uitat între rime (*Poetul*, p. 61). Poetul poate fi și bărbatul captiv într-un timp fără puncte cardinale. Tema bărbatului fără femeie, singur în colivia unui poem nevăzut, revine în acest volum al maturității, al melancoliei cu rod, sub semul cornului abundenței...

Trecerea într-o nouă etapă a vieții este văzută ca un sfârșit perpetuu, unul care favorizează germinarea altor lumi. O germinare dureroasă... Sfârșitul este marcat de poarta care nu se deschide, în curțile absenței nu mai sunt mirosuri, fiara cea tainică roade inima, vine o noapte fără speranțe, iar moartea, la fereastră, face semne cu mâna și concluzia: „Mai cade un cer peste mine/ Inima se oprește din nou/ Călcișele mă dor/ Încet, prind rădăcini/ Din mine răsar crengi/ Carnea e străpunsă de muguri/ Înfloresc încet/ În fața ferestrei în care moartea face semn cu mâna!” (*Sfârșit*, p. 52).

Omul așteaptă, el își duce povara viselor, devine drumețul bătrân și obosit spre un timp crucificat, cu

(continuare în pag. 26)

sfârșitul pe umeri... „Să te oprești tăcut între altare/ la umbra gândului zâmbind/ Ca un stăpân al zilei ce nu moare/ Învingă în final de-un asfințit flămând/ Iar anii ascuțiți să-i ții la poartă/ Codași ai vremii fără leac/ Și tu, buimac prin ziua moartă/ Să duci povara viselor în veac” (Așteptare, p. 81).

Preferând o grafie simplă, fără semne importante de punctuație, lăsând versul să curgă spre o tristețe luminoasă, Dumitru Tâlvescu sugerează oboseala timpului din jurul său, melancolia unui an al salvărilor eterne, cu Dumnezeu la poartă, cu iubita așteptând miracolul unui secol mai bun în care se petrec toate iubirile posibile. Uneori apar vechi metafore în versuri, expresii comune dintr-o singurătate abisală și agresivă.

Volumul are o **prefață** de Daniel Marian. El scrie despre poet ca despre vremea gândurilor de seară, a gândurilor din serai, cu izvor și cascadă. Un poet captiv într-o lume prizonită într-un poem limpede, mirific, marcat de înțelepciunea lirică.

Sunt și câteva date despre poet, a publicat două romane și opt volume de poezie, a publicat în reviste din țară și străinătate, este participant activ în cenaclul literar din Deva, la emisiunile de la televiziunea locală, îndrăgostit de Săcărâmb, **vatra** în care se simte confortabil... Acolo oamenii cerșesc un rai care nu-i al lor, pădurea este de argint, se aude cântecul mierlei, acolo: „Natura mai are mult până-la înviere/ Iar oamenii-i gâtesc din timp un iad altfel” (Săcărâmb, p. 21).

Lecturând poemele, cititorul va descoperi o lume discretă care vălurește sub sentimente adânci: iluziile albe roiesc și se destramă, sunt lumini care stau s-ajungă într-un banal poem, zilele învinse se pierd prin curcubeie. Poetul descoperă că este doar un purtător de vise, că există un stăpân al zilei ce nu moare...

Despre tristețea poetului nu se povestește, afirmă Dumitru Tâlvescu, în poemul *Despre tristețea poetului* (p. 60)... Dar *speranța stă cu sabia în mână*, semn că vremea nu trebuie ratată, ci trebuie trăită până la ultima celulă de întuneric, din ceruri se descoperă cornul abundenței cu generozitate...

*Dumitru Tâlvescu, *Cornucopia*, poeme, 102 pagini, Cluj-Napoca: Editura ȘCOALA ARDELEANĂ, 2018. Coperă I: *Cornul abundenței*, statuia lui Ludovic al XV-lea, Reims, Franța.

(urmărire din pag. 24)

gândit, dar le-a realizat. Altfel, cuvintele sunt de prisos. Frumos este acum aflându-le, să le savurăm în tihnă.

Hosomi, pentru că am ajuns și la el, are înțelesul de **delicatețe a simțirii**, în numele căreia se manifestă o dorință de a percepe în profunzime lucrurile care ne înconjoară, și un înțeles plin de duioșie și respect pentru existența lor.

Două din poemele sale par să reflecte utilizarea hosomi-ului:

Două din poemele sale par să reflecte utilizarea hosomi-ului:

- **Mângâie duios/ țipătul lișiței cald -/ tăcuta baltă.**

Boem@ (127) 9/2019

- **Deși subțirel/ mai tare ca betonul -/ firul de iarbă.**

Astfel am ajuns și la noțiunea de **shibumi**, care are sensul inițial de **austeritate**, cu referire la o frumusețe calmă, liniștită, vibrantă. Iată și un exemplu: **Iarna pictează/ cu penelul de gheață -/ flori translucide.**

Penultima noțiune la care mă voi referi este **shiori**. Se traduce prin **simpatie**. Ea se bazează pe factorul emoțional, având sensul de **delicatețe a simțirii, melancolie**. Două poeme, ca exemplu:

- **Aripă ruptă/ la poalele muntelui -/ bietul fluturaș;**

- **O tămâioasă/ cu floarea spulberată -/ ce vitregie!**

Am lăsat la sfârșit valoarea estetică **mushin**, în mod intenționat. Ea ține de însăși esența acestei specii literare, pentru că haiku-ul prin excelență, ca antipoezie, se caracterizează, cel puțin prin prisma marelui Basho, printr-o remarcabilă **negativitate**. **Mushin** înseamnă de altfel, **fără spirit**. **Mu** preluat din doctrina Zen are sens de **nimicnicie, conotând vidul, vacuitatea spirituală, singurătatea**. Exemple găsim din belșug în cartea domnului Merticaru. Voi prezenta pe cele mai reprezentative.

- **Pe câmpul verde/ brazdă de fân uscat -/ prăpădul coasei;**

- **Doi cărbuni aprinși/ într-un tufiș ofilit -/ ochi de mistreț;**

- **Îngenunchează/ sub bruma dimineții -/ biata zambilă!**

- **Ace de gheață/ pe crengile uscate -/ crivăț nemilos;**

- **Secera lunii/ peste holdele nopții -/ strălucitoare.**

Cuvintele cu conotație negativă sunt: fân uscat, prăpădul coasei (primul poem), cărbuni aprinși, tufiș ofilit, ochi de mistreț (al doilea), îngenunchează, bruma, biata (al treilea), ace de gheață, crengile uscate, crivăț nemilos (al patrulea), secera lunii, holdele nopții (al cincilea). Constatăm o negativitate moderată la primele două poeme și una consistentă la celelate trei. Oricum e meritoriu efortul autorului de a realiza o maximă negativitate în aceste poeme rivalizând, astfel, cu cele mai bune haiku-uri în domeniu.

În final aș spune că poetul Mihai Merticaru, dincolo de frumusețile estetice pe care le realizează în volumul de față, mai are de lucrat puțin cu sine (ca și noi ceilalți) la capitolul vigilență și autoexigență, pentru ca în unele poeme descriptive, pure reflecții, să renunțe la folosirea figurilor de stil, deși acest lucru este destul de greu pentru un poet român, format la școala metaforei. Așa cum se prezintă autorul, la prima sa carte de poeme în stil nipon, este o plăcere să-l citești până la capăt și să reflectezi în spațiul rezervat tăcerii. Potențialul său în domeniu este ieșit din comun și sunt sigur că în viitor va veni cu haiku-uri și mai frumoase.

Arthur RIMBAUD

Boemă - fantezie -

Umblam cu pumnii-n buzunările crăpate
 Și chiar paltonul îmi părea că-i ideal.
 Mergeam sub ceruri, Muză, și-ți eram vasal:
 Ce de mai dragosti am visat, frumoase toate!

Nădragii mei aveau o gaură cam mare,
 Dar înșiram la rime, cufundat în vis.
 Găseam în Ursa Mare-un han mereu deschis,
 Iar stelele-mi foșneau pe cer, încântătoare.

Le ascultam, pe margine de drum șezând,
 În serile acelea de septemvre, când
 Simțeam pe frunte roua – vin amețitor,

Și când, rimând prin întunericul fantastic,
 Trăgeam ca de o liră de-al ghetelor elastic,
 Proptindu-mi inima cu un picior!

Foame

De am vreo poftă și-aplecare
 E doar de glod și piatră tare.
 Prânzesc tot din văzduh din cer.
 Din stâncă, din cărbuni, din fier.

Foamele-mi, roștiți. Și pașteți, lin,
 Sunetele vâlceleii.
 Atrageți veselul venin
 Rochiței-rândunelei.

Mâncăți pietrișul spart și dale
 De vechi, bătrâne catedrale;
 Prunduri străvechi, diluviale,
 Pâini semănate-n dâmburi pale.

Lupul striga dintre frunzare
 Sculptând penetul mândru-n drum
 Al prânzului de zburătoare:
 Cu el asemeni mă consum

Salatele, ori poama, strânsă
 Așteaptă-a fi, pe îndelete;
 Paingul bălăriei, însă,
 Mănâncă numai violete.

Să dorm! Să fierb, lumină,
 Pe-altarele lui Solomon.
 Puhoiu-aleargă pe rugină,
 Și se amestecă-n Cedron!

Prietenii

Vino, vinurile-n valuri
 Bat în plajă, milioane!
 De pe culmi de munți și dealuri,
 Curge Bitter-ul, bulboane!
 Haideți, înțelepți hagii,
 Spre-Absintul cu verzi coloane!...

EU – Peisajul nu mă-nbie.
 Ce-i, prieteni, o beție?
 Eu prefer să putrezesc
 Într-un smârc, m-oi pierde
 Printre lemne ce plutesc
 Sub clăbucul verde.

Simțire

În seri de vară-albastre, voi merge pe poteci
 Printre țepoase grâne, strivind otava verde,
 Și tipărindu-mi pașii în firele ei reci,
 Îmi voi lăsa-n vânt părul – ușor să mi-l dezmierde.

Voi merge în tăcere, și fără nici un gând,
 Dar îmi va crește-n suflet iubirea nesfârșită;
 Ca un nomad umbla-voi, departe, străbătând
 Prea fericit, Natura, ca lângă o iubită.

Orație de seară

Trăiesc stînd jos; eu, înger în mâini de bărbier,
 În pumni țin strîns o halbă crestată-adînc, de-
 ospețe...

Plec gît și hipogastru, fumînd cu Gambier
 Sub aerul ce crește în văluri mici și crețe.

În mine mii de Vise ard dulce, pînă pier,
 Cum porumbeii scîrna și-o scapă-n vechi cotețe:
 Mi-e inima-apoi tristă, ca un alburn sever
 Mînjit de sumbrul aur □ pollen □ în tinerețe.

Și visele-nghițindu-mi la loc cu grijă-apoi,
 Eu, după-atîta bere □ de patruzeci mă-apropii - ,
 Mă-ntorc și-mi vin în fire, împins de-așa nevoi:

Ca Domnul, blind, acela cu cedrii și isopii,
 Mă piș sper cer, departe și foarte sus, căci voi
 Mi-ați dat consimțămîntul, o , voi, heliotropii

Vale adormită

Cu buze verzi cântă un râu
 Smulgînd din rădăcină apa,
 I-ajunge umbra pîn' la brâu -
 Și soarele-i închide pleopa.

Soldatul plînge-n capul gol
 Pe iarba, Doamne, adormită;
 Parcă-i un înger ce-n nămol
 E dus de-a pururi în ispită!

Surâsul pare împietrit pe buze,
 Pămîntu-i gata să-nflorească-
 Dragostea tăcerea să-i acuze:
 Natura-i, Doamne, omenească!

Și ochii-s un portret în rouă;
 De sânge lacrimi parcă două.

(traducere de Costel Zăgan)

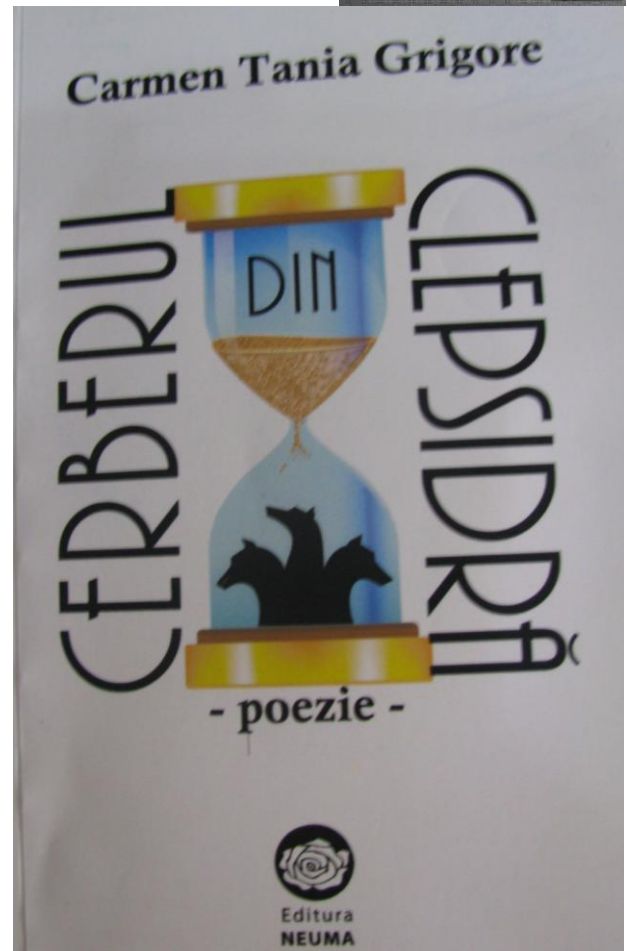

Tudor CICU

Irizări secvențiale la o variantă de iubire

Dintr-o mare reflexie asupra sa însăși și în fața zidului de apărare al sufletului conștiința poetei Carmen Tania Grigore, luptând împotriva surprizelor vieții și ale existenței (în recentul volum de versuri „**Cerberul din clepsidră**” - apărut la ed. Neuma, 2019), începe să-și desfășoare, „în cântec de taină/de așteptare”, risipind fericit și unele frustrări sentimentale pe scara unor rațiuni tăgăduite ale neliniștii sale. Dar oare viața, câștigând în imagine, adâncimi și iluzii, n-a conspirat și ea la imaginea unei poete care deține cheia poemului condamnat în irizări secvențiale la o variantă de iubire în singurătate? „Virtutea acestor poeme este felul neașteptat de a emite reflexii care pot contraria”- spune Horia Gârbea. Poate numai atunci, contrariind sentimentalismul atât de acceptat în poezie, trăind până la contopire o sfâșietoare poveste de dragoste, începi să știi ce e viața și să-i înțelegi destinul alunecând pe calea unei posibile condamnări. Dar dacă această variantă de iubire (într-o lume modelată de universul care i-a eliberat sufletul) ar fi un moment final în „zațul zilei” care „lasă loc/de interpretări”? Constanta volumului de poezie (în fapt o antologie de autor cu texte selectate din alte cinci volume anterioare), este dată de dorința de căutare a unor asumate rezerve de veșnicie ale vieții. Vorbim de cele care nasc gânduri și teama de gânduri: mai apoi frustrări, neîmpliniri sentimentale, armonii pierdute „radiografiind etape și stări” (după Ionel Bota), pentru o evadare menită să dea contur și grație singurătății, ori să exprime drama separării de tristețe și a pierderii ce cadenează amintiri. Numai că lumea cu care poeta comunică vizionar nu și-a epuizat toate gândurile, are mereu de ascuns câte ceva: o precizie misterioasă, un fel de freamăt al sufletului ceva mai tulburător decât realitatea. Căci din ispita timpului nu mai putem cădea: „mă retrag în mine/cu mișcări de felină/respirația se precipită/precum o lebădă/care aleargă/pe suprafața apei/înainte de a-și lua zborul” (*uneori realitatea mă sperie*).

Unele dintre poeziile începutului (când geometriile și homometriile din acel spațiu nu aveau, încă, o identitate), sunt vitaliste și frenetice, reușind să se elibereze de condiționările karmice, dar ne aduc printre atâtea deșertăciuni și un licăr de speranță, când și când: „am știut/că absența ta/încapă sub aripile lui înguste/ mi-am strâns umbra la piept/și ne-am așezat/la masa lungă/cât un poem de dragoste” (*un semn de afecțiune*). În acest labirint, în care arde și viața ei, el (cel care: „ai aruncat cu flori/ai râs în sălbăticie/ai deturnat vulturii/strânși deasupra viilor”), îi stârnește și îndoielile, dar și pătimirile ce ni le trezește uneori viața, ori ne aruncă dinaintea unor presimțiri nebănuite: „straturi de ochi/sunt între tine și eu/e ciudat cum te strecuri/ca un șarpe de casă/și cauți sămânța cerului/sub talpa fiecărei dimineți” (*protocol matinal*). În poemele prin care întrezărim unele tușe ale unui autoportret cât de cât fugar, cititorul are tendința de a detecta elemente stranie dintr-o realitate mereu în căutare de insolit: „viața mă/ pândește/ din horoscop/ cu ochii ei/ cameleonici/ ca și cum/ aș fi un jucător/ la ruletă” (*horoscop*). Pe de altă parte, descifrând limbajul cuvintelor

în care se zidește voit, tabloul acestui autoportret este confruntat cu misterul și capacitatea acestuia de a întrupa un spirit îmbrăcând o mască de Ană a înzidirii: „aici se jertfește/în zori de zi/o femeie abstractă/dintr-o eroare de calcul/și-a grăbit/ dez-lănțuirea/la ce bun acest triumf/cucerit/la capătul răbdării?” (*eroare de calcul*). Carmen Tania Grigore se eliberează (prin „autoportret”) de acțiunea timpului printr-o rememorare secvențială și întoarcere la origini, cu o sete mărturisită de a cuceri purități pierdute. Esențialul, din aceste flic/flash-uri secvențiale, e să-ți amintești toate evenimentele dragi ori chiar dureroase și al căror martor ai fost: „e un vacarm metalic/care tulbură/nalte mănăstiri/ destram cu privirea/ostilitatea/și-mi caut mai departe/tot mai departe/vârsta pierdută pe drum (*căutare*). Însă nu o putem găsi vinovată (că: „am hoinărit prin vise”) fiindcă trecerile mari în viață nu se fac decât pe târâmurii neumbrate de alții, iar strigătul ei interior e unul surprins de „dureri înăbușite” mult mai vechi: „aerul sângerează/și mă strigă pe nume/noapte și zi/se aude o bătaie de gong/care dă o altă formă/așteptării/dar eu am plecat/de acasă/cu fericirea în eprubete” (*cu nostalgii la vedere*).

Incertitudinea („zațul zilei lasă loc/de interpretări/ și oferă indicii/despre rănile ascunse/sub eșarfe”), *singurătatea* („zile și nopți/am ținut la piept/un cuțit/care-mi incita/imaginația”, *tema înstrăinării* („pe versantul acesta defrișări de vorbe/pe celălalt plantații de cuvinte/departe/tot mai departe”), sunt

(continuare în pag. 38)

Pr. GABRIEL CONSTANTIN**Crizantemele Danielei**

Crizantemele atât de dragi ție,
Oare ți-au spus vreodată,
Că a mea versiune de lacrimă curată
Le-a udat pe-nserat, așteptând ca să vii,
Să te-mbeți de mirosuri și de sensuri târzii?
Oare nu ți-au spus că eu, interpretul uitat,
Le-am iubit, le iubesc, te iubesc ne-ncetat?

Dopaj cu maci

Când luna aiurează printre stele virgine
Și ochiuri de ape din gene clipeșc,
Când florile împrăștie mirosuri divine
Și inimi răpesc,
Aș vrea, iubită dulce, să mi te am aproape,
Cum luna își dorește al nopților senin,
Cum visul își dorește închisele pleoape
Și somnul cel lin.
Dar poate că narcomanii maci din grădină
Mi-au drogat sentimentele și gândesc ireal,
De tot văd lângă mine pe femeia sublimă,
Cu zâmbet viral.

Sonetul despărțirii

Stau în turnul singuratic la fereastra-ntunecoasă,
Lampa poartă-n fruntea pală gândul focului ascet,
La pian îmi cântă vântul emotivul menuet,
Ochiul lunei abia vede prin a ceții pânză groasă.
Frunze ruginii și umezi dintr-un arbore poet
Cad pe romanțate note în rotire maiestooasă,
Noaptea nu mai are chipul de femeie drăgăstoasă,
Stelele sunt niște babe adunate-n cer buchet.
Lespede-ai atât de rece fără dulcea-ți arătare,
Sufletul mi-atât de singur și nu pot să-l odihnesc
Și mi-e dor de acea veche cunoscută-mbrățișare.
Eu și turnul singuratic, camarazi de întristare,
Lui îi spun cu câtă jale și mai mult eu te iubesc
De când am băut din cupa despărțirii-otrăvitoare...

Când amurgul...

Când amurgul cade pe al apei brac,
Luna luminează tainelor din lac
Și pădurea-mbracă în argint și aur,
Resfințind icoana verdelui tezaur.
Între stuf și papuri ciocul își ascunde
Luntrea adormită-n legăanate unde,
Flori înmiresmate în buchete-albastre
Scânteie în raza veșnicelor astre.
Vântul poartă-n gene o lumină dulce
Încercând alene ramura s-o culce
Și cu susur moale râul surpă grindul,
Pietre-i stau în cale valu-ncetinindu-l.
Și parcă pădurea plină e de șoapte,
Ochii își închide visătoarea noapte

Tămâioșii arbori strălucesc de rouă
Și-i atâta farmec, căci e lună nouă.
Dar mi-e dor de dorul celei ce nu vine
Să unim iubirea și la rău și bine
Și-i aștept sosirea ca un foc în urnă,
Până la murirea lacrimii din urmă...

Pâinea

La un om veni odată
Un sărac cerând o pâine
Și i-a zis omul din poartă:
Lasă, bade, vino mâine.
Noaptea zboară furtunoasă
Cu aripa-i ca oțelul,
Rezemat de-un colț de casă
Răbdător stă bătrânelul.
Dimineața-n zori se scaldă
Încropind un fir de soare
În cuptor e pâine caldă,
Că e zi de sărbătoare.
Îmbrăcat în rupta haină
Zăcea rece bătrânelul
Ca o ne-nțeleasă taină
Ce-o primise-n brațe cerul.
Și din inimă amară,
Bobi de lacrimi cad pe pâine,
Că de-acum n-o să-i mai ceară,
Că murise ieri, nu mâine.

Români adevărați

Din hrismosul ce spune că vița noastră-i sfântă,
lau slovele dreptății călitate-n bătălii
Și-aud în depărtare străbunii mei cum cântă
Și văd pe câmpi de aur oștirea că se-avântă,
Să apere hotarul martirei României.
Gorganele se surpă, strămoșii reînvie,
În solzi de neagră zale destinu-i îmbrăcat,
Căci nu poartă viteazul în veci pe cap scufie
Și paloșul ce-aruncă de sânge-a sa urgie,
Nu poate ca să taie cu brațul tremurat.
Nici inima nu bate în pieptul fără vlagă,
Ce grabnic se apleacă la orice duh tiran;
Vedeți că noaptea-i deasă, prăpastia e largă,
Cu-otrăvitoare iazme ce-așteaptă să vă tragă
În a sclaviei flăcări din strașnicul vulcan.
Cu mâna ștergeți colbul izvoadelor mărețe
Și rechemați eroii sub lespezi îngropați,
Căci fierul roșu-al fricii întipărit pe fețe,
Nu-l scoți cu apă caldă sau pașnice povețe,
Când vrei din robi să iasă români adevărați.
La inima slăbită cu jale strângeți cartea
Ce-n lamentări de clopot grăiește către voi,
Cu limba-i de istorii – să vă alegeți soarta:
În luptă morți și liberi sau în robie moartea,
Cu frunțile-mproșcate de-al cizmelor noroi.

Florin LOGREȘTEANU

EXTRATERESTRUL

Barbu Călin intră în primărie cu o grabă suspectă. Dând buzna, cum se spune în popor. Cei câțiva săteni care-și așteptau rândul să intre în audiență la primar n-au reușit, în primul moment, decât să-și încrucișeze privirile, surprinși. Barbu Călin nu se număra printre frunțașii satului, dar era cunoscut ca un om muncitor, cu gospodărie așezată și care-și vedea de familia lui. Nu intra în conflict cu nimeni, altfel spus. Acum, îi ignorase pe cei care ar fi trebuit să aibă prioritate înaintea lui să intre la primar...

„Călin...”, se dumeri unul dintre cei patru bărbați.

„El... da cine altu’?...” confirmară ceilalți, jucându-se cu căciuilile; un joc care le trăda iritarea de-a fi fost ignorați.

„N-a dat nici bună ziua”, aruncă unul vorbele, dar fără să se mire prea mult.

„Nu-i era felul...”, adăugară ceilalți.

Dincolo de ușa capitonată a primarului, discuția se aprinsese după momentul de uluială al edilului.

„Nu se poate, nea Căline, nu s-a pomenit în satul nostru de extraterestrii”, explică omul autorității locale.

„Nu sunt beat, domn’ primar”, se îndârji țăranul.

„Văd...”

„Și e așa cum vă spun... Ala aducea a om și zbura...”

Barbu Călin, care de curând se procopsise de la fie-sa din București cu un televizor cu plasmă la care avusese prilejul de-a vedea și *sminteli* – cum se lăuda printre vecini -, în afară de știrile prevestitoare de rău, reluă întâmplarea la care fuseseră martor și care-l dăduse peste cap, după părerea lui...

„Cum v-am spus... les din casă și intru în plațul din spate să iau un braț de coceni pentru vitele de le am. Și ce văd?... Înapoia uneia dintre glugi se furișează cineva... Pe urmă, vine în față, pe urmă se face nevăzut... Pe urmă, îl văd..., mă vede..., nu dă semne că ar vrea să spună ceva... Tace... Și eu: Care ești, bă, acolo?... Nu mă dumiream: pe unde a intrat și ce are de gând... Să se pișe – l-o fi prididit – sau să fure coceni... Drace !... Care ești, bă, acolo?... Și ăsta tace... Fac câțiva pași... Îl văd mai bine... Nu-i de pe la noi... Înțolit într-un trening verde cu o bluză la fel..., și gulerul răsfrânt cam peste cap... Bă, ce caută ăsta în grădina mea?... Prind ceva curaj, mai fac doi pași... Și deodată... Îl văd că se ridică în aer... Ca pasărea, domne primar... da’ nu era pasăre, era om... Și a dispărut în văzduh, dicolo de moara lui Tăchiță...”

Țăranul tăcu și-și împreună brațele în jurul pieptului. Era mai liniștit, constatând că primarul nu mai zâmbește și-l ia în serios.

„Extraterestru, nea Căline?... Cum dracu?... Cum ți-ai dat seama?... În părțile noastre nu s-a pomenit... Hai, mă, că ți s-o fi părut... O fi fost pasăre...”

„Pasăre atât de mare, cu picioare și brațe de om eu

Boem@ (127) 9/2019

n-am mai văzut, ridică vocea țăranul. Și cap de om... Și niște ochi... Pocit rău de tot... Dar așa l-o fi făcut mă-sa... Știți că am televizor cu plasmă... Și-acolo mai afli câte ceva... E drept că am auzit că extraterestrii ăștia își fac veacul prin America, prin Australia, nu la noi... Dar iată că am trăit-o și pe-asta... Ce e de făcut ?...”

Primarul înalță din umeri. Părea, în continuare, neîncrezător. Dar țăranul o ținea pe-a lui:

„Mi-e să nu vină din nou... Noaptea... Peste zi, mă țin cu furca la el. Dar noaptea... Mă lasă, dracului, fără coceni... Se poate da și la vite... Mai știi ce apucături are ?...”

Primarul l-a liniștit, asigurându-l că va lua măsuri. Îl va informa pe prefectul județului, se va adresa poliției, jandarmeriei, armatei. După ce Barbu Călin a plecat acasă, a ieșit în holul primăriei și a povestit cu amănunte inventate ce i-a spus consăteanul lor.

„Doamne ferește !” au replicat oamenii, în cor.

Vina era și a primarului care, deși se afla la al treilea mandat, nu ceruse să se înființeze un post de poliție și la ei în sat...

În aceeași zi, pe la amiază, extraterestru și-a făcut din nou apariția. De data asta, chiar pe acoperișul primăriei. Câțiva trecători l-au sesizat pe primar. La început, înspăimântați de omulețul verde care se agita pe acoperiș, intraseră buluc în incinta administrativă, cel mai sigur loc de refugiu, după părerea lor. Cu voci înăbușite, relatară ce descoperiseră pe acoperișul instituției primarului. Reprezentantul autorității locale îi însoți afară exact în momentul în care extraterestru își luase zborul și plana nestingherit pe deasupra grădinii publice din apropiere...

Vizitele extraterestrului se repetară și-n zilele următoare. Prefera, de regulă, mica piață a satului în mijlocul căreia trona statuia eroului necunoscut, curtea școlii gimnaziale, spațiul amenajat pentru târgul săptămânal, grădina fostului cămin cultural, acum un birt frecventat de tineri gălăgioși și bătrâni taciturni. Mai rar, reclama câte un localnic prezența omulețului verde în curtea lui, dar, cu toate astea, gospodarii se dovedeau cei mai agitați. La lăsarea nopții, își închideau orățăniile și animalele în locuri sigure, închise cu două-trei perechi de lacăte, după care se baricadau în case, unde rămâneau până dimineața, bărbații mai mult moțâind cu topoarele și cuțitele lungi lângă ei, femeile îngenunchind până noaptea târziu dinaintea icoanelor, rugându-se să le ferească familia și agoniseala de cel abătut de pe altă lume asupra satului.

Abia la sfârșitul acelei săptămâni, primarul convocă la școală câte un reprezentant al fiecărei familii pentru consfătuiri și ordine în situații de avarii. Consfătuirea fu ratată, oamenii nu aveau păreri, exact ca la alegerile locale așteptau să li se spună cum să acționeze. Vorbi numai primarul, ca de obicei:

„Oameni buni, în asemenea momente trebuie să ne păstrăm luciditatea, să acționăm cu calm în momentele critice sau, mai bine, să nu acționăm în niciun fel. Iată motivele: unu, extraterestru s-a dovedit destul de înțelegător cu comunitatea noastră, n-a pricinuit nimănui niciun rău, s-a arătat numai curios... Reprezentăm o civilizație inedită pentru el, este justificată

(continuare în pag. 31)

această curiozitate pe care fiecare o înțelege în felul său... Mă refer la reacțiile dumneavoastră la apariția vizitatorului care încearcă să ne priceapă mentalitățile, apucăturile, viața, în ansamblul ei. Și doi: nu încercați să-l agresați nici fizic și nici verbal... Dumneavoastră care în fiecare an vă luptați cu pământul, cu seceta, inundațiile și abia stoarceți naturii atât cât să puteți supraviețui, cum credeți că vă puteți pune cu cineva venit la noi din afara pământului, a naturii, ca să zic așa... Fiindcă cuvântul **extraterestru** asta înseamnă: în afara terei, a pământului... Pricepeți ?..."

Oamenii au plecat de la întâlnirea cu primarul bine dispus, dar prezența extraterestrului, în aceeași după-amiază pe turla bisericii, le hrăni temerile și mai mult.

„E grav dacă și Dumnezeu s-a hotărât să-l suporte, dacă nu are soluții împotriva lui”, începură să clevească femeile; bărbații erau mai circumspecți.

Totuși, o echipă formată din cinci fruntași ai satului, între care se afla și un consilier local, merse la casa parohială și cerură preotului să iasă în curte. După o masă copioasă cu sărmăluțe, friptură de găină și câteva pahare cu vin, părintele tocmai ațipise. Leși totuși și îi pofti pe prispă. Oamenii îi spuseră tărășenia.

„Am auzit și eu că diavolul ne încearcă, dar n-am crezut, spuse preotul, turnând vin în paharele pe care coana preoteasă – singura învățătoare din sat – le aduse din bucătărie, alături de o carafă mare cu vin și un castron cu chiftelute. Și nici nu l-am văzut... S-ar putea să fie numai imaginația oamenilor...”

Bărbații își mângâiară căciulele îmblănite, înainte de a sorbi din vin. Consilierul crezu de cuviință să lămurească el lucrurile, înaintea celorlalți:

„Părinte, nea Ioane, diavol sau extraterestru, afurisitul s-a cocoțat pe turla bisericii. Și n-are de gând să-și ia tălpășița. Tare mi-e că-i va trece prin gând să tragă chiar clopotul... Mai știi!...” Preotul se închină; ceilalți îl imitară; preoteasa se prăbuși pe un scaun.

„Ce ne facem, Doamne ? se smiorcăi cu fața în palme. Ne pierdem enoriașii. Or să creadă că popa a făcut pact cu diavolul... Ți-am spus, Ioane, să nu mai bei atâta. Nici dracul nu te mai respectă !...”

După un timp, oamenii se ridicară. Hotărâră să meargă chiar atunci la biserică. Popa Ion trebuia să facă ceva, o rugăciune, semnul crucii, să aprindă tămâie... Dacă-i drac și nu extraterestru, se va duce cu coada între picioare pe pustii... Sau în alte sate... Chiar la oraș unde, într-adevăr, va avea ce vedea...

Dilema nu fu deslușită. La biserică, constatară că ciudatul vizitator plecase. Să fi fost rugăciunea părintelui Ion spusă în gând, pe drum, sau extraterestru își făcuse o părere și se îndreptase spre alte obiective de interes social ale satului?... Oamenii înălțară din umeri, preotul continua să se roage. Îl trecură toate apele, când consilierul îi spuse aparent serios:

„O fi intrat în biserică, părinte... Ți-o fi luat locul... Cu schimbările din ziua de azi...”

Aluziile politice nu făcură nicio impresie. Grupul intră buluc în biserică cu inima îndoită. Din fericire, găsiră totul neatins, așa cum incinta rămăsese după slujba de dimineață... Întâmplător sau nu, deznodământul îl avu ca protagonist tot pe gospodarul Barbu Călin, cel care își atrăsese primul curiozitatea extraterestrului.

Omul se afla în curte, unde tocmai toca lemne pentru focul din vatră. După vizita extraterestrului își ținea în permanență păsările și vitele închise laolaltă în grajd, baricadase cocina porcilor cu grilaje din fier și acoperise cu folie groasă cele două glugi de coceni. I se părea că în felul acesta era asigurat. În fond, gândise omul, un extraterestru nu poate avea abilitatea unui hoț comunitar, împotriva căruia orice măsuri de prevenție se vedeau inutile... Aproape se împăcase cu ideea că o ființă venită de-aiurea nu îi va mai acorda interes, când, iat-o din nou în ograda lui; de data asta, pe culmea casei, fixându-l agresiv cu ochii mari cât doi pepeni verzi. Barbu Călin scăpă securea din mână și se lăsă moale peste grămada de lemne. Ar striga, dar nu mai are glas. Își simte sfârșitul aproape sau, mai rău, poate deveni prizonierul acestui individ – cum mai văzuse la televizorul său cu plasmă, adus de fie-sa de la București. Cea de a doua alternativă îl scoate din minți, căci una este să ajungi în țințirumul în care se odihnesc ai tăi și alta să fi dus pe cine știe ce planetă locuită de astfel de ființe bizare... Barbu Călin reușește să urla, în sfârșit...

Extraterestru s-a cam lămurit de aspectul acoperișului unei case țărănești deși, probabil, nu realizează de ce deosebirea dintre acesta și turla bisericii pe care și-a tras sufletul câteva minute nu demult. Se înalță în aer, execută câteva rotații de corb – opinia lui Barbu Călin, ceva mai târziu - și coboară atât de aproape de omul încremenit în bătătura sa, că l-ar putea atinge. N-o face. În schimb, omul, disperat, prinde involuntar o cioată de lemn și-l lovește pe agresor. Extraterestru explodează ca un balon și se prăbușește, devenind o grămadă de zdrențe, nimic altceva...

După vreun ceas, când gospodarul și-a mai revenit, constată că are în curte o păpușă gonflabilă din pânză cauciucată, ajunsă pețete în curtea lui. Un fir lung îi atârna în spate... Cam bănuind despre ce este vorba, o vâri într-un sac și o duse la primărie. Primarul, consilierii locali și preotul, invitat să îndepărteze printr-o slujbă diavolul din instituția locală, își fac tot felul de presupuneri. Fără îndoială, este un extraterestru, dar unul de jucărie. Cum a ajuns în comuna lor ?...

Vestea s-a răspândit în tot satul. Oamenii comentează la crâșmă, la biserică și-n spațiul rezervat târgului săptămânal întâmplarea cu extraterestru. La puțină vreme, un puști, băiețelul unor căpșunari care muncesc în Spania, se adresează timid primarului:

„Nene Dumitre, vreau păpușa înapoi...”

„Păpușa ?... Extraterestru !...” încearcă să priceapă primarul.

„Mi-au trimis-o părinții din Spania... Le-am cerut un zmeu, dar n-au găsit și mi-au trimis păpușa... Am umflat-o cu pompa de la bicicletă și-am plimbat-o prin tot satul... Ca pe-un zmeu de hârtie... Nu face niciun rău...”

Primarul râde... Consilierii își bat palmele și râd... Copilul plânge, privindu-și păpușa numai zdrențe...

Maria FILIPOIU

ÎNDRĂGOSTITĂ DE LUCEAFĂR

Cu foșnet de plopi îngână amurgul,
Șoaptele vântului trezit din tăceri.
Pe gând rătăcind mă-nfioară frigul
Și îmi viscolește iubirea de ieri.

Luceafărul cu dor revine tiptil,
Când raza-i din pleoapa nopții răsare.
Prin el întrezăresc un vis de copil,
Revărsat în suflet din cărți școlare.

Îndrăgostită am fost și am rămas
Nostalgică de dor fără prihană,
Prin noapte albastră să mai fac popas
În amintiri cuibărite sub geană.

Pe roata timpului îmi deapăn idei,
Ce nu-mi dau pace-n somn și nu am tihnă
Până ce nu lăcrimează în condei
Spiritu-nrobit de muza-regină.

Aleargă dorul pe file nescrise,
Torcând raze din fuior de Luceafăr,
Să ție veșminte de îmbrăcat vise,
Ca să-mi adoarmă sufletul când sufăr.

DE-ATÂTEA ORI ȚI-AM SCRIS!

(rondel pentru Eminescu)

De atâtea ori ți-am scris,
Mereu, ca prima oară;
Să-ți spun al iubirii vis
Din orice primăvară!

Prin vremi, ce tâmpile mi-au nins,
În plâns de vioară,
De atâtea ori ți-am scris,
Mereu, ca prima oară!

Focul inimii s-a stins
Dar dorul mă-nfioară,
Cu vis ce cade-n abis,
„La steaua” să răsără...

De atâtea ori ți-am scris!

NĂZUINȚĂ DE IUBIRE

Te-am așteptat fără-ncetare,
De când te-ai dus, din astre să-mi aduci
Cununiță de flori stelare,
Dar azi privesc speranțele pe cruci!

Te aștept, Luceafăr de seară
Să te cobori ca soare călduros
La o iubire de fecioară,
Ce ți-am păstrat-o-n sufletul pios!

Prin nopți, învăluită-n mister,
De dor ce sufletul mi-l frământă,
Pe raza gândului urc la cer,
Cu inima de iubire frântă.

Mă plouă stele-n așteptare
Și îmi transformă chipul în stană
De piatră-n metamorfozare,
Cu straniu destin de pământeană.

Cunună pe creștet să-mi așezi,
Am să te-aștept o eternitate;
Cu raze reci să mă-mbrățișezi,
Că de piatră nu se-atinge moarte.

Îngenunchez în fața sortii,
Să mi te aducă la rugăciune,
Ca să mă treci de pragul morții
Printr-o imagină minune.

Ca în poveste fără sfârșit
Mi-am dus năzuința iubire,
Cu visul ce poate fi-mplinit
Pe a cititorului privire.

PLOAIE DE STELE

Plouă-n iunie cu stele,
Ce se sparg în val de ape.
Luceafăr, vrăjit de ele,
Scutură nori de sub pleoape.

Lumina razelor sale
Se prelinge-n codrul verde
Și tremură în izvoare,
Când cioburi din ele vede.

Magii nopților de vară
Împletesc vis de iubire,
Când Luceafărul coboară
Să se scalde-n amintire.

De-o iubire pământeană,
Privirea lui se aprinde
Și mi-o strecoară sub geană,
Stârnind lacrimări timide.

În pădure poposește
La fel ca-n secolul de ieri
Și își deapănă poveste,
Pe „Lacul” cu flori de nuferi.

Dar zorile îi încurcă
Aventuri de evadare,
Iar Soare-l pune pe fugă
Și-n cer înstelat dispare.

Laurențiu DUMITRACHE

al doilea asediu

obuzele
asurzesc
buncărul,
copite nebune
tropăie
în capul meu.

cărți pe podea,
din ele
năluciri
și aberații
încarcă puștile
și
trimit fiere
în fumul gros...

răcoarea serii
duce
păsări de hârtie
înspre soarele obosit,
trilurile
se pierd în cratere
și nu mai ajung
la mine,

primesc
doar un șuier rece
pe șira spinării.

gara fantomă

molii bat obosite
în sens
cu acele ceasului,
înspre gara unde morții joacă
table.

pe șinele prinse
lacom
de iarbă
mai trec doar câini
tăcuți.

în foșnet de frunze
vântul
poartă sărutul cip-ciripului
dat pe furiș,
ieri sau azi.

încă mai țin
câteva petale în palmă
și plec
pe urmele trenului.

gânduri

o
frunză veștedă
cade
între pereții diformi
și negri
ai singurătății
calmul
e o victorie
à la Pirus
împotriva umbrelor
cu iatagane,
mii de ochi
privesc
pe furiș,
prin crăpături,
fără timp de odihnă,
moartea trimite întăriri.

Icar

o steluță
s-a jucat cu o bucată
de cremene
și a ars
pasărea cu ochii
umezi,

mâini
cu unghii murdare
zgârie fuzelajul
înnămolit,

tobe
afundă pulsul în stomacul
lor nesățul,

din spatele corneei
sparte
 alarma de avarie
tânguie în Fa minor,
copacii foșnesc secretos peste
licuricii arși.

plecare

un radio de lemn
cântă în poloneză
și mângâie
pașii de dans
ai formelor de praf

pe covorul
persan
schelete înrămate fac
ocolul lumii în razele de soare.

un alfabet timid
crește,
inflorește
și deschide geamul sa devină lexicon.

VASILE FLORICĂ**ADĂUGATĂ**

În lumea comercială,
Vrea să știe obștea toată,
Cât este de specială
Valoarea adăugată.

Mulți ar vrea s-o folosească
Și de mulți e căutată,
Dar nu știu cum să găsească
Valoarea adăugată.

Bogăția în urcare,
Ce e bine etalată,
Depinde de cât e de mare
Valoarea adăugată.

Face casă cu hapsânul
Dar e bine camuflată,
Contează cum vrea stăpânul
Valoarea adăugată.

S-a făcut soră cu dracul
Și e bine ancorată;
Așa percepe săracul
Valoarea adăugată.

Este vina și păcatul
Și e perfect confirmată;
Așa dorește bogatul
Valoarea adăugată.

E cea mai mare rușine,
De guvernanți asumată,
Că nu controlează bine
Valoarea adăugată.

PARLAMENTARE

Când situație e gravă
Și stă în reglementare,
Ni se oferă pe tavă
Opinii parlamentare.

Dacă vlaga ni se stinge
Și cer cu toți redresare,
Aduc spre a ne convinge
Strategii parlamentare.

Când viața nu e firească
Și se află în stagnare,
Promit, să ne liniștească
Strategii parlamentare.

Problemele sunt stocate,
Așteptăm cu nerăbdare
Ca să fie aplicate
Hotărâri parlamentare.

Ideea vehiculată
N-a produs nici o schimbare,
N-au existat niciodată
Direcții parlamentare.

Poate observa oricine
Că nu e nici o mișcare;
Așteptăm noi mult și bine
Confirmări parlamentare.

În final, pe nesimțite,
Consumând multă răbdare,

Constatăm c-au fost servite
Iluzii parlamentare.

FIȚĂ

Este fiul de bani gata
Cu aură cunoscută
Împins în față de tata,
Că-i fiță recunoscută.

Dacă atinci când vorbește
Pătrunde într-o dispută,
Se retrage mișelește,
Că-i fiță recunoscută.

Când intră prin magazine
Și cumpără pe valută,
Nu-l însoțește oricine
Că-i fiță recunoscută.

Când se duce la plimbare
Și vrea javra s-o asmută,
Nu este nici o mirare
Că-i fiță recunoscută.

Când este examinată
Iar ea se hlizește mută,
Demonstrează înc-odată
Că-i fiță recunoscută.

Dacă sare la bătaie
Și nimeni nu îl ajută,
Îl vezi boțit prin gunoaie
Că-i fiță recunoscută.

Dacă e în centrul dramei
Nu contează că e slută,
Fiindcă odorașul mamei
E fiță recunoscută.

HOPA - MITICĂ

Doar o minte creativă
Într-o lume-așa de mică
Instala cu tentativă
Principiul Hopa-Mitică.

Să cazi numai în picioare
Că nimeni nu te ridică;
Cere cu înfrigurare
Principiul Hopa-Mitică.

Românul, isteț din fire
Dacă-n toate se implică
Expune să se admire
Principiul Hopa-Mitică.

Erata schimbă macazul
Și puterea nu abdică;
Iată cum rezolvă cazul
Principiul Hopa-Mitică.

Dacă Mircea de la Mare
Fentează fina peltică,
Intră în manipulare
Principiul Hopa-Mitică.

Când blonda cu marinarul
s-a dovedit o calică,
a folosit adversarul
principiul Hopa-Mitică.

STELLA DOBROGEANU-PERDIX

Minunata și regretata scriitoare, născută la Isaccea (jud. Tulcea), Stella Dobrogeanu-Perdix (pseud. literar) a plecat dintre noi la 10 septembrie 2016, cu patru zile înainte de împlinirea vârstei de 88 de ani. În anul 1928 se naștea în localitatea dunăreană, în casa bunicilor Gheorghe și Anastasia Stoiciu, sub numele de Stela Ghimuş. A urmat școala primară în satul natal, apoi cursurile secundare la București. În 1947 s-a căsătorit cu ing. Zaharia Potârniche, scriitorul de astăzi ajuns la vârsta de 96 de ani, autorul mai multor volume de poezie și a cunoscutelor volume autobiografice *Amintiri din Europolis* (București, 2014) și *Adio suveniruri tulcene!* (București, 2016). După o scurtă ședere în Bucovina și la Bacău cei doi s-au stabilit la București, unde Stella Perdix s-a ocupat exclusiv cu literatura timp de peste 50 de ani.

Ca poetă a debutat în revista *Tomis*, în anul 1966, cu poemele *Marină* și *Movile*. A participat la viața culturală a capitalei, ca membră activă în cenaclurile literare „George Bacovia” și „George Călinescu” ale Academiei Române, începând cu anul 1967 până în 1989. A publicat 7 cărți de poezii, poeme și proză: *Insomnii. Lacrimi și stele*, Târgoviște, 2009; *Piramida secolului meu*, Târgoviște, 2009; *Prigorii*, București, 2009; *Bătrâna Terra*, Botoșani, 2010; *Cuget – agonie și rug*, Botoșani, 2010; *Pași în lut* (roman autobiografic), Botoșani, 2012; *Amintiri din Epidaur* (proză), București, 2015. Însă mai puțin cunoscut este faptul că Stella Perdix a cochetat și cu scenariul de film, începând cu comedia lirică *Motive de divorț*, în 1953, scenariu apreciat la vremea respectivă atât de regizorul Jean Georgescu cât și de Victor Iliu, care au dorit să o ajute să promoveze comedia la redacția de scenarii, fără a fi însă ajutat și de către conducerea acesteia de atunci. În următorii ani a scris și alte scenarii cinematografice rămase, din păcate, în manuscris, cu toate încercările de atunci ale familiei Zaharia și Stela Potârniche de a fi valorificate: *Brățara* - comedie în 3 acte și tablouri; *Pontonul (Legenda Dunării)* - scenariu cinematografic; *A plâns o păpușică* - scenariu pentru copii ș.a.

În anul 1967 Stella Dobrogeanu-Perdix a devenit membră a Cenaclului literar „George Bacovia”, înființat în 1957, la București, de către Agatha Grigorescu-Bacovia imediat după moartea marelui poet. În acest context a revenit autoarea la pasiunea pentru scenarii și a scris unul de scurt metraj despre viața poetului, intitulat simplu *George Bacovia*. De altfel Stella Perdix a declarat în cartea sa *Amintiri din Epidaur*, apărută în 2015 la Editura „Din condei”, București: „*Bacovia a fost cel mai apropiat poet pe care l-am citit și l-am înțeles deplin.*” (p. 61). Parcurgând acest scenariu suntem conștienți de talentul literar, de acuratețea subiectului, de sensibilitatea și de profunzimea gândirii autoarei noastre dobrogene. Tot din lucrarea publicată în 2015 am aflat că acest scenariu documentar pentru televiziune a fost scris în urma unei impresionante vizite la „Muzeul George Bacovia” din București, locul unde poetul s-a stins din viață, iar gazde exemplare i-au fost atunci scriitoarei, soția și fiul poetului, Agatha și Gabriel Bacovia. Scenariul este încărcat de poezia bacoviană și de spiritul poetului, principala inițiatore și protagonistă fiind chiar Agatha Grigorescu-Bacovia. Deși a fost citit și apreciat

1967 - Poeta Stella Perdix citind poemul *Bacovia* la mormântul poetului, în prezența Agathe Grigorescu și a lui Gabriel Bacovia (reproducere după S.Dobrogeanu-Perdix, *Amintiri din Epidaur*, Buc., 2015)

la acea vreme chiar de către regizorul Televiziunii Române Elefterie Voiculescu, în ciuda eforturilor Agathe Bacovia, acest scenariu nu a fost realizat niciodată, rămânând vreme de cinci decenii o altă lucrare manuscrisă a Stellei Dobrogeanu-Perdix.

(Lăcrămioara Manea)

GEORGE BACOVIA

(Scenariu cinematografic de scurt metraj)

Primele imagini ne prezintă panorama orașului vechi Bacău, orașul natal al poetului George Bacovia.

Vechiul oraș apare scăldat în apusul de soare roșu cu reflexe violet, răsfrânte pe cupola argintie a frumoasei biserici din centru. Aceași cupăla a copilăriei bacoviene, cu dangățul prelung și dulce al clopotelor de vecernie trase de un bătrân cu pletele albe ca voievozii de altădată.

Lângă el, prin geamul oval tăiat în zidul gros al clopotniței, apare chipul palid, subțire al unui copil. Este un băiețel în uniformă de licean, cu ochii mari, albaștri, rătăcind peste imensitatea orașului.

Ca un freamăt de frunze, vocea mică și dulce declamă: „*Amurg violet ...*”.

În acest moment aparatul de filmat prinde imaginea argintie a Bistriței în sezonul de toamnă, trece peste parcul Gherăieștilor și cuprinde cetatea Bacăului în amurgul violet, având drept comentariu vocea suavă a copilului din clopotniță: „*Amurg de toamnă violet ... / Doi plopi, în fund, apar în siluete, / Apostoli în odăjdii violete, / Orașul tot e violet. /.../ Amurg de toamnă violet... / Din turn pe câmp văd voievozi cu plete, Străbunii trec în pâlcuri violete, / Orașul tot e violet.*”

(Întunecare).

*

În micul parc din central orașului, de lângă biserică, frunzele cad foșnind din copaci ca lacrimile toamnei pe sufletul poetului. Tot parcul e ruginiu și nostalgia toamnei însoțește silueta subțire, fină, a unei femei, estompată de umbrele înserării, și care se îndreaptă liniștită spre o bancă. Este îmbrăcată toată simplu, în culori ruginii. Un voal ușor îi acoperă părul și flutură argintiu la adierea vântului. În mână

(continuare în pag. 36)

Boem@ (127) 9/2019

ține o carte.

Pe o altă alee a parcului, silueta firavă, ușor aplecată meditativ, a unui bărbat îmbrăcat în negru parcurge cu pas liniștit aleea de la un capăt la celălalt.

S-ar părea că pașii celor doi se vor întâlni într-un rondou de frunze spulberate de vânt; și norii negri în culori de plumb întunecă cerul violet al copilului cu ochii mari, albaștri, din clopotniță. O melodie cântată de o vioară se aude și, pe acordurile ei, o voce bărbătească cu rezonanțe metalice declamă poezia *Plumb*: „**Dormeau adânc sicriile de plumb / Și flori de plumb și funerar veștmânt, / Stau singur lângă mort ... și era frig / Și-i atârnau aripile de plumb. /.../ Dormea întors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb și-am început să strig ...**”.

Aici acordurile se întrerup brusc și fluieratul sinistru al unui vânt năprasnic dezgoleşte brusc de frunze copacii parcului; se văd din ce în ce mai estompate siluetele celor două personaje din parc, despărțite în mod fatal de reflexele roșii ale unor flăcări care par a mistui totul într-o clipă. Din aceste flăcări se formează imaginea anului 1914 - anul Primului Război Mondial.

(Întunecare)

Obiectivul aparatului ne prezintă acum imaginea albă, pură, a casei natale a poetului, din Bacău, actuala Casă memorială, cu cele două coloane ale ei. Comen-tatorul însoțește această imagine cu frumoasa *Poveste bacoviană*: „**Îți aduci aminte ziua când ți-am spus că ești frumoasă, / Când cu buzele de sânge și cu ochii sclipitori / Printre arborii de toamnă te opreai încet sfioasă ... / Îți aduci aminte ziua când ți-am spus că ești frumoasă?**”.

La comentariul acestei minunate povești de dragoste apare fotografia înrămată într-un medalion, pe biroul mic și discret din camera de lucru a poetului din casa natală, fotografie care o reprezintă pe doamna Agatha Grigorescu-Bacovia, tânără, frumoasă, grațioasă, într-o poză sepia, fotografie ce datează din anul logodnei Domniei sale cu poetul. Alt medalion ne aduce chipul frumos, cu ochii mari, albaștri, cu trăsătura blândă, îngustă și delicată a poetului. Totul în acest om este frumos și luminos.

Obiectivul prinde în trecere interiorul casei muzeale din Bacău, și încet lucrurile prind viață, prind contur odată cu acordurile suave ale serenadei de Schubert cântată la pian. Acum comentatorul ne declamă din *Amurg antic*: „**Uitate statuile albe privesc, / Albe visând cu-n aer ce plânge – / Și lasă amurgul pee le culori: / De sineală, de aur, de sânge. /.../ Havuzul din dosul palatului mort, / Mai aruncă, mai plouă, mai plânge – / Și stropii căzând, în amurg, iau culori: / De sineală, de aur, de sânge.**”.

Pe pianul din casa natală, pianul la care surorile poetului, tinere, frumoase, în rochii ușoare pastelate, cântau valsuri și mazurci altădată, apare mărindu-se în prim plan fotografia în grup a familiei poetului - mama, tatăl, surorile. Este o fotografie ce amintește de o zi festivă, încheiată cu această imagine rămasă nemuritoare și care este reprodușă în volumul *Amintiri* a doamnei Agatha Grigorescu-Bacovia, volum care se află așezat pe pian, lângă celebrul *Plumb* al poetului.

(Întunecare)

*

Una dintre puținele secvențe luminoase, înmiresmate de un aer primăvăratec strălucitor, își face loc în viața poetului odată cu căsătoria sa cu poeta Agatha Grigorescu-Bacovia.

Ca un simbol al acestei îndelungate și fericite căsătorii, înfruntând de-a lungul anilor uraganul vieții care nu i-a cruțat deloc, pe aleea cu ploi piramidali care duce spre lunca de la Gherăiești de pe malul Bistriței, într-o explozie de culoare proaspătă de verde crud, urmărind siluetele a doi oameni tineri, cu buchete de lujeri înmuguriți în brațe, îndepărtându-se pe drumul vieții lor.

O voce blândă de bărbat înlocuiește dialogul celor doi cu versurile din *Note de primăvară*: „**Verde crud, verde crud... / Mugur alb și roz și pur, / Vis albastru și de-azur, / Te mai văd, te mai aud ...**”.

Ultimele cuvinte sunt acoperite de acordurile din ce în ce mai puternice ale *Simfoniei Destinului* de Beethoven, iar de pe fundal se desprinde încet inscripția - 1928 (*anul căsătoriei lor*).

(Întunecare)

*

Pe ecran se reliefează acum anii 1933-1936. Pe o stradă liniștită, într-un cartier din București, ne plimbăm prin fața locuinței poetului, unde e astăzi Casa Memorială „George Bacovia”. Este o casă nouă, în stil cubist, frumoasă și primitoare. În față e un parc cu trandafiri, o peluză îngrijită, cu iarbă proaspătă. La geamuri perdele albe, suplă, flutură în vânt.

În fața geamului un copilaș de câțiva anișori, cu ochii mari, albaștri; obrazul alb și pur, o osatură fină amintesc de poet când era copil. Este fiul poetului - Gabriel Bacovia.

Din casă se aud acordurile unei viori, vioară care l-a însoțit întotdeauna pe poet și care, acum, liniștește jocurile zburdalnice ale băiețușului. Un balansoar la umbra unui copac se leagănă amintind prezența poetului, care pare că acum s-a ridicat lăsând să cadă pe pajiștea din jur foi volante cu manuscrisele poetului.

Indiscret, obiectivul aparatului de filmat descoperă pagini cu scrisul expresiv al poetului din volumele: *Plumb* (1916), *Scânței galbene* (1926), *Cu Voi* (1930), *Comedii în fond* (1936). Pe balansoarul care continuă să se clatine, fiecare volum apare pe rând imprimând parcă o mișcare perpetuă de pendulare, simbolizând pendularea neobosită a timpului care trece.

*

De pe pajiște copilul a dispărut, cerul pare că începe să se înnouzeze cu nori plumburii. În spatele perdelei din biroul poetului se vede mișcând umbra unui bărbat. În acest moment o voce tristă, plină de amărăciune, declamă poezia *Cu Voi*: „**Mai bine singuratec și uitat, / Pierdut să te retragi nepăsător, / În țara asta plină de humor / Mai bine singuratec și uitat. // O genii întristate care mor - / În cerc burghez și fără sentiment, / Prin asta ești celebră în Orient, / O țară tristă plină de humor ...**”.

(continuare în pag. 37)

Picături de ploaie încep să cadă pe luciul geamului.

(Întunecare)

*

Totul se luminează iar și o nouă secvență ne prezintă imagini de la mare din anul 1936, într-o localitate mică din Dobrogea. Marea cu tot zbuluciumul ei într-un răsărit de soare splendid, cu nisipul fin și auriu, străduțele întortocheate cu căsuțele vechi turcești au fost pentru poet o mare surpriză. El, care nu văzuse niciodată imensitatea mării și strălucirea stelelor de pe țărmul ei, luna strălucind și oglindindu-se în luciul de sineală al apelor, soarele de foc topind căsuțele de păpuși cu acoperișuri de stuf, cu cuiburi de barză, era vrăjit. Îngândurat, pierdut în această imensitate cromatică, fascinat de melodia mării, rățăcea singur pe ulicioarele antice.

Toate aceste imagini sunt însoțite la un moment dat de vocea comentatorului, care declamă din poezia *La țărm*, în timp ce valurile neobosite se lovesc de stâncile de pe țărm. „**O gând amar... / Singurătăți, / Pribege seri de primăvară, / Parfumuri ce se duc în vânt, / Și flaute din stânci de mare ...**”

(Întunecare)

*

Din nou un cer fără speranțe, cu norii negri. Trăsnetele brăzdează orizontul în plină zi și o furtună năpraznică apleacă coroanele copacilor din jur, răscolind colbul și frunzele. O ploaie torențială începe să cadă peste oraș. Treptat, rafalele de furtună și de ploaie se transformă în rafale de frunze îngălbenite - copacii se dezgolesc biciuiți de furtună în toamna târzie.

De undeva, în mijlocul acestei vijelii, printre frunzele spulberate, un bărbat cu mâinile în buzunarele paltonului negru, cu gulerul hainei ridicat, merge aplecat înfruntând rafalele, pierzându-se în vârtoarea de frunze îngălbenite.

Odată cu această imagine vocea unui bărbat declamă din *Scânteii galbene*: „**O femeie în doliu pe stradă, / O frunză galbenă tremura după ea - / Luat de-a orașului sfadă, / Uitasem că toamna venea. // Un om în amurg pe o stradă... / Pe foi, nu mai știu cum trecea - / Sub tropot și-a lumii grămadă... / - Uitasem că toamna venea.**”

Odată cu sfârșitul poeziei, peisajul se schimbă încet trecând într-un viscol sumbru, cu nămeți grei de zăpadă. Șuieratul vântului se schimbă treptat într-un țâcănit ritmic ca de mitralieră, care progresiv ia proporțiile unor bubuituri.

*

Acum din întuneric apare - anul 1941 și se succed o serie de imagini dramatice de pe front cu alte imagini autentice din timpul bombardamentelor asupra Bucureștiului, odată cu derularea anilor - 1942 ... 1943 ... 1944.

Transpunem această atmosferă în camera de lucru a poetului. Pe biroul său arde o lampă, e noapte, geamurile grele de ger. Pe același birou, un glob pământesc. O mână de bărbat rotește din ce în ce mai repede globul. Acum glasul comentatorului se aude: „ - Rătăcit în acest haos, dar convins de dreptatea vremurilor ce vor veni; slăbit și bolnav, alături de soția sa; neînțeleși, împovărați de griji și de necazuri - mărturie stă volumul poetei Agatha Grigorescu Bacovia *Poezie și destin*, unde cu deplină sinceritate și cu farmec deosebit ne dezvăluie

taina acelor ani care l-au acoperit pe poet cu un văl de dramatism. Bombardamentele nu l-au speriat pe poet. Blând, liniștit, fără niciun gram de spaimă pe obrazul palid, a rămas la biroul lui să înfrunte moartea. Soția și copilul s-au refugiat. Sufereau toți, dar echilibrul lui sufletească, poezia lui caldă, umană au făcut din casa lor o oază într-un deșert.”

Acum rotația globului se oprește brusc, aceeași mână îl oprește din mers, iar anul 1947 apare în prim plan.

(Întunecare)

*

Un soare auriu, trandafirii în floare și pe pajiște un păun cu pasul maiestos și trenă strălucitoare se apropie de balansoarul din grădină care continuă să se legene ușor. Pe el se observă ziare și reviste, publicații la care a colaborat poetul sau în care titlurile vorbesc despre el.

Ne apare acum știrea aniversării poetului la 75 de ani de viață și pentru 50 de ani de muncă. O voce bărbătească declamă poezia *Cogito* și anul 1956 apare înscris pe fundal: „**Mi-am realizat / Toate profesiile politice. / Sunt fericit ... / Frumos / Este cerul / Senin sau mănós. / Un aforism celebru / Te face să trăiești ... / Nu-i mâini / Nici azi, / Nici ieri, / Timpul ...**”

Presa vremii scrie despre decorarea poetului cu Ordinul Muncii clasa I, precum și de reconsiderarea operei sale poetice. Numai poetul, discret, modest, blând, nu e nicăieri. Doar vioara lui se aude cântând liniștit melodia lui preferată, iar pe masa de lucru din camera sa o fotografie îl înfățișează cu părul spicat, slăbit, cu ochii oboșiți.

(Înlănțuire)

*

Un tablou, sau mai corect un șevalet cu un tablou, în curtea casei Bacovia. La el lucrează o femeie. Nu-i vedem decât spatele. Poartă o pălărie de soare. Modelul este și el acoperit de ramurile unui boschet de trandafir, doar prezența i se ghicește acolo.

(Înlănțuire)

*

Același tablou reappare în camera de lucru a poetului, după ce obiectivul aparatului a trecut în revistă intrarea, holul, camera de primire cu cele două busturi ale soților Bacovia realizate de N. Crișan în 1957. Se filmează în detaliu interiorul camerei de lucru a poetului, cu toate obiectele care i-au aparținut și care au rămas așa cum le-a lăsat. În final, imaginea se oprește din nou pe tabloul în ulei al poetului, tabloul pictoriței Florica Cordescu pentru care a pozat poetul în 1956.

Acum comentatorul declamă celebrele versuri din *Lacustra* bacoviană: „**De-atâtea nopți aud plouând, / Aud materia plângând ... / Sunt singur, și mă duce-un gând / Spre locuințele lacustre.**”

În timp ce se declamă aceste versuri, acorduri din *Missa Solemnis* se împletesc cu cuvintele ce se pronunță.

(Întunecare)

*

La masa de lucru soția poetului scrie. Îmbrăcată

(continuare în pag. 38)

sobru, cu un colier discret de perle la gât, lucrează. Din când în când întoarce capul și privește prin ușa întredeschisă în camera poetului. Acolo, deși târziu în noapte, lampa de pe birou arde. Pendula bate rar orele și totul este tăcut și calm. Printr-o oglindă mare se pot vedea așezate lângă divanul din camera poetului, pe o mică măsuță, medicamente. Portretul în ulei de deasupra bibliotecii, prin jocul de lumini ce cade asupra lui, pare însuflețit.

În continuare, cele două busturi ale soților Bacovia reapar în prim plan, la început luminate amândouă egal, apoi, cu încetul, bustul poetului, luminat din ce în ce mai puțin, intră în umbră.

(Întunecare)

*

Un soare mare auriu. Întregul parc din fața casei poetului este înflorit. Sub geamul său, risipă de trandafiri albi. Perdelele spumoase - spulberate de vântul ușor ce adie. Același păun se plimbă printre trandafiri. Ridică brusc capșorul, privește în sus.

Din casă acum încep să se audă acordurile furtunoase ale *Concertului Imperial* de Beethoven. O pendulă bate orele opt dimineața. Muzica continuă și deodată se face o tăcere mormântală sfâșiată de țipătul scurt și dramatic al păunului.

Imaginea rămâne nemișcată în acest moment, prinzând fluturarea perdelelor de la fereastra poetului ca de un suflu ce vine din interior.

(Întunecare)

*

Suntem din nou în interiorul casei Bacovia. Doamna Agatha Grigorescu-Bacovia, îmbrăcată în negru, lucrează la biroul poetului. Avem în prim plan manuscrisul cu titlul lui: *Amintiri despre poet*. În față, calendarul cu fila neruptă, încercuită în doliu, ne arată data morții poetului - 22 mai 1957.

Portretul poetului este îndoliat cu o panglică neagră într-un colț. Ceasornicul, cu minutarele oprite, arată ora 8 și 10 minute, dimineață. Flori proaspete, într-o vază de cristal, sunt așezate în fața tabloului.

Soția poetului continuă să lucreze și obiectivul aparatului prinde redându-ne frumoasa poezie *În alt ținut* în manuscris a poetei Agatha Grigorescu-Bacovia, ca un răspuns la ultimul mesaj al poetului: „*Vine întunericul*”.

Vocea Doamnei Bacovia declamă poezia *În alt ținut*:

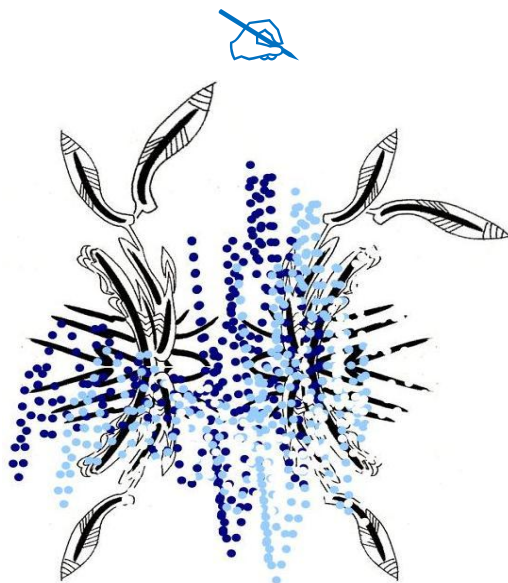
**„De-aș fi un vânt subțire ce adie,
Acolo lângă tine să ajung,
Să te-ncălzesc precum odinioară
Te încălzeam la pieptu-mi îndelung,
De-aș fi un tril de pasăre suavă,
Să pot pătrunde în adânc, sub cruce,
Te-aș ridica pe aripe de soare
Și-n alt ținut de vis te-aș readuce.
Am fi ca două coarde de vioară,
Sub un arcuș vrăjit de nemuire,
Ce-ar înstruna în era viitoare
O stranie poemă de iubire ...”**

(Sfârșit)

căutări venite dintr-un reflex interior al unei lumini fixate undeva departe, cu respirația în trecutul renăscut, în care poeta extrage lucrurile din logica lor comună ori frica de gânduri. Între astfel de incertitudini, pentru a se vindeca de acțiunea timpului, poeta lasă să curgă timpul înspre izvorul său tămăduitor: „cântecul de taină/de așteptare”, ori poemul „jumătate cântec/jumătate descântec” - și unde a experimentat „spaima și/moartea lirică/dar/nici renunțare/nici împăcare/în suflul final/doar argumente/smulse din propria inimă” (vezi: *doar argumente*). O găsim mereu „înfășurată / într-o poveste de dragoste” și o simțim cu sufletul agățat de mereu cuvintele magice ale îndemnului: „trebuie să te întorci înapoi” și acest strigăt „este acaparare/de pasări ciudate/multiplu de singur / devine pasul întârziat/pe linia vieții”, când „inima este o pasăre/întoarsă discret/în cuiburi orfane”.

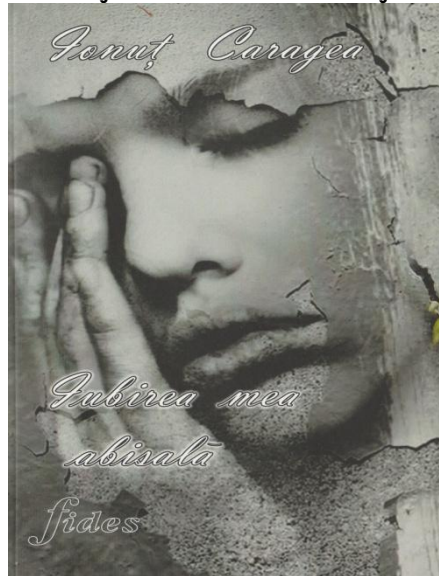
Poemele din antologia-volum sunt scrise în aceeași notă profundă a meditației filozofice care impune nenumăratele transmigațiuni la existență: speranța că iubirea va salva totul, că „mâna promisă/mâna care/să se rotească/deasupra vise-lor / stărnind acea plutire/în care/nu mai știi/unde să te oprești” (vezi: *poem dăruit poeziei*), împreună, ne leagă direct de o lume care deține controlul spiritual și izbăvirea. În oglinda sufletului ei de poetă a atâtor provocări „aruncate într-un câmp vizual”, realitatea și iluzia și-au distribuit rolurile fără să clipească, în timp ce „deasupra lumii/luna (poeta – n.n.) își caută/ochiul scăpat în măruntaiele scrisului” - acolo unde credem că și-a risipit viața într-o iubire imaginară. „*Panta rhe*”...și nu ai cum să nu simți, în tentația atâtor detașări ale unui suflet pregătit de plecare, când „lacrima /își ia la revedere/de la plâns/și se înalță”, ce mare e bucuria de a fi învins pentru o clipă ziua de ieri, ziua de mâine... cu „poezia/într-un decor/fără margini”. Fiindcă e o bucurie, nu să pătrunzi pe întinderea poeziei acestei poete sincere, ci în adâncimea conștiinței ei condamnate prin irizări secvențiale la o variantă de iubire.

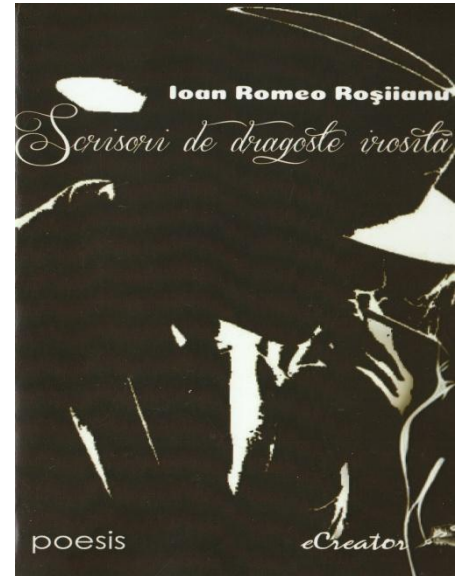
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

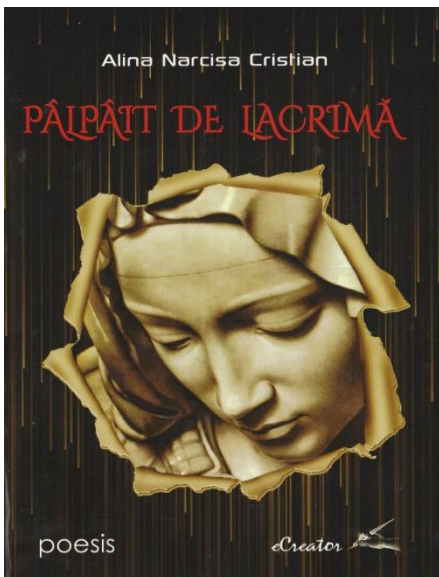
Maria Ieva – Ecolul zborului
Editura Absolut, 2019

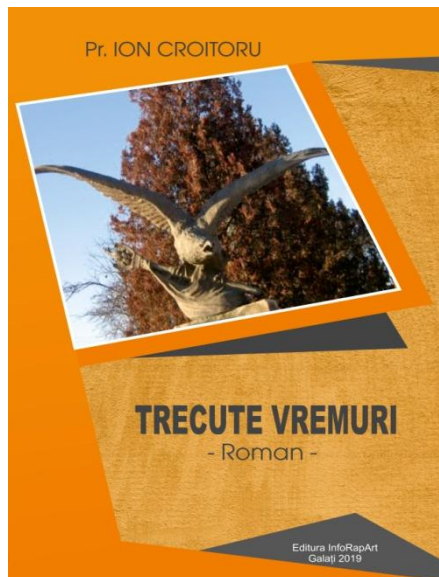
Ionuț Caragea – Iubirea mea abisală
Editura Fides, 2019

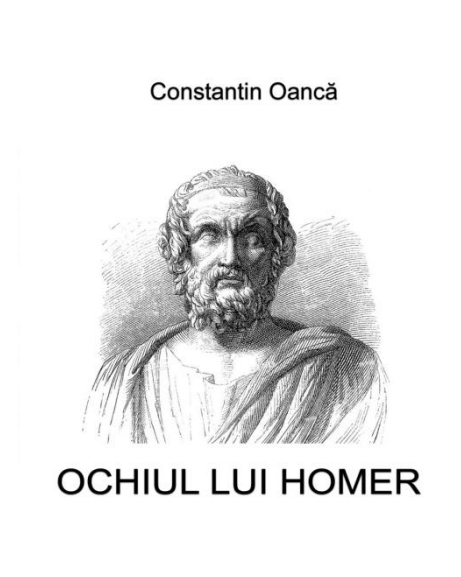
Ioan Romeo Roșianu – Scrisori de dragoste irosită
Editura eCreator, 2019

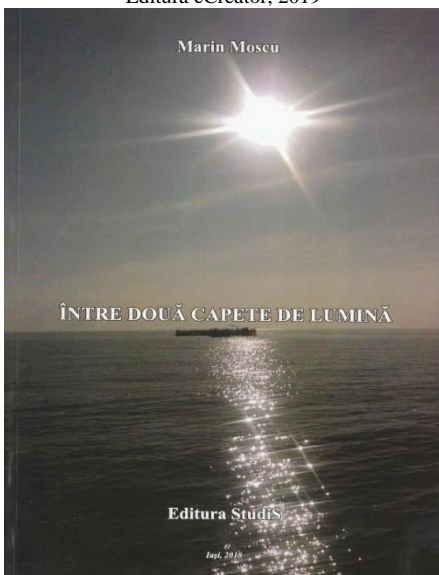
Alina Narcisa Cristian – Pălpăit de lacrimă
Editura eCreator, 2019

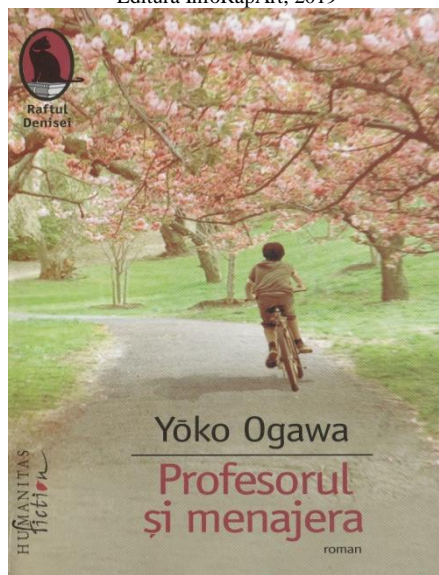
Pr. Ion Croitoru – Trecute vremuri
Editura InfoRapArt, 2019

Constantin Oancă – Ochiul lui Homer (3)
Editura InfoRapArt, 2019

Marin Moscu – Între două capete de lumină
Editura Studis, 2019

Yoko Ogawa – Profesorul și menajera
Editura Humanitas, 2017

Nicolae Ciocârlan - Zâzania
Editura Humanitas, 2019

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro